

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 14.10.2009
COM(2009) 533 final

**COMUNICARE A COMISIEI
CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU**

Strategia de extindere și principalele provocări 2009-2010

{SEC(2009) 1333}
{SEC(2009) 1334}
{SEC(2009) 1335}
{SEC(2009) 1336}
{SEC(2009) 1337}
{SEC(2009) 1338}
{SEC(2009) 1339}
{SEC(2009) 1340}

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Strategia de extindere și principalele provocări 2009-2010

1. INTRODUCERE

Cea de a cincea extindere a UE a contribuit la consolidarea democrației și a statului de drept în Europa. În același timp, a sporit oportunitățile economice și ponderea UE în abordarea provocărilor globale, cum ar fi schimbările climatice, competitivitatea și reglementarea, precum și supravegherea piețelor financiare. În ultimii cinci ani, Uniunea Europeană extinsă și-a demonstrat capacitatea de a colabora pentru a face față provocărilor importante cu care se confruntă. Extinderea este unul dintre cele mai eficiente instrumente de politică externă ale UE.

Actualul proces de extindere al Uniunii Europene are loc în contextul unei recesiuni profunde și extinse. Criza a afectat atât UE, cât și țările implicate în procesul de aderare. În această perioadă, UE a primit trei noi cereri de aderare din partea Muntenegrului (decembrie 2008), a Albaniei (aprilie 2009) și a Islandei (iulie 2009). Aceste cereri demonstrează încă o dată puterea de atracție a UE și rolul său în promovarea stabilității, securității și a prosperității.

Progresele înregistrate de țările implicate în procesul de aderare în ceea ce privește reformele le-au permis acestora să parcurgă etapele succesive din cadrul procesului de aderare. Negocierile de aderare cu Croația se apropie de faza finală. Negocierile de aderare cu Turcia au ajuns într-o etapă mai dificilă, care necesită un nou impuls în domeniul reformei. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a înregistrat progrese semnificative în soluționarea unor provocări-cheie. Comisia pregătește un aviz privind cererea de aderare a Muntenegrului și un aviz privind cererea de aderare a Islandei. Comisia este pregătită să prezinte avizul privind cererea Albaniei imediat ce Consiliul o va invita să facă acest lucru. În cazul tuturor țărilor din Balcanii de Vest, progresele suplimentare înregistrate de acestea ar putea duce la obținerea statutului de țară candidată atunci când acestea vor fi demonstrat că sunt pregătite.

Țările din Balcanii de Vest și Turcia au încă, în diferite grade, multe de făcut în vederea îndeplinirii criteriilor și a condițiilor stabilite. Deseori ritmul reformei este lent. Criza economică internațională duce la înrăutățirea situației. În mai multe cazuri, unele chestiuni bilaterale afectează în mod nejustificat procesul de aderare.

Având în vedere aceste provocări, consensul reînnoit privind extinderea, asupra căruia s-a convenit în cadrul Consiliului European din decembrie 2006, reprezintă în continuare calea de urmat. Această politică se bazează pe următoarele principii: consolidarea angajamentelor, stabilirea unor condiții echitabile și riguroase și buna comunicare cu publicul, coroborate cu capacitatea UE de a integra noi membri. UE și-a îmbunătățit calitatea procesului de extindere. Mai precis, acum se pune un accent mai mare pe statul de drept și buna guvernare într-o etapă incipientă a procesului.

Procesul de aderare încurajează puternic reforma politică și economică. Este în interesul strategic al UE să mențină dinamica acestui proces, pe baza principiilor și a condițiilor convenite.

Politica de extindere a UE are în vedere un proces administrat cu grijă, în care candidații și potențialii candidați se apropie de UE în funcție de ritmul propriilor reforme politice și economice, precum și de capacitatea de a-și asuma obligațiile ce le revin în calitate de membri în conformitate cu criteriile de la Copenhaga. În Balcanii de Vest, cooperarea regională rămâne esențială și constituie un element central al procesului de stabilizare și asociere.

Tratatul de la Lisabona prevede o reformare a instituțiilor Uniunii extinse, care să îi permită acestora să își adapteze politicile la o lume aflată în rapidă schimbare. În special, în ceea ce privește extinderea, tratatul va asigura un cadru instituțional care ar trebui să permită o adaptare treptată a instituțiilor Uniunii odată cu aderarea la UE a unui nou stat membru și va modifica procedura de aderare, Parlamentul European și parlamentele naționale urmând a fi notificate cu privire la cererile de aderare.

Crearea unui regim de călătorie fără vize pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru și Serbia la începutul anului 2010, la propunerea Comisiei, va demonstra că reformele aduc beneficii concrete cetățenilor. Comisia va prezenta propuneri similare în cazul Albaniei și al Bosniei și Herțegovinei până la jumătatea anului 2010, cu condiția ca aceste țări să îndeplinească condițiile stabilite.

În ceea ce privește problema Ciprului, liderii comunităților cipriote grecești și turce au intrat într-o fază decisivă a negocierilor în vederea găsirii unei soluții globale sub egida Organizației Națiunilor Unite. Comisia le sprijină eforturile și le oferă consiliere tehnică în domenii care țin de competența UE.

Prezenta comunicare analizează progresele realizate și principalele provocări cu care se confruntă țările angajate în procesul de extindere și descrie, în linii mari, strategia Comisiei de orientare și sprijinire a eforturilor acestor țări în anul următor. În plus, în cadrul unui document de însoțire, Comisia stabilește un parcurs pentru Kosovo¹ care să îi permită continuarea progreselor în vederea integrării în UE, conform perspectivei europene a regiunii.

2. PRINCIPALELE PROVOCĂRI

Următoarea secțiune abordează principalele elemente care afectează în prezent procesul de extindere. Prin politica sa de extindere, UE poate contribui la abordarea acestor provocări, însă principala responsabilitate în acest sens revine țărilor respective.

Criza economică

Recesiunea mondială a afectat, în grade diferite, economiile țărilor din Balcanii de Vest și economia Turciei. În coordonare cu instituțiile financiare internaționale (IFI), UE asistă țările implicate în procesul de aderare să atenueze impactul crizei și să pregătească calea în vederea unei redresări solide.

Activitatea economică în țările din Balcanii de Vest și în Turcia s-a contractat puternic începând din a doua jumătate a anului 2008, din cauza reducerii cererii de export, a scăderii investițiilor străine directe și a împrumuturilor transfrontaliere. Situația bugetară s-a deteriorat în toate economiile. Rata șomajului, care era deja ridicată în mai multe țări, a început să crească și mai mult. Încetinirea creșterii economice în țările din Balcanii de Vest și în Turcia

¹ Conform Rezoluției 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU.

în 2009 este la nivelul mediei UE, însă mai puțin gravă decât în statele membre UE care au fost cel mai afectate. Cu toate acestea, situația macroeconomică rămâne fragilă în toate țările.

Țările din Balcanii de Vest au o marjă de acțiune limitată de contracarare fermă a crizei prin măsuri macroeconomice interne. Există importante constrângeri asupra măsurilor de politică monetară și fiscală din cauza orientării fiscale prociclice din trecut, a creditelor și a ipotecilor contractate în monedă străină și a unor grave dezechilibre externe. În aceste condiții, în majoritatea țărilor din regiune răspunsul la criză a fost adecvat, în mare parte, deși la început, în unele cazuri, nu s-a conștientizat gravitatea acestei provocări. Perspectiva aderării la UE a contribuit la menținerea încrederii în economiile țărilor din regiunea Balcanilor de Vest și a constituit un element de stabilitate pentru politicile economice în ultima perioadă, care a fost una tumultuoasă. În același timp, o parte din țările implicate în procesul de aderare au putut beneficia de avantajele reformelor structurale introduse în ultimii ani, ceea ce a contribuit la atenuarea crizei. Îmbunătățirea reglementării financiare, de exemplu în Croația și Turcia, a contribuit la stabilizarea și la întărirea sectorului bancar. Serbia și Bosnia și Herțegovina au obținut sprijinul FMI, întrucât în aceste două țări dezechilibrele externe s-au accentuat, iar finanțele publice au fost puternic afectate, din cauza politicilor expansioniste anterioare.

Criza continuă în țările implicate în procesul de aderare, în special în ceea ce privește impactul asupra economiei reale, inclusiv asupra situației sociale și a ocupării forței de muncă. Este nevoie de timp pentru redresare, dat fiind că se estimează că procesul de reluare a activității economice a principalilor parteneri comerciali va fi lent. Este probabil ca intrările de capital menite să stimuleze cererea internă să fie sub nivelul așteptat. S-au luat măsuri pe termen scurt pentru a atenua impactul social al crizei în cazul celor mai vulnerabile părți ale societății. Pe termen mediu, este foarte important să se asigure o politică fiscală solidă, punându-se accentul pe o mai mare eficiență și eficacitate a cheltuielilor publice și pe investiții. Sunt necesare politici de ocupare a forței de muncă și măsuri de protecție socială pentru a combate șomajul structural și pentru a proteja grupurile vulnerabile.

Răspunsul la criză trebuie să țină seama de necesitatea unei dezvoltări durabile și de provocarea pe care o reprezintă schimbările climatice și să acorde prioritate măsurilor menite să creeze o economie sigură și durabilă, cu emisii reduse de carbon. Reformele legate de UE contribuie la consolidarea competitivității și a deschiderii, precum și la crearea unui cadru juridic care să favorizeze comerțul și investițiile. Măsurile menite să consolideze statul de drept, printre care și lupta împotriva corupției, sunt esențiale pentru îmbunătățirea climatului de afaceri.

În ceea ce privește sprijinul acordat de UE, asistența de preaderare a fost programată să susțină sectorul bancar, proiectele de infrastructură, IMM-urile și crearea de locuri de muncă, inclusiv în zonele rurale. S-au alocat în acest scop 200 de milioane EUR sub formă de subvenții din Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA), care vor favoriza realizarea unor investiții în valoare de cel puțin 1 miliard EUR, cofinanțate prin împrumuturi acordate de instituțiile financiare internaționale. Comisia a propus reducerea cerințelor privind cofinanțarea pentru țările care beneficiază de asistență IPA. Pentru a atenua efectele crizei economice și financiare, Comisia a acordat sprijin bugetar direct Serbiei, prin intermediul IPA. În plus, Comisia a propus Consiliului să aprobe acordarea unei asistențe macrofinanciare în valoare de 200 de milioane EUR în favoarea Serbiei. Dacă este nevoie, aceste posibilități sunt deschise și celorlalte țări. În ambele cazuri, asistența financiară depinde de anumite condiții, în special de un acord semnat cu FMI privind politicile macroeconomice solide. Comisia colaborează îndeaproape cu instituțiile financiare internaționale, care s-au angajat să

mărească până la peste 5 miliarde EUR în 2009 volumul creditelor acordate țărilor din Balcanii de Vest și Turciei.

Statul de drept

Balcanii de Vest și Turcia se confruntă în continuare cu provocări majore legate de statul de drept, în special lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. Aceste aspecte sunt esențiale pentru funcționarea democrației și a economiei și de ele depinde în mare măsură procesul de aderare la UE. Acestea afectează, uneori în mod disproporționat, percepția opiniei publice europene privind extinderea. În țările implicate în procesul de aderare se depun eforturi substanțiale pentru rezolvarea problemelor. Comisia va continua să utilizeze întregul potențial al procesului de extindere pentru a sprijini această activitate și pentru a monitoriza îndeaproape rezultatele.

Corupția este foarte răspândită în multe domenii și afectează atât cetățenii în viața de zi cu zi, cât și mediul de afaceri. Printre domeniile care necesită o atenție specială se numără achizițiile publice și privatizarea, sistemul judiciar, finanțarea partidelor politice și transparența administrației publice și a guvernului. Este esențial ca sistemul judiciar să fie independent și imparțial, să existe procurori specializați în combaterea corupției și a infracțiunilor legate de corupție, iar poliția și administrația să fie depolitizate și profesioniste. În domenii precum achizițiile publice, drepturile de proprietate intelectuală, controlul financiar, auditul și lupta împotriva fraudei, legislația trebuie să fie bine redactată, iar punerea în aplicare a acesteia să fie eficace.

Sunt necesare eforturi suplimentare în vederea combaterii criminalității organizate, care reprezintă în continuare o problemă în întreaga regiune. Va trebui ca agențiile responsabile de aplicarea legii să fie mai eficace și să colaboreze pentru a combate organizațiile criminale internaționale.

În conformitate cu consensul reînnoit privind extinderea și având în vedere experiența celei de a cincea extinderi, statul de drept reprezintă o prioritate-cheie pe care țările respective trebuie să o abordeze într-un stadiu incipient al procesului de aderare. Cu sprijinul UE, s-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește adoptarea legislației și crearea structurilor eficiente pentru combaterea corupției și a criminalității organizate, însă este nevoie de rigurozitate în punerea în aplicare și asigurarea respectării legilor pentru a obține rezultate concrete. În 2009 s-au alocat aproximativ 80 de milioane EUR din asistența IPA pentru consolidarea sistemului judiciar și pentru aplicarea legii. Comisia a participat, împreună cu experții din statele membre, la misiuni de evaluare inter pares privind sistemul judiciar, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate în țările candidate, numărul acestui tip de misiuni urmând să crească. Utilizarea obiectivelor de referință în cadrul negocierilor de aderare și dialogul privind liberalizarea vizelor au stimulat reforma.

Comisia a continuat să sprijine cooperarea la nivel regional între instanțele judecătorești, poliție și procurori în combaterea criminalității organizate și a corupției. Țările din Balcanii de Vest trebuie să consolideze cooperarea judiciară în regiune pentru a asigura funcționarea eficientă a sistemelor judiciare. În acest context, este deosebit de importantă soluționarea problemei impunității în cazul crimelor de război și al altor infracțiuni grave. În acest scop, țările ar trebui să revizuiască restricțiile existente în cadrele lor juridice pentru extrădarea propriilor resortisanți și pentru transferul procedurilor.

Comisia va continua să acorde sprijin țărilor partenere în vederea combaterii corupției și a criminalității organizate. Cu toate acestea, se pot obține rezultate efective și durabile numai în condițiile în care există voința politică necesară și un angajament real din partea autorităților din țările respective. Comisia va monitoriza riguros progresele înregistrate la fața locului, punând accentul pe rezultate.

În majoritatea țărilor implicate în procesul de extindere, libertatea de expresie constituie în continuare un motiv de îngrijorare. În general, deși există deja elementele principale ale cadrului juridic care asigură protejarea libertății de expresie și a mediei, presiunea politică nejustificată asupra mediei și numărul tot mai mare de amenințări și atacuri fizice la adresa jurnaliștilor, precum și faptul că persistă unele obstacole juridice reprezintă un serios motiv de îngrijorare. Aceste probleme trebuie rezolvate în regim de urgență.

Chestiuni bilaterale

Chestiunile bilaterale, în special problemele legate de frontiere, afectează tot mai mult procesul de extindere. Problemele bilaterale ar trebui rezolvate de părțile implicate și nu ar trebui să blocheze procesul de aderare.

În perioada de raportare, problema frontierelor dintre Slovenia și Croația a dus la întârzierea negocierilor de aderare cu Croația.

Cadrele de negociere cu Croația și Turcia, convenite de toate statele membre, stipulează că UE se așteaptă ca țările candidate să soluționeze toate diferendele de frontieră în conformitate cu principiul soluționării pașnice a diferendelor enunțat în Carta Națiunilor Unite și să recunoască competența Curții Internaționale de Justiție, dacă este necesar. Procesul de stabilizare și asociere presupune și găsirea unor soluții acceptabile pentru ambele părți și încheierea de acorduri cu țările vecine cu privire la problemele nerezolvate.

Comisia se așteaptă ca toate părțile implicate să depună toate eforturile necesare în vederea soluționării problemelor bilaterale pe care le au cu țările învecinate în acest sens. Atunci când este necesar, Comisia este pregătită să faciliteze găsirea de soluții, la cererea părților implicate. Este încurajatoare încheierea unui acord de principiu între Croația și Muntenegru de stabilire a liniei de demarcație la Prevlaka cu ajutorul Curții Internaționale de Justiție.

Toate părțile implicate în astfel de diferende bilaterale au responsabilitatea de a găsi soluții într-un spirit de bună vecinătate, ținând cont de interesele generale ale UE. Acest lucru va spori eficacitatea consensului reînnoit privind extinderea, ceea ce confirmă faptul că ritmul reformelor unei țări determină ritmul aderării acesteia la UE.

Cooperarea regională

În ultimii ani, cooperarea regională în Europa de Sud-Est a înregistrat progrese semnificative, iar regiunea și-a asumat într-o mai mare măsură acest proces. Cu toate acestea, cooperarea regională nu funcționează așa cum ar trebui. Diferendele bilaterale și neînțelegerile legate de Kosovo afectează în mod nejustificat cooperarea regională. De asemenea, este nevoie de o mai mare eficiență a structurilor și a inițiativelor regionale.

Neînțelegerile privind participarea Kosovo la întâlnirile, inițiativele și acordurile regionale devin un obstacol în calea cooperării regionale. Funcționarea normală a unor structuri importante, precum Acordul central european de comerț liber (CEFTA), Consiliul de Cooperare Regională (RCC) sau Școala regională de administrație publică (ReSPA) ar putea

fi pusă în pericol dacă nu se schimbă practicile curente. Comisia încurajează puternic toate părțile implicate să găsească soluții practice și pragmatice pentru a asigura participarea tuturor la cooperarea regională, fără a aduce atingere pozițiilor diferite privind problema statutului. Rezultatele privind continuarea cooperării regionale sunt evaluate în cadrul condițiilor procesului de stabilizare și asociere în toate etapele procesului de extindere.

Consiliul de cooperare regională (RCC) funcționează de mai bine de un an ca o continuare la nivel regional a pactului de stabilitate, care operează sub egida politică a procesului de cooperare în Europa de Sud - Est (SEECP). Acum RCC trebuie să își intensifice eforturile pentru a obține rezultate concrete. RCC are un rol strategic în dezvoltarea cooperării regionale și în identificarea și abordarea nevoilor legate de activitățile și structurile regionale. În același timp, are un rol în programarea asistenței comunitare în ceea ce privește cooperarea regională. Comisia sprijină activitatea RCC și finanțează o treime din bugetul Secretariatului pentru perioada 2008-2010. Comisia a inițiat un dialog cu Secretariatul RCC privind prioritățile organizației, îmbunătățirea funcționării acesteia și dezvoltarea viitoare. De asemenea, Comisia analizează acordurile privind asistența viitoare și modul în care aceasta ar putea fi cel mai bine folosită pentru o mai mare eficiență a RCC.

Schimbările comerciale regionale sunt extrem de importante pentru dezvoltarea economică a țărilor din Balcanii de Vest și pentru reconciliere. Acestea pot contribui, de asemenea, la atenuarea impactului crizei economice. Rolul zonei de liber schimb regionale creată de CEFTA este esențial. În cadrul CEFTA s-au negociat cu succes, fără să fi intrat încă în vigoare, următoarele etape importante legate de liberalizarea comerțului, în special în ceea ce privește comerțul agricol; în același timp se lucrează la eliminarea barierelor tehnice în calea comerțului. Dispozițiile privind cumulara diagonală între UE și unele țări din Balcanii de Vest au intrat în vigoare, consolidând, astfel, integrarea comercială regională. Cu toate acestea, neînțelegerile legate de statutul Kosovo, care blochează deja adoptarea protocolului privind liberalizarea comerțului cu produse agricole, riscă să paralizeze CEFTA. Presiunile protecționiste apărute ca urmare a crizei internaționale sunt în creștere, ducând la adoptarea anumitor măsuri care încalcă obligațiile contractuale. Trebuie să se renunțe la această tendință și trebuie înlăturate astfel de măsuri.

S-au înregistrat progrese în ceea ce privește cooperarea regională în domeniul energiei și transporturilor. Comunitatea energiei promovează reforma în domeniul energiei și îmbunătățește securitatea aprovizionării în regiune, integrând totodată regiunea în piața energiei comunitare. Continuă negocierile de înființare a unei comunități a transporturilor dintre UE și țările din Balcanii de Vest; aceste negocieri ar trebui finalizate până la sfârșitul acestui an. Acordul privind spațiul aerian comun european (ECAA) contribuie la creșterea traficului aerian între UE și Balcanii de Vest și integrează treptat aceste țări în piața transporturilor aeriene interne din UE. Se intensifică cooperarea regională în domeniul mediului, al justiției și al afacerilor interne.

A crescut numărul activităților de formare organizate de Școala regională de administrație publică (ReSPA). Ratificarea acordului internațional de stabilire a personalității sale juridice trebuie să continue și să constituie o prioritate pentru ca școala să devină complet operațională.

În contextul procesului de la Ljubljana, Comisia sprijină reabilitarea patrimoniului cultural ca mijloc important de reconciliere care să contribuie la dezvoltarea economiei locale. Cu ocazia viitoarei conferințe ministeriale, care va avea loc la Ljubljana în noiembrie 2009, Comisia va continua să promoveze activitățile de reabilitare.

Pe baza concluziilor Consiliului European din iunie 2009, Comisia va pregăti o strategie UE pentru regiunea dunăreană până la sfârșitul anului 2010. Țările implicate în procesul de aderare și organizațiile interesate vor fi implicate îndeaproape în acest exercițiu. În ceea ce privește regiunea Mării Negre, Turcia este angajată în cooperarea regională și participă la inițiativa Sinergia Mării Negre. Comisia sprijină participarea Turciei la programul de cooperare în bazinul Mării Negre din cadrul Instrumentului european de vecinătate și parteneriat (IEVP).

Comisia va continua să sprijine activitățile și structurile de cooperare regională în Balcanii de Vest, în special printr-o mai mare implicare a regiunii în planificarea și programarea programului cu mai mulți beneficiari din cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare (IPA).

3. INSTRUMENTE DE PREADERARE: SOLUȚIONAREA PRINCIPALELOR PRIORITĂȚI

Crearea unui regim de călătorie fără vize

Procesul de liberalizare a vizelor pentru țările din Balcanii de Vest a intrat în faza decisivă, în conformitate cu angajamentul asumat în cadrul Agendei de la Salonic. Începând din ianuarie 2008, s-au pus în aplicare acordurile de facilitare a acordării vizelor încheiate cu toate țările vizate, în paralel cu acordurile de readmisie. Foile de parcurs adoptate în 2008 pentru fiecare țară în cadrul dialogului privind liberalizarea vizelor s-au dovedit a avea un efect de accelerare a reformelor în domeniile relevante, cum ar fi, în special, securitatea documentelor, gestionarea frontierelor și a migrației și lupta împotriva corupției și a criminalității organizate.

Având în vedere progresele înregistrate de fiecare țară în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor de referință relevante pentru liberalizarea vizelor, Comisia a propus, în iulie 2009, crearea unui regim de călătorie fără vize pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru și Serbia. Instituirea unui astfel de regim până la începutul anului 2010 va contribui în mare măsură la dezvoltarea contactelor interumane, demonstrând cetățenilor din țările respective că reformele legate de perspectiva europeană oferă beneficii concrete. Comisia va prezenta propuneri pentru Albania și Bosnia și Herțegovina până la jumătatea anului 2010, cu condiția ca aceste țări să îndeplinească condițiile stabilite. Studiul privind Kosovo, care urmează să fie adoptat împreună cu prezenta comunicare, propune continuarea promovării procesului de facilitare a vizelor și lansarea unui proces în vederea eventualei liberalizări a vizelor pentru Kosovo atunci când vor fi întreprinse reformele necesare și vor fi îndeplinite condițiile.

Asigurarea calității pregătirilor de preaderare

S-au depus eforturi susținute pentru îmbunătățirea calității procesului în cadrul consensului reînnoit privind extinderea. Obiectivele de referință riguroase stabilite drept condiții pentru deschiderea și închiderea capitolelor de negociere s-au dovedit a fi un instrument puternic de asigurare a respectării angajamentelor contractuale existente și de stimulare a reformelor economice, juridice și administrative dificile în țările angajate în negocieri, contribuind astfel la pregătirea din timp a aderării lor. Este în pregătire un studiu privind impactul financiar al aderării Croației la UE. Viitoarele avize privind cererile de aderare vor include estimarea impactului aderării țării solicitante asupra principalelor domenii de politică UE. În prezent are loc un dialog politic aprofundat cu aceste țări în cadrul căruia sunt monitorizate progresele înregistrate, parteneriatele fiind principalele documente de referință. Dialogul economic s-a intensificat și mai mult în contextul crizei.

În ceea ce le privește, țările implicate în procesul de aderare trebuie să se asigure că noua legislație este pregătită temeinic, în urma consultării necesare a părților interesate, și bine pusă în aplicare. Este nevoie de un corp al funcționarilor publici independent, recrutat pe bază de merit, transparent și responsabil pentru a facilita punerea în aplicare eficace a acquis-ului.

Apropierea cetățenilor și a administrațiilor de UE

O mai mare participare a organizațiilor societății civile sporește calitatea democrației și contribuie la reconciliere. Implicarea acestora în cadrul reformelor întreprinse în țările care fac obiectul procesului de aderare contribuie la calitatea procesului de aderare, precum și la obținerea sprijinului opiniei publice pentru aderare. Prin aplicarea noii facilități de finanțare pentru societatea civilă din cadrul IPA, Comisia a finanțat crearea de birouri de asistență tehnică în fiecare țară beneficiară, un număr tot mai mare de vizite pe termen scurt la instituțiile UE, precum și participarea a aproximativ 800 de persoane la seminarii organizate în Balcanii de Vest și în Turcia. Comisia va continua să sprijine parteneriatele societății civile, acordând prioritate unor sectoare precum cultura, minoritățile și asociațiile profesionale.

Participarea la programele și agențiile comunitare s-a dovedit utilă în vederea apropierii instituțiilor și a cetățenilor din țările partenere de UE. Comisia a mărit sprijinul acordat agențiilor comunitare în vederea pregătirii la participare a țărilor implicate în procesul de aderare. Ca urmare a introducerii posibilităților sporite de cofinanțare din partea Comunității, țările potențial candidate s-au alăturat unor noi programe. Comisia va continua să sprijine țările partenere în crearea capacităților și a resurselor necesare pentru asigurarea participării cu succes la programele și agențiile comunitare.

Având în vedere prioritatea acordată aspectelor de bază ale guvernantei, Comisia va continua să acorde atenție sporită dezvoltării unei administrații publice profesioniste și funcționale. În plus, va încuraja schimbul celor mai bune practici și schimbul de experiență între țări în domeniul reformei administrației publice. În acest scop, Comisia va recurge la toate instrumentele disponibile, printre care înfrățirea, TAIEX și SIGMA² și va consolida contactele cu alte organizații internaționale și institute naționale, regionale și europene de formare în domeniul administrației publice.

Sprijinirea țărilor implicate în procesul de aderare prin acordarea de asistență financiară

În 2009, s-a acordat în continuare asistență Balcanilor de Vest și Turciei în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare. În 2009, va fi angajată suma de 1,5 miliarde EUR. O atenție deosebită se acordă consolidării statului, bunei guvernante, statului de drept și dezvoltării societății civile. IPA a continuat să sprijine cooperarea transfrontalieră și dezvoltarea durabilă în zonele de frontieră, contribuind astfel la reconciliere și la consolidarea relațiilor de bună vecinătate, precum și la pregătirile privind aderarea la UE. Comisia va continua să își concentreze asistența pe sprijinirea pregătirilor de preaderare, în funcție de prioritățile stabilite în cadrul parteneriatului.

² Asistența pe termen mediu în domeniile care țin de acquis este asigurată prin intermediul proiectelor de înfrățire, care stabilesc un cadru de cooperare între administrațiile din țările beneficiare și cele din statele membre. Asistența permanentă este asigurată de TAIEX (Asistență tehnică și schimb de informații), ale cărei activități sunt puse în aplicare de funcționarii statelor membre. Asistența pe termen scurt în domeniul guvernantei orizontale și al reformei în administrația publică este asigurată de SIGMA - sprijin pentru îmbunătățirea guvernantei și a gestiunii – program OCDE sprijinit de Comisie în contextul extinderii.

Țările candidate au făcut progrese în ceea ce privește administrarea descentralizată a fondurilor. Procesul de descentralizare este în plină desfășurare în Croația și Turcia și ambele țări trebuie să își concentreze eforturile pentru a îndeplini toate condițiile stabilite în acest sens. În Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, s-a încheiat procesul de descentralizare a componentelor IPA în materie de dezvoltare regională și resurse umane, însă mai sunt multe lucruri de făcut înainte ca procesul de descentralizare să se poată realiza. Comisia continuă să acorde sprijinul necesar țărilor candidate pentru a le ajuta să îndeplinească cerințele privind administrarea descentralizată a fondurilor UE, urmărind totodată dezvoltarea regională, rurală și a resurselor umane.

În alte țări implicate în procesul de aderare, delegațiile Comisiei, care sunt deplin operaționale, după închiderea Agenției Europene pentru Reconstrucție, sunt responsabile de punerea în aplicare a asistenței UE și de colaborarea cu beneficiarii pentru a se asigura că asistența UE este folosită în mod eficient și eficace. Asistența descentralizată rămâne un obiectiv pe termen mediu, care vizează în special pregătirea pentru viitoarea administrare a instrumentelor care țin de politica de coeziune.

Comisia sprijină țările beneficiare în dezvoltarea strategiilor sectoriale pentru a facilita o abordare mai strategică, bazată pe programe în ceea ce privește acordarea de asistență și pentru a îmbunătăți eficacitatea ajutorului.

În conformitate cu regulamentul IPA, Comisia a consolidat procesul de coordonare a donatorilor, la care participă statele membre UE, instituțiile financiare internaționale și alți donatori. Aceasta presupune stabilirea și coordonarea priorităților și monitorizarea periodică a punerii în aplicare la fața locului.

Comisia, partenerii IFI și statele membre finalizează în prezent condițiile necesare pentru crearea unui cadru de investiții pentru Balcanii de Vest (CIBV). Aceasta este o etapă foarte importantă care va facilita sprijinul acordat investițiilor în infrastructură, IMM-urilor și eficienței energetice. Scopul acestui cadru este punerea în comun a resurselor acordate de Comisie, de instituțiile financiare partenere, de statele membre și de alți donatori și corelarea acestor resurse nerambursabile cu împrumuturi acordate de instituțiile financiare internaționale pentru finanțarea proiectelor prioritare în sectoarele vizate. În acest scop, Comisia a acordat împrumuturi nerambursabile în valoare de peste 100 de milioane EUR, fiind astfel cel mai important finanțator. În total, CIBV ar trebui să genereze împrumuturi în valoare de peste 1 miliard EUR în următorii ani.

Colaborarea privind schimbările climatice

UE își va consolida dialogul periodic privind schimbările climatice cu țările candidate și potențial candidate, în special în cadrul viitoarei Rețele de mediu regionale în vederea aderării (RMRA). Comisia se așteaptă ca toate țările implicate în procesul de aderare să sprijine obiectivul UE de stabilire a unui acord ambițios și cuprinzător în cadrul Conferinței de la Copenhaga privind schimbările climatice, care va avea loc la sfârșitul anului 2009. În ultimii ani, Comisia a acordat împrumuturi nerambursabile în valoare de 120 de milioane EUR facilităților IFI, care vor genera investiții de aproximativ 600 de milioane EUR pentru proiecte privind eficiența energetică, ajutând astfel țările din Balcanii de Vest și Turcia să reducă emisiile de gaz cu efect de seră. Comisia va continua să sprijine inițiativele privind schimbările climatice în țările implicate în procesul de aderare.

Comunicarea privind extinderea

O mai bună comunicare cu opinia publică reprezintă un principiu-cheie al consensului reînnoit privind extinderea. Pentru ca procesul de extindere al UE să se încheie cu succes, este esențial să se ia în considerare opinia cetățenilor și să se găsească soluții la problemele și întrebările acestora. Opinia publică europeană privind extinderile viitoare este influențată de modul în care au fost percepute extinderile anterioare. Cu ocazia aniversării celei de a cincea extinderi, Comisia a prezentat un studiu privind realizările și provocările economice ale acestei extinderi, potrivit căruia extinderea a contribuit la creșterea economică și a consolidat poziția UE pe scena economiei mondiale. Comisia susține organizarea unei dezbateri publice bazate pe o bună informare privind impactul acestei extinderi și a organizat o serie de evenimente pentru a sărbători aniversarea celei de a cincea extinderi, care a coincis cu cea de a 20-a aniversare a căderii cortinei de fier. Comisia a lansat și un site internet cu această temă și a produs, în colaborare cu alte organisme, materiale audiovizuale.

Asigurarea sprijinului opiniei publice rămâne un obiectiv crucial pentru politica de extindere a UE, iar Comisia va continua să pună în aplicare o politică de comunicare activă în această privință. În special, Comisia va sprijini și va completa eforturile depuse de statele membre, care au o responsabilitate esențială în această privință, precum și de țările partenere și va organiza activități de comunicare atât la nivelul formatorilor de opinie, în special al organizațiilor societății civile și al jurnaliștilor, cât și în rândul tinerilor. Se vor depune eforturi deosebite pentru a sensibiliza opinia publică din UE cu privire la cultura și la modul în care trăiesc populațiile din țările implicate în procesul de aderare.

4. PROGRESELE ÎNREGISTRATE ÎN ȚĂRILE IMPLICATE ÎN PROCESUL DE ADERARE ȘI AGENDA 2009-2010

4.1. Orientarea țărilor candidate și potențial candidate către UE

Balcanii de Vest s-au apropiat de aderarea la UE în ultimul an, regiunea înregistrând progrese, chiar dacă acestea au fost inegale, în ceea ce privește reformele și respectarea criteriilor și a condițiilor stabilite. S-au înregistrat progrese substanțiale în ceea ce privește liberalizarea vizelor, ceea ce a condus la propunerea Comisiei din iulie 2009 de eliminare a obligativității vizelor pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru și Serbia. Rețeaua acordurilor de stabilizare și asociere a fost extinsă în continuare. S-au primit două noi cereri de aderare din această regiune.

În cazul tuturor țărilor din Balcanii de Vest, progresele suplimentare înregistrate de acestea ar putea duce la obținerea statutului de țară candidată atunci când vor fi demonstrat că sunt pregătite. Obținerea unor rezultate satisfăcătoare în ceea ce privește punerea în aplicare a obligațiilor care rezultă din ASA, inclusiv a dispozițiilor legate de comerț, este un element esențial în ceea ce privește progresele fiecăreia dintre aceste țări în direcția aderării la UE.

Secțiunea următoare prezintă pe scurt progresele înregistrate și stabilește agenda 2009-2010 pentru **țările implicate în procesul de aderare**.

Croația

Croația a continuat să înregistreze progrese în ceea ce privește reformele politice cheie. Croația continuă să întrunească criteriile politice și a înregistrat progrese în majoritatea

domeniilor, intensificându-și eforturile în special în domeniul statului de drept. Prioritățile parteneriatului de aderare au fost în mare parte respectate.

În comunicarea sa intitulată „Strategia de extindere și principalele provocări 2008-2009”³, Comisia a prezentat o foaie de parcurs cu titlu orientativ care permite intrarea în etapa finală a negocierilor de aderare. Această foaie de parcurs a stimulat eforturile Croației de îndeplinire a obiectivelor de referință pentru deschiderea și închiderea capitolelor conform calendarului indicativ prevăzut în foaia de parcurs. Din cauza întârzierilor înregistrate de Croația în anumite domenii, progresele realizate în anumite capitole nu au respectat foaia de parcurs. Cu toate acestea, pregătirile au avansat în mod considerabil, în general, astfel încât negocierile tehnice se apropie, în prezent, de faza finală.

Croația a fost puternic afectată de criza economică, însă impactul acesteia a fost atenuat datorită solidității sectorului bancar și a unor rezerve importante în valută. Reformele structurale consolidate și adoptarea unei strategii fiscale pe termen mediu care să fie credibilă ar fi esențiale pentru sporirea competitivității.

Problema graniței dintre Slovenia și Croația a dus la întârzierea negocierilor de aderare, astfel încât un număr important de capitole nu au putut fi deschise sau închise până în octombrie 2009, deși, din punct de vedere tehnic, erau deja finalizate. Comisia a pus la dispoziție serviciile sale de mediere în vederea soluționării acestui diferend, care ar trebui să rămână o problemă bilaterală. În ultimele șase luni, Comisia, sprijinită de cele trei președinții, a făcut eforturi deosebite, care au deschis drumul către obținerea unui acord politic între cele două părți, în septembrie 2009. Comisia salută progresele recente care au dus la deschiderea sau la închiderea provizorie a unui număr important de capitole cu ocazia conferinței din octombrie privind aderarea. Problemele bilaterale nu ar trebui să întârzie negocierile de aderare.

Croația va trebui să-și intensifice eforturile în materie de reformă a sistemului judiciar și de drepturi fundamentale, în special în ceea ce privește independența și eficiența sistemului judiciar, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, drepturile minorităților, inclusiv returnarea refugiaților și procesele privind crimele de război. Reforma în administrația publică necesită o atenție deosebită. De asemenea, Croația trebuie să se asigure că guvernul a luat toate măsurile necesare pentru rezolvarea problemei legate de accesul TPII la documente importante. Comisia pregătește în prezent un pachet financiar pentru aderarea Croației. Croația trebuie să își intensifice eforturile de creare a instrumentelor necesare pentru administrarea și controlul instrumentelor financiare comunitare. Comisia recomandă Consiliului să instituie grupul de lucru *ad hoc* pe probleme tehnice pentru elaborarea Tratatului de aderare, pe baza textelor pregătite de către Comisie. Dacă Croația îndeplinește la timp toate obiectivele de referință rămase, negocierile de aderare, inclusiv acordurile tranzitorii, ar putea fi încheiate anul viitor.

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei

De la adoptarea avizului Comisiei⁴ și obținerea statutului de țară candidată în 2005, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și-a consolidat funcționarea democrației și a asigurat

³ COM(2008) 674.

⁴ În avizul său - COM(2005)562 - privind cererea de aderare a acestei țări, adoptat în noiembrie 2005, Comisia a formulat următoarele concluzii: „*Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei este o democrație care funcționează, cu instituții stabile și care garantează, în general, statul de drept și respectarea*

stabilitatea instituțiilor, garantând statul de drept și respectarea drepturilor fundamentale. Aceste eforturi trebuie continuate.

Această țară a respectat în mare parte prioritățile-cheie ale parteneriatului de aderare⁵. Alegerile prezidențiale și locale organizate în martie și aprilie 2009 au respectat majoritatea standardelor internaționale. Parlamentul funcționează mai bine, în special în urma introducerii regulamentului de procedură și a adoptării noii legi a Parlamentului. Legea poliției a fost pusă în aplicare, în special prin numirea unor comandanți de poliție la nivel regional și local, iar reformarea poliției a continuat prin adoptarea legii privind afacerile interne. S-a finalizat partea legislativă a strategiei privind reforma judiciară, noile instanțe și organe juridice sunt operaționale, iar, în general, se constată o îmbunătățire a eficienței. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește combaterea corupției, prin urmărirea în justiție a cazurilor de înaltă corupție, prin consolidarea cadrului juridic, în special prin adoptarea modificării legii privind finanțarea partidelor politice și prin consolidarea capacității instituțiilor implicate în combaterea corupției. Legea funcției publice a fost modificată pentru a consolida autoritatea agenției funcției publice, aceasta constituind o etapă suplimentară în crearea unui sistem de promovare bazat pe rezultate. În domeniul ocupării forței de muncă, s-au intensificat măsurile active pentru piața muncii, s-a îmbunătățit mediul de afaceri, în special prin consolidarea agențiilor de reglementare.

Această țară îndeplinește angajamentele asumate în cadrul Acordului de stabilizare și asociere. Având în vedere aceste progrese, în luna octombrie, Comisia a prezentat o propunere privind trecerea în a doua fază a asocierii, în conformitate cu articolul 5 din ASA.

drepturilor fundamentale. Această țară a semnat un Acord de stabilizare și asociere (ASA) în 2001 și, de atunci, și-a îndeplinit, în general în mod satisfăcător, obligațiile care îi revin în temeiul acestui acord. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a pus în aplicare cu succes programul legislativ prevăzut în acordul-cadru de la Ohrid, care a contribuit la îmbunătățirea situației politice și a securității la nivelul întregii țări. Acum, această legislație trebuie aplicată în întregime. Această țară rămâne angajată în cooperarea regională. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei trebuie să facă eforturi suplimentare, în special în domeniul procesului electoral, al reformei poliției, al reformei judiciare și al luptei împotriva corupției. Pe baza progreselor generale înregistrate deja în domeniul reformei, Comisia consideră că această țară se află pe calea ce bună în ceea ce privește respectarea criteriilor politice stabilite de Consiliul European de la Copenhaga în 1993 și de procesul de stabilizare și asociere.”

⁵ Prioritățile-cheie ale parteneriatului de aderare cu Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei („obiectivele de referință”) sunt următoarele:

- asigurarea punerii în aplicare adecvate a tuturor angajamentelor asumate prin Acordul de stabilizare și asociere;
- promovarea unui dialog constructiv și participativ, în special în domeniile care necesită un consens între toate partidele politice, în cadrul instituțiilor democratice;
- asigurarea aplicării efective a legii poliției;
- prezentarea de rezultate consecvente în punerea în aplicare a reformelor judiciare și consolidarea independenței și a capacității generale a sistemului judiciar; punerea în aplicare a procesului de reformă a procuraturii și încheierea procedurii de numire a membrilor Consiliului Judiciar;
- prezentarea de rezultate consecvente în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației de combatere a corupției;
- garantarea faptului că recrutarea și evoluția profesională a funcționarilor publici nu fac obiectul interferențelor politice, dezvoltarea în continuare a unui sistem profesional fundamentat pe rezultate și aplicarea integrală a legii privind statutul funcționarilor publici;
- reducerea barierelor în calea creării de locuri de muncă și, în special, rezolvarea problemei șomajului în rândul tinerilor și a șomajului de lungă durată;
- consolidarea mediului general de afaceri, prin consolidarea în continuare a statului de drept, consolidarea independenței agențiilor de reglementare și de supraveghere, accelerarea procedurilor juridice și continuarea procesului de înregistrare a drepturilor de proprietate.

Această țară a fost afectată de criza economică, însă încetinirea creșterii economice a fost atenuată ca urmare a stabilității sistemului bancar și a consumului privat susținut. O politică fiscală solidă și rezolvarea problemei șomajului structural ar contribui la o mai mare competitivitate a economiei.

Problema numelui, în care este implicată și Grecia, rămâne nesoluționată. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei participă la negocieri în vederea găsirii unei soluții, negocieri care se desfășoară sub egida ONU. Ar trebui evitate acțiunile și declarațiile care ar putea periclita relațiile de bună vecinătate. Sunt esențiale menținerea unor relații de bună vecinătate și găsirea, sub egida ONU, a unei soluții negociate cu Grecia și acceptabilă pentru ambele părți privind problema denumirii țării.

Muntelegru

În Muntenegru au continuat reformele politice, iar alegerile parlamentare din martie 2009 au întrunit aproape toate standardele internaționale, însă rămân unele probleme care trebuie rezolvate. S-au înregistrat unele progrese privind reforma sistemului judiciar. În general, punerea în aplicare a acordului interimar se desfășoară fără probleme.

Muntelegru a fost afectat de criza economică, însă impactul acesteia a fost atenuat de un sezon turistic bun și de măsurile anticriză adoptate. Continuarea reformelor structurale este esențială pentru creșterea competitivității.

Muntelegru a depus cererea de aderare la UE în decembrie 2008, iar în aprilie 2009, Consiliul a invitat Comisia să își prezinte avizul. În prezent se lucrează la redactarea avizului. Muntenegru va trebui să facă dovada unor rezultate concrete privind consolidarea statului de drept, în special în ceea ce privește reforma în domeniul judiciar și lupta împotriva corupției. Este necesară consolidarea suplimentară a capacității administrative și a capacității de punere în aplicare.

Albania

Albania a înregistrat progrese în privința reformelor politice cheie. Alegerile parlamentare din iunie 2009 au întrunit majoritatea standardelor internaționale, însă sunt necesare eforturi suplimentare pentru a rezolva problemele identificate. În general, punerea în aplicare a Acordului de stabilizare și asociere, care a intrat în vigoare în acest an, decurge fără probleme.

Până în prezent, Albania nu a fost afectată de criza economică decât într-o mică măsură. Continuarea reformelor structurale și modernizarea infrastructurii sunt esențiale pentru competitivitatea acestei țări.

Albania a depus cererea de aderare la UE în aprilie 2009. În iulie 2009, Consiliul a declarat că va examina cererea de aderare a Albaniei după încheierea alegerilor din această țară. Comisia este pregătită să înceapă redactarea avizului după ce va primi invitația din partea Consiliului. Albania trebuie să înregistreze progrese, în special în ceea ce privește statul de drept, mai ales lupta împotriva corupției, precum și în ceea ce privește buna funcționare a instituțiilor de stat, în special independența puterii judiciare. Este necesară consolidarea suplimentară a capacității administrative și a capacității de punere în aplicare.

Bosnia și Herțegovina

În general, în Bosnia și Herțegovina, punerea în aplicare a Acordului Interimar a fost satisfăcătoare. Cu toate acestea, progresele înregistrate de această țară în ceea ce privește realizarea principalelor reforme au rămas foarte limitate. Climatul politic intern s-a deteriorat, iar problemele legate de buna funcționare a instituțiilor și de dezbaterile aprinse au continuat. Nu s-au respectat în totalitate condițiile care vor permite înlocuirea fără probleme a Biroului Înaltului Reprezentant (BIR) cu prezența consolidată a UE. În acest context, UE a adoptat măsuri în vederea consolidării biroului și a mandatului Reprezentantului Special al UE (RSUE) și are în vedere un „acord privind un dublu mandat” pentru RSUE și pentru șeful delegației Comisiei, în conformitate cu tratatele și cu respectarea echilibrului instituțional.

Bosnia și Herțegovina trebuie să accelereze urgent ritmul principalelor reforme. Pentru a putea înregistra progrese, este nevoie de o viziune comună a liderilor asupra direcției generale a țării și de voința politică de a îndeplini cerințele de integrare europeană. De asemenea, Bosnia și Herțegovina trebuie să îndeplinească condițiile stabilite pentru închiderea BIR. Uniunea Europeană nu va putea lua în considerare o cerere de aderare la UE depusă de Bosnia și Herțegovina până când BIR nu va fi închis.

În Bosnia și Herțegovina este necesară reforma cadrului constituțional pentru ca instituțiile din această țară să poată funcționa în mod eficace, înainte ca acordarea statutului de țară candidată să poată fi recomandată de Comisie. În special, această țară va trebui să fie în măsură să adopte, să pună în aplicare și să asigure respectarea legislației și a normelor UE. Comisia invită Bosnia și Herțegovina să întreprindă fără întârziere modificările constituționale care se impun. Comisia este pregătită să sprijine eforturile Bosniei și Herțegovinei de modernizare a Constituției și de punere în aplicare a celorlalte principale reforme, ceea ce i-ar permite să înainteze în procesul de aderare.

Bosnia și Herțegovina a fost puternic afectată de criza economică și a solicitat asistență financiară din partea FMI. Această țară trebuie să reia reformele structurale în economie și să garanteze finanțe publice solide.

Serbia

Serbia și-a demonstrat angajamentul în ceea ce privește apropierea țării de UE prin obținerea de rezultate în punerea în aplicare a dispozițiilor Acordului Interimar semnat cu UE și prin realizarea principalelor reforme politice în conformitate cu standardele europene. De asemenea, Serbia a depus eforturi pentru a pune în aplicare un program ambițios de integrare europeană. Serbia dispune de capacitatea administrativă necesară pentru a realiza progrese substanțiale în ceea ce privește aderarea la UE. Această capacitate trebuie folosită pentru continuarea programului de reformă, ceea ce va duce la rezultate concrete în domenii prioritare, cum ar fi consolidarea statului de drept.

Serbia a fost puternic afectată de criza economică și a solicitat asistență financiară din partea FMI și a UE. Această țară trebuie să accelereze ritmul reformelor economice și să asigure viabilitatea finanțelor publice.

Cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII) s-a îmbunătățit, însă Ratko Mladić și Goran Hadžić, care au fost puși sub acuzare, sunt încă în libertate. În lumina cooperării susținute cu TPII și al angajamentului reînnoit al Serbiei în ceea ce privește procesul de integrare europeană, Comisia consideră că acum este momentul ca UE să pună în

aplicare Acordul Interimar. Serbia trebuie să adopte o atitudine mai constructivă față de participarea Kosovo la schimburile comerciale și la cooperarea la nivel regional. A început cooperarea cu EULEX, misiunea de sprijinire a statului de drept, însă trebuie consolidate eforturile în această privință, în special în ceea ce privește funcționarea EULEX în partea de nord a Kosovo.

Kosovo

În Kosovo, stabilitatea a fost menținută, însă rămâne fragilă. După reconfigurarea prezenței internaționale, EULEX, misiunea UE de sprijinire a statului de drept, a fost desfășurată pe întreg teritoriul Kosovo și este pe deplin operațională. Autoritățile au facilitat desfășurarea misiunii EULEX în Kosovo. Recentele incidente care au creat prejudicii EULEX reprezintă un motiv de îngrijorare. Kosovo trebuie să sprijine în continuare activitățile EULEX. Kosovo a devenit membru FMI și al Băncii Mondiale și a adoptat câteva acte legislative cheie. Cu toate acestea, rămân nerezolvate aspecte esențiale, cum ar fi statul de drept, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, consolidarea capacității administrative, protecția sârbilor și a altor minorități, precum și consolidarea dialogului și a reconcilierii dintre comunități. UE încurajează sârbii din Kosovo să participe la instituțiile țării și la alegerile municipale din noiembrie. Kosovo trebuie să adopte o atitudine constructivă în vederea cooperării regionale, inclusiv a participării sale la schimburile comerciale regionale.

În urma conferinței donatorilor din 2008, Kosovo beneficiază de asistență financiară mult mai importantă. În cadrul IPA, s-au alocat aproximativ 500 de milioane EUR pentru Kosovo pentru perioada 2007-2011. Efectul crizei economice asupra Kosovo a fost moderat. Este esențial ca autoritățile din Kosovo să își îndeplinească angajamentele asumate în ceea ce privește disciplina fiscală, administrarea cheltuielilor publice și reforma politicii economice și sociale.

UE sprijină dezvoltarea economică și politică a Kosovo prin oferirea unei perspective europene clare, în concordanță cu perspectiva europeană a regiunii. Îmbunătățirea condițiilor de trai este esențială pentru bunăstarea populației kosovare și pentru stabilitatea întregii regiuni. În acest context și în conformitate cu strategia de extindere din 2008 și cu concluziile Consiliului din decembrie 2008, Comisia a aprobat, în paralel cu prezentul document privind strategia de extindere, o comunicare intitulată „Kosovo* – drumul către concretizarea perspectivei europene”. Acest studiu identifică instrumentele comunitare pe care UE le poate mobiliza pentru a promova dezvoltarea politică și socioeconomică în Kosovo. În special, studiul propune o abordare structurată pentru a aduce cetățenii din Kosovo mai aproape de UE, inclusiv printr-un dialog privind vizele în perspectiva unei eventuale liberalizări a vizelor. În plus, Comisia propune extinderea măsurilor comerciale autonome și, de îndată ce Kosovo va îndeplini condițiile relevante, va propune directive de negociere pentru un acord comercial la momentul potrivit.

Turcia

Turcia a continuat să își exprime angajamentul față de procesul de aderare la UE. Au avut loc alegeri libere și corecte. S-au întreprins măsuri pozitive în domeniul judiciar, prin adoptarea strategiei și a planului de acțiune privind reforma judiciară, și în domeniul relațiilor dintre domeniul civil și cel militar și al drepturilor culturale. În special, parlamentul a modificat legislația pentru a permite instanțelor civile să judece, pe timp de pace, cazurile în care este

* Conform Rezoluției 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU.

implicat personalul militar. Guvernul a inițiat o dezbatere publică generală pentru a aborda problema kurdă, iar televiziunea publică a lansat un nou post de televiziune cu programe difuzate exclusiv în limba kurdă.

În ceea ce privește negocierile de aderare, s-au deschis noi capitole. Turcia a aprobat Programul național de adoptare a acquis-ului. Numirea unui negociator-șef plin ar trebui să contribuie la raționalizarea eforturilor guvernului în contextul reformelor legate de UE. Acest lucru este extrem de important în condițiile în care negocierile intră într-o fază mult mai dificilă, în care Turcia trebuie să își intensifice eforturile privind îndeplinirea obiectivelor de referință pentru a putea înregistra progrese suplimentare în ceea ce privește deschiderea capitolelor.

Turcia a fost puternic afectată de criza economică, însă impactul acesteia a fost atenuat de un sector bancar puternic și de măsurile anticriză adoptate. În vederea creșterii competitivității, este esențială continuarea reformelor structurale și adoptarea unei politici fiscale prudente.

Ancheta în cazul rețelei Ergenekon, bănuită de activități criminale, a dus la acuzații penale grave în care sunt implicați ofițeri de armată și membri ai unor grupări naționaliste. Acest caz permite Turciei să consolideze încrederea în buna funcționare a instituțiilor sale democratice și a statului de drept. Este important ca, în acest context, procedurile să respecte în totalitate legea, în special în ceea ce privește drepturile acuzaților.

Acum trebuie intensificat în mod semnificativ ritmul reformelor. Există în continuare probleme într-o serie de domenii precum libertatea de expresie, libertatea presei, libertatea religioasă, drepturile sindicale, controlul civil asupra armatei, drepturile femeilor și egalitatea de șanse între femei și bărbați. Mai sunt multe de făcut în ceea ce privește impunitatea persoanelor implicate în actele de tortură și de rele tratamente. Inițiativa guvernului privind problema kurdă ar trebui să ducă la adoptarea unor măsuri concrete care să garanteze cetățenilor turci, indiferent de origine, drepturi și libertăți depline și la îmbunătățirea semnificativă a situației în partea de sud-est a țării. Îmbunătățirea dialogului între partidele politice va contribui la realizarea procesului de reformă, inclusiv la activitatea de reformare a Constituției.

Turcia și-a exprimat sprijinul pentru negocierile care au loc sub egida ONU între liderii comunităților cipriote grecești și turce în vederea soluționării globale a problemei Ciprului. Cu toate acestea, Turcia nu a realizat progrese în ceea ce privește normalizarea relațiilor bilaterale cu Republica Cipru. Turcia nu a pus încă pe deplin în aplicare protocolul adițional la Acordul de asociere și nici nu a înlăturat toate obstacolele din calea liberei circulații a mărfurilor, în special restricțiile privind legăturile directe de transport cu Cipru. Turcia trebuie să își îndeplinească urgent obligația de punere în aplicare deplină și nediscriminatorie a protocolului adițional la Acordul de asociere și să realizeze progrese pe calea normalizării relațiilor bilaterale cu Republica Cipru. UE va continua să monitorizeze și să analizeze progresele înregistrate în privința chestiunilor care fac obiectul declarației din 21 septembrie 2005, în conformitate cu concluziile Consiliului din 11 decembrie 2006.

Grecia a depus un număr important de plângeri oficiale privind violarea repetată a spațiului său aerian de către Turcia, inclusiv privind zboruri deasupra insulelor grecești.

Relațiile de bună vecinătate rămân esențiale.

Turcia joacă un rol esențial în ceea ce privește securitatea în regiune și promovarea dialogului între civilizații. Această țară a avut inițiative în ceea ce privește contribuția la stabilizarea

situației din Caucazul de Sud, din Orientul Mijlociu și din alte regiuni și participă la o serie de misiuni UE de menținere a păcii. S-au depus numeroase eforturi diplomatice în vederea normalizării relațiilor cu Armenia, care s-au concretizat prin semnarea istorică, în octombrie 2009, a unor protocoale de normalizare a relațiilor. Este important ca aceste protocoale să fie ratificate de ambele țări în cel mai scurt timp.

În iulie 2009, Turcia a semnat acordul interguvernamental privind conducta de gaze Nabucco. Din punct de vedere strategic, acest proiect constituie un important pas înainte către consolidarea cooperării energetice între UE, Turcia și alte state din regiune, precum și către diversificarea surselor de energie. Finalizarea în timp util a culoarului sudic de transport de gaze, în special prin punerea în aplicare rapidă a acordului interguvernamental Nabucco, rămâne una dintre cele mai importante priorități ale UE în domeniul securității energetice.

Procesul de aderare la UE dă un puternic impuls Turciei în ceea ce privește continuarea reformelor, consolidarea democrației și a drepturilor omului, precum și continuarea modernizării acestei țări. În Turcia, ritmul reformelor continuă să fie principalul element pentru continuarea acestui proces.

4.2. Islanda

Islanda a depus cererea de aderare la UE la 16 iulie 2009, iar la 27 iulie, Consiliul a invitat Comisia să pregătească avizul. Cererea Islandei va fi examinată în conformitate cu principiile stabilite în tratat, cu criteriile definite de Consiliul European de la Copenhaga din 1993, precum și cu concluziile Consiliului European din decembrie 2006 referitoare la consensul reînnoit privind extinderea, care prevede impunerea unor condiții juste și riguroase, pe baza principiului meritelor proprii.

Islanda este o democrație consolidată. Această țară a fost grav afectată de criza economică și financiară mondială. Islanda este integrată în mare măsură în piața internă, având în vedere faptul că este membră a Spațiului Economic European și a spațiului Schengen. Islanda este un partener important pentru UE în contextul dimensiunii nordice și în vederea dezvoltării politicii arctice. Comisia va ține seama de aceste elemente în avizul său. Rezultatele pe care le-a înregistrat Islanda în ceea ce privește punerea în aplicare a obligațiilor ce îi revin în temeiul Acordului privind SEE vor constitui un element esențial al evaluării Comisiei. Comisia pregătește o modificare a regulamentului IPA pentru a include Islanda în rândul țărilor beneficiare.

5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pe baza analizei de mai sus, Comisia formulează următoarele **concluzii și recomandări**:

1. Procesul de aderare încurajează puternic reforma politică și economică în țările implicate în procesul de aderare și consolidează pacea și stabilitatea în Europa. Este în interesul UE să mențină dinamica procesului de aderare, pe baza principiilor și condițiilor convenite și a consensului reînnoit privind extinderea.
2. Țările implicate în procesul de aderare nu au putut evita efectele recesiunii economice mondiale. UE le acordă sprijin pentru a atenua impactul crizei și pentru a pregăti o redresare solidă. Punerea în aplicare a reformelor legate de UE subliniază acest lucru.

3. Statul de drept, în special lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, precum și consolidarea capacităților administrative rămân o provocare majoră pe care trebuie să o abordeze țările implicate în procesul de aderare. Comisia va continua să recurgă la toate instrumentele care țin de procesul de extindere pentru a le sprijini în eforturile pe care le întreprind. Trebuie rezolvate urgent problemele care afectează libertatea de expresie și libertatea mass-mediei.
4. Problemele bilaterale nu ar trebui să blocheze procesul de aderare. Diferențele bilaterale trebuie rezolvate de părțile implicate, care au responsabilitatea de a găsi soluții într-un spirit de bună vecinătate, ținând cont de interesele generale ale UE.
5. Cooperarea regională în Europa de Sud-Est s-a îmbunătățit, țările din regiune asumându-și într-o mai mare măsură acest proces. Cu toate acestea, este nevoie de o mai mare eficiență a structurilor și a inițiativelor regionale. Neînțelegerile cu privire la Kosovo⁶ nu ar trebui să împiedice cooperarea regională.
6. Crearea unui regim de călătorie fără vize pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru și Serbia la începutul anului 2010, la propunerea Comisiei, va demonstra că reformele aduc beneficii concrete cetățenilor. Comisia va prezenta propuneri în cazul Albaniei și al Bosniei și Herțegovinei până la jumătatea anului 2010, cu condiția ca aceste țări să îndeplinească condițiile stabilite în foile de parcurs. Libera circulație a persoanelor și schimburile, în special cele în care sunt implicați tineri și studenți, sunt esențiale pentru a ajuta Kosovo să construiască structuri economice viabile. În acest context, ar trebui să continue promovarea procesului de facilitare a vizelor și ar trebui lansat un proces în cazul Kosovo în vederea liberalizării vizelor atunci când vor fi întreprinse reformele necesare și vor fi îndeplinite condițiile.
7. Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor de referință stabilite în cadrul negocierilor de aderare. Aceste progrese au fost menționate cu ocazia conferinței din octombrie 2009 privind aderarea, ca urmare a acordului politic din septembrie 2009 dintre Slovenia și Croația privind problema frontierelor. Acesta este un important pas înainte, care dă un nou impuls negocierilor de aderare. Croația trebuie să își continue eforturile de reformă, în special în ceea ce privește sistemul judiciar și administrația publică, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, drepturile minorităților, inclusiv returnarea refugiaților și procesele privind crimele de război. Croația trebuie să rezolve problema legată de accesul TPII la documente. Dacă Croația îndeplinește toate condițiile rămase, negocierile de aderare ar putea fi încheiate anul viitor.
8. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a rezolvat în mare parte prioritățile-cheie ale parteneriatului de aderare. Pe această bază și având în vedere progresele generale în domeniul reformelor, Comisia consideră că această țară îndeplinește suficient criteriile politice stabilite de Consiliul European de la Copenhaga în 1993 și de procesul de stabilizare și asociere. Această țară a înregistrat progrese pe calea creării unei economii de piață funcționale și a înregistrat progrese într-o serie de domenii legate de capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru.

⁶ Conform Rezoluției 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU.

Pe baza considerațiilor de mai sus și având în vedere concluziile Consiliului European din decembrie 2005 și decembrie 2006, Comisia recomandă deschiderea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană cu Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei.

În continuare, este esențială menținerea unor relații de bună vecinătate și găsirea, sub egida ONU, a unei soluții negociate și acceptate de ambele părți privind problema denumirii acestei țări.

9. Muntenegru a depus cererea de aderare la UE în decembrie 2008, iar în aprilie 2009, Consiliul a invitat Comisia să își prezinte avizul. Alegerile parlamentare au întrunit aproape toate standardele internaționale, însă rămân probleme care trebuie rezolvate. Consolidarea capacității administrative și a statului de drept rămân principalele provocări cu care se confruntă Muntenegru.
10. Albania a depus cererea de aderare la UE în aprilie 2009, iar Comisia este pregătită să emită un aviz, imediat ce Consiliul îi va cere acest lucru. Alegerile parlamentare au întrunit majoritatea standardelor internaționale, însă rămân probleme care trebuie rezolvate pentru viitoarele alegeri. Consolidarea statului de drept și asigurarea funcționării corespunzătoare a instituțiilor statului rămân provocări majore.
11. Bosnia și Herțegovina trebuie să accelereze urgent ritmul principalelor reforme. Pentru a se putea înregistra progrese, este nevoie de o viziune comună a liderilor asupra direcției generale a țării și de voința politică de a îndeplini cerințele privind integrarea europeană. De asemenea, Bosnia și Herțegovina trebuie să îndeplinească condițiile stabilite pentru închiderea BIR. Uniunea Europeană nu va putea lua în considerare cererea de aderare la UE depusă de Bosnia și Herțegovina până când BIR nu va fi închis. Bosnia și Herțegovina va trebui să reformeze cadrul constituțional pentru ca instituțiile din această țară să poată funcționa în mod eficace, înainte ca acordarea statutului de țară candidată să poată fi recomandată de Comisie. În special, această țară va trebui să fie în măsură să adopte, să pună în aplicare și să asigure respectarea legislației și a normelor UE.
12. Serbia și-a demonstrat angajamentul privind integrarea în UE prin obținerea de rezultate în punerea în aplicare a dispozițiilor Acordului Interimar semnat cu UE și prin realizarea principalelor reforme politice în conformitate cu standardele europene. Având în vedere cooperarea susținută a Serbiei cu TPII și angajamentul reînnoit al Serbiei față de procesul de integrare europeană, Comisia consideră că acum UE ar trebui să pună în aplicare Acordul Interimar. Consolidarea statului de drept și accelerarea reformelor economice constituie în continuare elemente importante. Serbia trebuie să adopte o atitudine mai constructivă față de participarea Kosovo la schimburile comerciale și la cooperarea la nivel regional. A început cooperarea cu EULEX, misiunea de sprijinire a statului de drept, însă este nevoie de eforturi suplimentare, în special în ceea ce privește intervenția EULEX în partea de nord a Kosovo.
13. În Kosovo, stabilitatea a fost menținută, însă rămâne fragilă. EULEX, misiunea UE de sprijinire a statului de drept, a fost desfășurată pe întreg teritoriul Kosovo și este pe deplin operațională. Kosovo se confruntă cu probleme majore, cum ar fi statul de drept, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, consolidarea capacității administrative, protecția sârbilor și a altor minorități, precum și consolidarea

dialogului și a reconcilierii dintre comunități. Kosovo trebuie să adopte o atitudine constructivă față de cooperarea regională și să sprijine în continuare activitățile EULEX. Comisia propune modalități de mobilizare a instrumentelor comunitare în vederea continuării dezvoltării politice și socioeconomice a Kosovo, în special în domeniul vizelor și al comerțului, și în vederea realizării de progrese, în conformitate cu perspectiva europeană a regiunii în vederea integrării în UE, în contextul procesului de stabilizare și asociere. În domeniul comerțului, Comisia propune extinderea măsurilor comerciale autonome și, odată ce Kosovo va îndeplini condițiile relevante, va propune directive de negociere pentru încheierea unui acord comercial la momentul potrivit.

14. Turcia trebuie să se bazeze pe eforturile reînnoite de reformă politică pe care le-a inițiat. Negocierile de aderare au ajuns într-o etapă mai dificilă, în care Turcia trebuie să își intensifice eforturile în vederea îndeplinirii condițiilor relevante. Procesul de aderare la UE dă un puternic impuls Turciei în ceea ce privește consolidarea democrației și a drepturilor omului, precum și continuarea modernizării acestei țări și apropierea de UE. Turcia joacă un rol esențial în ceea ce privește securitatea în regiune, aprovizionarea cu energie și promovarea dialogului între civilizații. S-au depus numeroase eforturi diplomatice în vederea normalizării relațiilor cu Armenia, care s-au concretizat prin semnarea istorică a unor protocoale de normalizare a relațiilor în octombrie 2009. Turcia trebuie să asigure punerea în aplicare deplină și nediscriminatorie a protocolului adițional la Acordul de asociere și să realizeze progrese pe calea normalizării relațiilor cu Republica Cipro. UE va continua să monitorizeze și să reexamineze progresele înregistrate în privința chestiunilor care fac obiectul declarației din 21 septembrie 2005, în conformitate cu concluziile Consiliului din 11 decembrie 2006. Relațiile de bună vecinătate rămân esențiale.
15. În ceea ce privește problema Ciprului, liderii comunităților cipriote grecești și turce au intrat într-o fază decisivă a negocierilor privind o soluție globală sub egida Organizației Națiunilor Unite. Comisia le sprijină eforturile și le oferă consiliere tehnică pe teme care țin de competența UE. Comisia invită liderii celor două părți să își intensifice eforturile în vederea încheierii cu succes și în cel mai scurt timp a discuțiilor cu privire la acord; în același timp, invită Turcia să contribuie în mod concret la stabilirea unei astfel de soluții globale privind problema Ciprului.
16. Islanda a depus cererea de aderare la UE, iar Comisia pregătește în prezent avizul solicitat de Consiliu. Cererea Islandei va fi examinată în conformitate cu principiile stabilite în tratat, cu criteriile definite de Consiliul European de la Copenhaga din 1993, precum și cu concluziile Consiliului European din decembrie 2006 referitoare la consensul reînnoit privind extinderea. Islanda este strâns integrată cu UE în mai multe domenii, datorită participării la Spațiul Economic European și la spațiul Schengen.
17. Este esențial ca extinderea să se bucure de sprijinul opiniei publice și este important ca autoritățile statelor membre, țările partenere și instituțiile UE să contribuie la înțelegerea de către opinia publică a politicii UE în materie de extindere.

ANEXĂ

Concluzii privind Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru, Serbia, Kosovo⁷ și Turcia

Albania

Acordul de stabilizare și asociere (ASA) a intrat în vigoare în luna aprilie și, în general, aplicarea acestuia se desfășoară fără probleme. Albania a continuat să înregistreze progrese în îndeplinirea **criteriilor politice** în conformitate cu parteneriatul european. Alegerile parlamentare din iunie au fost considerate de OSCE/BIDDO ca îndeplinind majoritatea standardelor internaționale, însă sunt necesare eforturi suplimentare pentru ca la viitoarele alegeri să fie luate în considerare recomandările formulate. S-au înregistrat progrese concrete în ceea ce privește listele de alegători și cadrul juridic, însă au fost semnalate probleme legate de procedurile de numărare a voturilor. S-a finalizat reforma electorală și s-a adoptat un nou cod electoral în timp util pentru alegeri. S-au actualizat listele de alegători pe baza noului registru de stare civilă, respectând astfel, într-o mare măsură, această prioritate-cheie a parteneriatului european. Distribuția cărților de identitate, care permit cetățenilor ce nu dețin pașapoarte să voteze, a fost în mare parte încheiată. Cu toate acestea, cultura dialogului între principalele partide politice a avut de suferit în perioada electorală. Trebuie relansat dialogul politic, aspect care se numără printre prioritățile-cheie ale parteneriatului european.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește consolidarea **democrației** și a **statului de drept**. Principalele recomandări formulate de OSCE/BIDDO în cursul alegerilor trecute au fost luate în considerare, în mare măsură, în cadrul reformei electorale generale. *Parlamentul* a adoptat o serie de legi importante în vederea alinierii la *acquis-ul comunitar*. Cu toate acestea, cultura dialogului a pierdut teren în fața agendelor politice ale partidelor, iar principalele reforme au fost amânate. Albania a înregistrat unele progrese în ceea ce privește consolidarea structurilor sale guvernamentale în vederea coordonării integrării europene. Cu toate acestea, este în continuare necesară consolidarea suplimentară a capacităților și a planificării strategice. În domeniul *administrației publice*, au continuat să se facă numiri care încalcă Legea privind funcția publică, în special prin angajări în baza unor contracte temporare. Lipsa de transparență și de responsabilitate în ceea ce privește aceste numiri rămâne o prioritate care trebuie avută în vedere pentru a îndeplini o prioritate-cheie a parteneriatului european. Sunt necesare eforturi semnificative pentru a pune bazele unui corp al funcționarilor publici independent, eficient și recrutat pe bază de merit, care să nu fie influențat politic. Aplicarea integrală a Legii privind funcția publică, consolidarea capacității instituționale la nivelul departamentului administrației publice și punerea în aplicare a strategiei privind reforma administrației publice vor fi aspecte esențiale pentru înregistrarea de progrese.

S-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește reforma *sistemului judiciar*. S-a instituit un sistem de executori judecătorești privați. Cu toate acestea, nu a fost încă adoptată o strategie de reformă globală a sistemului judiciar. Legea lustrației a fost adoptată în parlament fără o consultare generală și fără consens, prin vot cu majoritate simplă. Punerea în aplicare a legii lustrației a fost apoi suspendată de Curtea Constituțională. Cadrul juridic al reformei judiciare nu a fost încă finalizat. Adoptarea actelor legislative majore privind funcționarea Înaltei Curți de Justiție și a tribunalelor administrative nu a fost încă finalizată. Persistă problema cauzelor

⁷ Conform Rezoluției 1244 a Consiliului de Securitate al ONU.

restante aflate pe rol, iar infrastructura instanțelor continuă să fie inadecvată. Încercările executivului de a limita independența puterii judiciare constituie în continuare un motiv de îngrijorare. Amânarea, din motive procedurale, a judecării cazurilor de corupție la nivel înalt, de exemplu procesul Gërdec, a generat suspiciuni legate de imparțialitatea sistemului judiciar. În general, sistemul judiciar continuă să funcționeze defectuos și mai sunt multe de făcut pentru a îndeplini această prioritate-cheie a parteneriatului european, prin asigurarea independenței, a transparenței și a eficienței acestuia.

Guvernul și-a continuat eforturile de prevenire și de combatere a *corupției*. A început punerea în aplicare a strategiei și a planului de acțiune anticorupție, care se numără printre prioritățile-cheie ale parteneriatului european. A fost introdusă o legislație care prevede obligativitatea utilizării procedurilor electronice on-line în domeniul achizițiilor publice. S-au depus eforturi în vederea creșterii transparenței în unele sectoare, cum ar fi educația. Deși acestea constituie o evoluție pozitivă, corupția continuă să fie răspândită în multe domenii și constituie o problemă extrem de gravă. Este nevoie de mai multă voință politică, inclusiv în ceea ce privește cazurile de corupție la nivel înalt, pentru a pune capăt culturii impunității, care continuă să prevaleze. În general, trebuie consolidate în continuare dispozițiile instituționale și coordonarea între agenții în ceea ce privește lupta împotriva corupției. Mai sunt încă multe de făcut în ceea ce privește toate aspectele acestei probleme, inclusiv răspunderea juridică și transparența finanțării partidelor politice.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *drepturile omului și protecția minorităților*, domeniu în care cadrul juridic există deja, în linii mari. Cu toate acestea, într-o serie de domenii sunt necesare eforturi suplimentare pentru o mai bună punere în aplicare a legislației existente.

În ceea ce privește *drepturile civile și politice*, s-au întreprins măsuri pentru rezolvarea cazurilor de *rele tratamente* aplicate în perioada de detenție premergătoare proceselor. S-au construit noi *închisori* și centre de detenție pentru minori și pacienți cu boli mintale. Sistemul de eliberare condiționată este operațional. Cu toate acestea, condițiile precare de detenție, exacerbate de supraaglomerarea din închisori, rămân o problemă extrem de gravă, în special în închisorile mai vechi. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a proteja drepturile omului și pentru a pune în aplicare recomandările formulate de Avocatul Poporului. În ceea ce privește *accesul la justiție*, accesul grupurilor vulnerabile și a unor minorități la asistență juridică constituie în continuare o problemă.

Cadrul juridic pentru protejarea *libertății de expresie* există deja. Cu toate acestea, unii operatori media au fost ținta unor presiuni și au fost evacuați din clădirile aparținând guvernului. Cadrul juridic cu privire la politica mediei trebuie finalizat, iar legislația existentă trebuie pusă în aplicare. Trebuie depuse eforturi importante pentru a definitiva cadrul juridic, pentru a îmbunătăți transparența proprietății media și pentru a consolida independența organismului de reglementare al radiodifuziunii publice. Respectarea libertății de întrunire și a libertății religioase este, în continuare, satisfăcătoare. Guvernul și-a intensificat eforturile în ceea ce privește sprijinul acordat *societății civile*. S-au făcut eforturi pentru a implica societatea civilă în redactarea principalelor acte legislative. Cu toate acestea, este necesară o mai mare participare a organizațiilor societății civile la elaborarea politicilor.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *drepturilor economice și sociale*. S-au înregistrat unele progrese în consolidarea *drepturilor femeilor*. Codul electoral prevede o cotă de 30% pentru femei, care a fost aplicată de majoritatea partidelor politice în cadrul alegerilor electorale din luna iunie. A fost creat un consiliu național pentru egalitatea de șanse între

femei și bărbați. Cu toate acestea, legislația existentă în materie de protecție a femeii împotriva tuturor formelor de violență nu este pe deplin pusă în aplicare. Violența în familie rămâne o problemă extrem de gravă. S-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește *drepturile copiilor*. A crescut ponderea sentințelor alternative aplicate minorilor. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a soluționa problema exploatarea copiilor prin muncă și a numărului de abandonuri școlare, în special în rândul copiilor romi. Mecanismele de sprijinire a *persoanelor vulnerabile din punct de vedere social* și a *persoanelor cu handicap* rămân limitate. Este necesară o mai bună coordonare a agențiilor guvernamentale. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a consolida *drepturile lucrătorilor* și *drepturile sindicale*. Lipsa progreselor în ceea ce privește modificarea legislației în domeniul muncii îngreunează în continuare dezvoltarea dialogului social. În plus, trebuie adoptată legea privind combaterea discriminării.

S-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește consolidarea *drepturilor de proprietate*, care se numără printre prioritățile-cheie ale parteneriatului european. S-au finalizat, pentru întreaga țară, hărțile privind evidența terenurilor, necesare în vederea acordării de despăgubiri foștilor proprietari. Cu toate acestea, pentru a rezolva toate aspectele legate de această problemă este nevoie de mai multe eforturi. Problemele privind proprietatea rămase nerezolvate compromit în continuare dezvoltarea unei piețe imobiliare funcționale, mențin sub nivelul potențialului lor investițiile străine și favorizează corupția. În acest domeniu va fi esențială adoptarea unei strategii globale care să abordeze aspectele juridice și instituționale.

S-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește *protecția minorităților*. S-au depus eforturi pentru a recruta, în cadrul poliției, persoane aparținând minorităților. Cu toate acestea, trebuie accelerată punerea în aplicare a convenției-cadru a Consiliului European. Lipsește în continuare o evidență clară a minorităților. Următorul recensământ al populației va fi esențial pentru abordarea acestei chestiuni, respectându-se totodată standardele internaționale privind protecția datelor. Cadrul juridic privind protecția minorităților trebuie clarificat și dezvoltat în continuare, pentru a permite tuturor minorităților să beneficieze pe deplin de drepturile culturale pe care le au. S-au luat unele măsuri în vederea îmbunătățirii situației populației *rome*, însă ritmul punerii în aplicare a strategiei privind populația romă este lent. Minoritatea romă continuă să se confrunte cu condiții de trai foarte dificile și să fie supusă unor tratamente discriminatorii.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, Albania a continuat să joace un rol constructiv în menținerea stabilității în regiune și în promovarea bunelor relații cu celelalte țări din Balcanii de Vest și cu țările membre UE învecinate. Această țară a participat activ la cooperarea regională, inclusiv la procesul de cooperare în Europa de Sud - Est (SEECP), la Consiliul de Cooperare Regională (RCC) și la Acordul central european de comerț liber (CEFTA). Relațiile bilaterale cu celelalte țări implicate în procesul de aderare și cu statele membre UE învecinate rămân pozitive. În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite nu este conform cu pozițiile comune și cu principiile directe ale UE în această privință. Albania trebuie să se alinieze la poziția UE.

Economia Albaniei și-a menținut stabilitatea macroeconomică pe fondul crizei economice și financiare internaționale. În 2008, ritmul creșterii economice a continuat să crească, însă a încetinit în 2009, ca urmare a reducerii exporturilor și a sumelor de bani trimise din străinătate, precum și a creșterii creditelor. Politica monetară este în continuare solidă, iar stabilitatea prețurilor a fost menținută. Cu toate acestea, politica fiscală expansionistă, care a inclus și lucrări publice extrem de necesare pentru rețeaua rutieră, a avut ca rezultat un deficit

bugetar important. Deficiențele legate de statul de drept, infrastructura slab dezvoltată și economia informală constituie în continuare provocări pentru dezvoltarea economică și pentru mediul de afaceri.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Albania a realizat progrese satisfăcătoare pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Pentru a putea face față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, Albania trebuie să își reformeze și să își consolideze sistemul juridic și să remedieze deficiențele legate de infrastructură și de capitalul uman.

Reacția guvernului la criza internațională a presupus folosirea unei serii complete de instrumente monetare și fiscale, precum și a unor măsuri de reglementare. Nivelul ridicat al intrărilor de capital, determinate parțial de accelerarea procesului de privatizare, au fost mai mult decât suficiente pentru a finanța deficitul de cont curent. Continuarea punerii în aplicare a reformei în domeniul administrației fiscale a lărgit baza de impozitare, a sporit gradul de respectare a obligațiilor fiscale, în general, și a contribuit la reducerea sectorului informal. Eficientizarea colectării impozitelor a contribuit la un excedent în soldul primar și la îmbunătățirea dozajului politicilor în 2008. Ponderele participării statului în economie a fost redusă în continuare, în special sectorul energiei și cel al telecomunicațiilor. Intrarea pe piață a fost facilitată în continuare, iar actorii de pe piață au beneficiat de o îmbunătățire a registrului privind proprietățile și a celui privind creditele. Într-un mediu internațional dificil, sectorul bancar a rămas bine capitalizat și cu lichidități. În urma efectuării unor lucrări publice la scară mare, s-a îmbunătățit rețeaua rutieră.

Cu toate acestea, politica fiscală expansionistă în perioada alegerilor a generat un important deficit bugetar în 2008, deficitul prevăzut pentru anul 2009 rămânând la un nivel ridicat. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru consolidarea finanțelor publice. Procedurile de faliment nu se aplică nici în prezent. Slaba capacitate administrativă afectează autoritatea și acceptarea sistemului juridic. Continuă să fie răspândite metode neoficiale de executare a contractelor, care evită sistemul juridic. Problemele nerezolvate privind proprietatea continuă să afecteze eforturile de dezvoltare a unei piețe imobiliare funcționale și să mențină investițiile sub nivelul potențialului lor. Sectorul informal rămâne o problemă serioasă. Rata șomajului rămâne ridicată. Sistemul de învățământ necesită o reformă majoră. Infrastructura transporturilor rămâne insuficient dezvoltată, iar securitatea aprovizionării cu electricitate nu este încă complet asigurată, din cauza lipsei de diversificare a producerii de curent electric și a slabei capacități de interconectare.

Albania a făcut progrese în ceea ce privește alinierea legislației, a politicilor și a capacităților sale la **standardele europene**. S-au înregistrat progrese în majoritatea domeniilor, chiar dacă inegale. S-au înregistrat în continuare progrese în domenii precum circulația mărfurilor, energia și politica privind IMM-urile. În alte domenii, cum ar fi drepturile de proprietate intelectuală, politica în domeniul audiovizualului, agricultura și controlul veterinar/fitosanitar, s-au înregistrat progrese limitate. În general, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți capacitatea administrativă și pentru a spori eficacitatea punerii în aplicare a legislației.

S-au înregistrat progrese în unele sectoare ale **pieței interne**. În ceea ce privește *libera circulație a mărfurilor*, s-au obținut în continuare progrese satisfăcătoare în ceea ce privește adoptarea standardelor europene și în domenii precum acreditarea și metrologia. Trebuie, totuși, consolidată capacitatea de punere în aplicare. Cadrul legislativ privind circulația capitalului s-a îmbunătățit odată cu revizuirea regulamentului privind activitatea de schimb

valutar. Cadrul de reglementare privind *protecția consumatorilor* s-a îmbunătățit odată cu instituirea unor organisme consultative și de decizie.

S-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește informatizarea și infrastructura vamilor, însă sunt necesare o mai mare apropiere de standardele europene și o consolidare a capacității administrative. Funcționarii vamali nu au statut de funcționari publici. S-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește *domeniul fiscal*. Eficiența administrației fiscale a crescut, iar informatizarea birourilor fiscale este aproape finalizată. Cu toate acestea, nivelul de colectare a impozitelor continuă să fie, în general, scăzut. Impozitarea importurilor de autovehicule de mâna a doua și de materiale tipărite nu respectă angajamentele asumate în cadrul Acordului de stabilizare și asociere.

S-au înregistrat în continuare progrese în domeniul *concrenței*, atât în domeniul antitrust, cât și în cel al ajutoarelor de stat. Cadrul legislativ este, în general, în conformitate cu acquis-ul, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru punerea în aplicare a acestuia.

Pot fi raportate unele progrese în domeniul *achizițiilor publice*. Procedurile electronice au fost extinse la majoritatea contractelor publice. Cu toate acestea, este necesară în continuare o mai mare apropiere a legislației în domenii precum concesiunile, utilitățile și procedurile de recurs. Capacitatea Agenției pentru Achiziții Publice a fost îmbunătățită, dar trebuie consolidată în continuare. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *drepturile de proprietate intelectuală și industrială*. Numărul cazurilor sesizate în instanță a crescut. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare considerabile. Punerea în aplicare rămâne deficitară, iar capacitățile oficiilor pentru brevete și drepturi de autor, precum și experiența și calificarea magistraților sunt în continuare insuficiente.

S-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește *politicile sociale și ocuparea forței de muncă*. A fost majorat bugetul pentru protecția socială și a fost aprobată strategia privind sănătatea și siguranța la locul de muncă. Cu toate acestea, standardele privind sănătatea și siguranța la locul de muncă rămân necorespunzătoare, iar capacitatea inspectoratelor muncii este încă insuficientă. Aproximarea legislației de standardele UE a continuat în unele *domenii care țin de sănătatea publică*. Cu toate acestea, capacitatea administrativă rămâne redusă. S-au înregistrat unele progrese privind standardele europene în domeniul *educației și al politicii de cercetare*.

Au putut fi constatate progrese în anumite *politici sectoriale*. În ceea ce privește *industria și IMM-urile*, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în aplicarea Cartei europene pentru întreprinderile mici. S-au înregistrat unele progrese în domeniul *agriculturii*, în ceea ce privește cadrul legislativ și instituțional, însă persistă deficiențele structurale. Capacitatea laboratoarelor s-a îmbunătățit în domeniul siguranței alimentare și al *politicii veterinari și fitosanitare*, însă respectarea standardelor UE rămâne insuficientă și afectează capacitatea de export a Albaniei. S-au înregistrat în continuare progrese în domeniul *pescuitorului* în ceea ce privește legislația orizontală, inspecțiile și cooperarea internațională. Cu toate acestea, controalele privind capturile și cele privind debarcările rămân în continuare insuficiente.

În ceea ce privește *mediul*, s-au înregistrat unele îmbunătățiri în ceea ce privește gestionarea deșeurilor și protejarea naturii. Cu toate acestea, este necesară o consolidare a capacităților de elaborare a politicilor, precum și a punerii în aplicare și a asigurării respectării acestora. În domeniul *transporturilor*, s-a înregistrat o îmbunătățire a cadrului legislativ în sectorul transportului aerian și a celui maritim. Cu toate acestea, sunt necesare îmbunătățiri substanțiale în general.

S-au înregistrat progrese în sectorul *energetic*. Ramura de distribuție a companiei de electricitate a fost privatizată. Se iau măsuri de îmbunătățire a capacității de producere a energiei electrice și a capacității de interconectare. Cu toate acestea, sectorul energetic rămâne slab dezvoltat. Există nesiguranță în securitatea aprovizionării cu energie. Trebuie continuate eforturile de reducere a pierderilor și de creștere a nivelului de încasare a facturilor.

Pot fi raportate progrese limitate în ceea ce privește *societatea informațională și mass-media*. Liberalizarea pieței comunicațiilor electronice a continuat, însă acest proces este ținut în loc de lipsa unor instrumente care să garanteze concurența. Capacitatea administrativă rămâne redusă, în special în ceea ce privește consiliul agenției de reglementare. S-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește *politica în domeniul audiovizualului*. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a pune în aplicare planul de acțiune privind reforma în domeniul mass-media. În ceea ce privește *controlul financiar*, s-au înregistrat progrese modeste, însă trebuie consolidate cadrul juridic și capacitatea de punere în aplicare. S-au înregistrat în continuare progrese în domeniul *statistic*.

În ceea ce privește *justiția, libertatea și securitatea*, s-au înregistrat progrese în majoritatea domeniilor, chiar dacă acestea au fost inegale. În cadrul dialogului privind liberalizarea vizelor, s-au întreprins acțiuni pentru a îndeplini obiectivele de referință stabilite în foaia de parcurs privind liberalizarea vizelor și s-au întreprins reforme-cheie în domeniul justiției, libertății și securității. Progresele în ceea ce privește politica în domeniul vizelor au continuat. S-au luat măsuri pentru a îndeplini obiectivele de referință stabilite în cadrul foii de parcurs privind liberalizarea vizelor. A intrat în vigoare Legea privind străinii și s-au adoptat dispozițiile de punere în aplicare. Sistemul fiabil de registre de stare civilă și de adrese a devenit operațional și s-au distribuit cărți de identitate. S-a intensificat ritmul eliberării pașapoartelor biometrice. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în vederea alinierii la standardele europene. A continuat punerea în aplicare a acordului privind readmisia încheiat între Comunitatea Europeană și Albania.

În domeniul *gestionării frontierelor* s-au înregistrat unele progrese. A continuat punerea în aplicare a strategiei integrate de gestionare a frontierelor. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a pune în aplicare în mod eficient coordonarea între agenții și pentru a oferi programe de formare corespunzătoare, resurse umane și echipament la punctele de trecere a frontierei. Legea privind controlul de stat al frontierelor trebuie pusă în aplicare în mod eficient. Trebuie sporită cooperarea transfrontalieră. Pot fi raportate progrese satisfăcătoare în ceea ce privește *azilul*. A fost revizuită legea privind azilul. Cu toate acestea, trebuie încă adoptate o serie de măsuri de punere în aplicare pentru finalizarea cadrului juridic. S-au înregistrat în continuare progrese în domeniul *migrației*. Continuă punerea în aplicare a strategiei naționale privind migrația. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a combate migrația ilegală.

S-au înregistrat progrese modeste în prevenirea *spălării banilor*. S-au îmbunătățit cadrul juridic și capacitatea administrativă. Cu toate acestea, trebuie consolidate resursele necesare anchetelor și capacitatea de asigurare a aplicării legislației privind confiscarea bunurilor. Cooperarea între poliție și magistrați este în continuare insuficientă. Pot fi raportate progrese limitate în ceea ce privește lupta împotriva *drogurilor*. Rezultatele în acest domeniu rămân insuficiente; în special, trebuie consolidată cooperarea între agenții. Traficul de droguri rămâne o problemă gravă.

S-au înregistrat în continuare unele progrese în ceea ce privește *activitățile polițienești*, punându-se în aplicare noua Lege privind poliția. S-au înregistrat îmbunătățiri în ceea ce

privește personalul. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a spori capacitatea de investigare, pentru a consolida cooperarea cu ministerul public și pentru a îmbunătăți gestionarea resurselor umane. Gestionarea poliției, personalul, formarea și structurile de control intern trebuie consolidate în continuare. Trebuie depuse în continuare eforturi pentru a avea statistici fiabile privind infracțiunile.

S-au înregistrat în continuare progrese limitate în ceea ce privește lupta împotriva *criminalității organizate*, care rămâne o problemă gravă. S-au luat măsuri în vederea unei mai bune protecții a martorilor, însă acestea sunt în continuare insuficiente. Cooperarea cu Interpol s-a ameliorat, ceea ce a permis executarea unui număr de mandate de arest internațional. Cu toate acestea, eforturile de combatere a criminalității organizate sunt afectate de corupție, de deficiențe privind protecția martorilor și de folosirea insuficientă a serviciilor de informații în materie penală. Dificultățile din cadrul cooperării între poliție și procurori au continuat să prejudicieze eficacitatea anchetelor.

Pot fi raportate unele progrese în domeniul combaterii *traficului de persoane*. Baza de date on-line privind victimele a devenit operațională. S-a îmbunătățit capacitatea administrativă a coordonatorului activității de combatere a traficului de persoane și a mecanismului național de sesizare. Cu toate acestea, sunt necesare resurse suplimentare și o mai bună coordonare între agenții pentru a pune în aplicare strategia de combatere a traficului de persoane, în special în ceea ce privește protecția victimelor. Albania rămâne o țară de origine pentru traficul de persoane. Traficul intern de femei și copii la nivel intern este în creștere.

S-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește *protecția datelor cu caracter personal*. Cadrul juridic există și a fost desemnată o autoritate independentă de control al protecției datelor. Cu toate acestea, pentru ca biroul comisarului pentru protecția datelor să funcționeze în mod eficace, trebuie asigurate resurse adecvate și trebuie organizate cursuri de formare. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura punerea în aplicare corespunzătoare a legislației existente și pentru a consolida capacitatea administrativă.

Bosnia și Herțegovina

Bosnia și Herțegovina a realizat progrese foarte limitate în îndeplinirea **criteriilor politice**. Climatul politic intern s-a deteriorat, iar problemele legate de funcționarea adecvată a instituțiilor și de dezbaterile aprinse au continuat. Ritmul punerii în aplicare a reformei a fost lent, din cauza lipsei consensului și a voinței politice și din cauza complexității cadrului instituțional. Pentru a înregistra noi progrese pe calea aderării la Uniunea Europeană, este foarte importantă o viziune comună a liderilor politici asupra direcției în care trebuie să se îndrepte această țară și asupra reformelor-cheie legate de UE. Este esențială îndeplinirea obiectivelor și a condițiilor stabilite pentru închiderea Biroului Înaltului Reprezentant (BIR)⁸. Uniunea Europeană nu ar putea lua în considerare o cerere de aderare la UE până când BIR nu va fi închis. Este necesară reforma cadrului constituțional din Bosnia și Herțegovina pentru ca

⁸ Acestea presupun realizarea a cinci obiective: 1) o soluționare acceptabilă și durabilă a problemei repartizării bunurilor publice între stat și celelalte niveluri de guvernare; 2) o soluționare acceptabilă și durabilă a chestiunii bunurilor aparținând armatei; 3) aplicarea completă a hotărârii definitive privind Brčko; 4) viabilitate fiscală (promovată de un acord privind metodologia permanentă de calcul al coeficienților destinați autorității însărcinate cu fiscalitatea indirectă și prin instituirea unui Consiliu Fiscal Național); și 5) consolidarea statului de drept (demonstrată prin adoptarea unei strategii naționale privind crimele de război, a unei legi privind străinii și azilul și a unei strategii naționale de reformă a sectorului judiciar), precum și îndeplinirea a două condiții specifice: 1) semnarea ASA și 2) stabilitatea situației politice.

instituțiile din această țară să poată funcționa în mod eficace, înainte ca acordarea statutului de țară candidată să poată fi recomandată de Comisie. În acest scop, liderii politici din această țară participă la o inițiativă comună condusă de UE și de Statele Unite, care a început la 8-9 octombrie la Sarajevo. Acum trebuie ca această inițiativă să se transforme în rezultate concrete care să îi permită Bosniei și Herțegovinei să își continue drumul în vederea aderării la UE, prin schimbări constituționale și un consens național reînnoit.

În ceea ce privește *democrația și statul de drept*, s-au înregistrat puține progrese în privința creării unor structuri statale mai funcționale și mai eficiente și în privința reformei *constituționale*, aceasta din urmă fiind una dintre prioritățile-cheie ale parteneriatului european. Constituția Bosniei și Herțegovinei a fost modificată pentru prima dată pentru a reglementa statutul districtului Brčko, ceea ce a constituit o evoluție majoră și un important pas înainte. Cu toate acestea, Înalțul Reprezentant a trebuit să facă uz de puterea sa executivă pentru a asigura încheierea treptată a procesului de supraveghere internațională a acestui district.

Sistemul de guvernanță al Bosniei și Herțegovinei continuă să presupună o prezență internațională. În această țară s-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește respectarea condițiilor stabilite în vederea închiderii BIR și trecerea la o prezență consolidată a UE. Însă acest proces a avut de suferit din cauza angajamentului politic insuficient. În prezent, trebuie întreprinse acțiuni urgente pentru a atinge obiectivele neîndeplinite, respectiv repartizarea bunurilor publice între stat și celelalte niveluri de guvernare, chestiunea bunurilor aparținând armatei și asigurarea unui mediu politic stabil și constructiv la nivel național.

Funcționarea organelor executive și legislative ale statului este defectuoasă. *Parlamentul* Bosniei și Herțegovinei se confruntă încă cu resurse umane și tehnice neadecvate, iar cooperarea cu Consiliul de miniștri și cu parlamentele entităților este în continuare insuficientă. Numărul legilor privind integrarea europeană adoptate de Parlament este foarte mic. *Instituțiile guvernamentale* de la toate nivelurile sunt în continuare afectate de tensiunile politice interne și de faptul că procesul de elaborare a politicilor este fragmentat și nu este coordonat. De multe ori, autoritățile s-au dovedit incapabile să numească rapid funcționari de înalt nivel. Activitatea Direcției Integrare Europeană a fost afectată de climatul politic general și de absența unui director pentru cea mai mare parte a perioadei de raportare. S-au întreprins măsuri pregătitoare în vederea organizării unui recensământ în 2011, însă la nivel național nu s-a adoptat legea privind recensământul, lege care este crucială pentru acest proces.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *administrației publice*, dar sunt necesare eforturi constante. Strategia de reformă a administrației publice, care se numără printre prioritățile-cheie ale parteneriatului european, este în curs de aplicare, chiar dacă într-un ritm lent. Fondul creat pentru sprijinirea reformei administrației publice este operațional și o serie de proiecte sunt în faza de punere în aplicare. Cu toate acestea, trebuie îmbunătățită în continuare coordonarea între diferitele administrații din țară. Sunt în continuare necesare eforturi susținute pentru a preveni interferența politică, pentru a limita influența identității etnice și a afilierii politice în procedurile de numire și pentru a institui un corp al funcționarilor publici profesionist, imparțial, responsabil, transparent și eficient, recrutat pe bază de merit și competențe. Au fost numiți avocați ai poporului la nivel de stat, însă aceștia nu sunt încă pe deplin operaționali, din cauza reticenței entităților de a închide treptat birourile existente la nivel de entități.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat progrese limitate în ceea ce privește îmbunătățirea *sistemului judiciar*. S-au adoptat legi noi și s-au întreprins măsuri în vederea reducerii

numărului de cauze restante aflate pe rol. S-au înregistrat progrese în dotarea instanțelor cu echipamente informatice adecvate. Cu toate acestea, punerea în aplicare a strategiei naționale pentru dezvoltarea sectorului justiției și a strategiei privind crimele de război este insuficientă și trebuie accelerată. Complexitatea cadrului juridic, fragmentarea sistemului juridic și absența unui buget unic constituie în continuare obstacole majore în calea aplicării reformei în acest domeniu. Interferența politică rămâne frecventă. Absența unei Curți Supreme cu competențe la nivelul întregii țări reprezintă un serios handicap. Problemele persistă în ceea ce privește urmărirea în justiție a cazurilor de criminalitate organizată. Autoritățile politice din Bosnia și Herțegovina nu au dat curs cererii autorităților juridice de extindere a mandatelor judecătorilor și ale procurorilor internaționali. Urmărirea în justiție a crimelor de război de către instanțele naționale continuă să fie satisfăcătoare, în general, însă necesită îmbunătățiri la nivel de entități și de cantoane. Independența, responsabilitatea și eficiența sistemului judiciar trebuie consolidate în continuare. Autoritățile Republicii Srpska au contestat din ce în ce mai mult legalitatea, jurisdicția și competența poliției și a agențiilor judiciare de la nivel de stat de a-și desfășura activitatea pe teritoriul lor. Acest lucru constituie un motiv important de îngrijorare.

Bosnia și Herțegovina a realizat puține progrese în *lupta împotriva corupției*, care continuă să fie răspândită în multe domenii și constituie o problemă gravă. S-au adoptat o nouă strategie și un nou plan de acțiune pentru perioada 2009-2014, însă punerea în aplicare a cadrului strategic 2006-2009 a fost insuficientă. S-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor formulate de Grupul de state împotriva corupției (GRECO). Urmărirea în justiție rămâne defectuoasă, numărul condamnărilor fiind foarte limitat. Bosnia și Herțegovina trebuie să dea dovadă de mai multă hotărâre și să întreprindă acțiuni ferme împotriva corupției.

S-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește *drepturile omului și protecția minorităților*. Bosnia și Herțegovina a ratificat principalele convenții internaționale privind drepturile omului, însă sunt necesare eforturi susținute în vederea asigurării unei mai bune puneri în aplicare a acestora. Trebuie îmbunătățită punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești interne, inclusiv a celor emise de Curtea Constituțională a Bosniei și Herțegovinei. Trebuie rezolvate urgent incompatibilitățile dintre cadrul constituțional al Bosniei și Herțegovinei și Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), înainte de alegerile din 2010 și de intrarea în vigoare a Acordului de stabilizare și asociere (ASA).

Drepturile civile și politice sunt, în general, respectate. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește armonizarea practicilor privind sancțiunile penale impuse de stat și cele impuse de entități. La nivel național, s-a adoptat o lege privind asistența juridică în cadrul procedurilor penale. Cu toate acestea, trebuie îmbunătățit *accesul la justiție* în cadrul proceselor civile și penale și trebuie garantată egalitatea în fața legii. Cazurile de *rele tratamente* aplicate deținuților continuă să reprezinte un motiv de îngrijorare. Proiectul de construcție a unei *închisori* la nivel de stat înregistrează serioase întârzieri.

Atât Constituția statului, cât și constituțiile entităților prevăd *libertatea de expresie* și a mediei, *libertatea de întrunire* și asociere și *libertatea religiei*. Cu toate acestea, este necesară o mai bună punere în aplicare a legislației existente. A crescut numărul de cazuri presupuse de hărțuire a jurnaliștilor. Apartenența etnică este din ce în ce mai puternică în domeniul media. Punerea în aplicare a reformei în domeniul radiodifuziunii publice, care se numără printre prioritățile-cheie ale parteneriatului european, este amânată din cauza armonizării insuficiente și a punerii în aplicare greoaie a cadrului juridic, în special în cadrul federației. Executivul trebuie să facă eforturi suplimentare pentru a consolida dialogul cu sectorul *societății civile* și

pentru a sprijini dezvoltarea acestuia. Autoritățile trebuie să se asigure că alocarea de fonduri organizațiilor neguvernamentale este obiectivă și transparentă.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *drepturilor economice și sociale*. Cadrul juridic al Bosniei și Herțegovinei include dispoziții privind protejarea drepturilor economice și sociale, însă, în general, punerea în aplicare rămâne inadecvată. La nivel național, s-a adoptat o lege completă împotriva discriminării, însă sfera de aplicare a acesteia este destul de limitată. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi susținute în vederea protejării *femeilor* împotriva tuturor formelor de violență. În ceea ce privește *copiii*, subzistă probleme în domeniul sănătății, protecției sociale, educației și violenței domestice. Deficiențele din sistemele de protecție socială afectează negativ *grupurile vulnerabile*, inclusiv persoanele bolnave mintal. Ratificarea Cartei sociale europene revizuite reprezintă un pas înainte, dar trebuie îmbunătățită punerea în aplicare a acesteia. Complexitatea sistemului de guvernare și fragmentarea legislației continuă să îngreuneze dialogul social în întreaga țară.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *drepturilor culturale* și al *drepturilor minorităților*. La rețeaua Consiliilor minorităților naționale s-a adăugat Consiliul federației, nou înființat, chiar dacă acesta nu este încă în întregime operațional. Strategia și planurile de acțiune privind sprijinirea minorității romă sunt puse în aplicare într-un ritm lent. Cu toate acestea, trebuie luate măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea punerii în aplicare a Legii privind minoritățile naționale, iar Constituția națională trebuie modificată pentru a permite accesul minorităților la toate funcțiile politice. Separarea copiilor în cadrul școlilor pe criterii etnice constituie în continuare o problemă. În ciuda creșterii resurselor financiare alocate pentru punerea în aplicare a strategiei privind *romii*, această minoritate se confruntă în continuare cu condiții foarte dificile de trai și cu tratamente discriminatorii. Faptul că aceștia nu sunt înscrși în registrul stării civile reprezintă în continuare un obstacol în calea accesului la drepturi economice și sociale de bază.

În ceea ce privește *refugiații și persoanele strămutate în interiorul țării*, situația privind securitatea a rămas stabilă, dar s-au înregistrat puține progrese suplimentare în îmbunătățirea integrării socioeconomice a persoanelor care s-au întors. În continuare, trebuie adoptată o strategie la nivel național menită să sprijine procesul de returnare și să asigure punerea în aplicare corespunzătoare a anexei VII la Acordul de pace de la Dayton/Paris.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, a continuat punerea în aplicare a Acordului de pace de la Dayton/Paris. Cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII) s-a menținut la un nivel satisfăcător. Cu toate acestea, sunt extrem de îngrijorătoare declarațiile liderilor politici ai Republicii Srpska, care contestă veridicitatea masacrelor din timpul războiului ale căror țintă a fost populația civilă.

Bosnia și Herțegovina ar trebui să rezolve, împreună cu vecinii săi, problema diferențelor regionale de tratare a impunității, inclusiv prin întreprinderea de acțiuni care să vizeze elaborarea unor acorduri de extrădare pentru crimele de război.

În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite nu este conform cu pozițiile comune și cu principiile directe ale UE în această privință. Această țară trebuie să se alinieze la poziția UE.

Bosnia și Herțegovina a continuat să participe activ la inițiativele de cooperare regională, inclusiv la Procesul de Cooperare în Europa de Sud - Est (SEECF), la Consiliul de Cooperare Regională (RCC) și la Acordul central european de comerț liber (CEFTA).

Relațiile Bosniei și Herțegovinei cu țările învecinate au rămas stabile, însă s-au întreprins puține acțiuni menite să promoveze reconcilierea și să rezolve problemele restante, aspecte care se numără printre prioritățile-cheie ale parteneriatului european. În special, rămân de actualitate problemele legate de comerț și de frontierele cu țările învecinate.

Economia Bosniei și Herțegovinei a cunoscut o încetinire semnificativă în cel de al patrulea trimestru din 2008, când efectele crizei la nivel global au început să se simtă în economia reală. Această tendință a continuat și în 2009, ducând la intrarea țării în recesiune. Rata șomajului a rămas foarte ridicată. Calitatea finanțelor publice a continuat să se deterioreze, caracterizându-se în principal prin creșterea dramatică a cheltuielilor curente. Bosnia și Herțegovina a depus cerere pentru un program FMI și a negociat un acord stand-by pe trei ani. În ciuda unor progrese înregistrate în ceea ce privește coordonarea la nivel de stat a politicilor economice, angajamentul față de reformele structurale a rămas inegal în întreaga țară.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Bosnia și Herțegovina a realizat puține progrese suplimentare către o economie de piață funcțională. Trebuie întreprinse în continuare eforturi considerabile în ceea ce privește reforma, astfel încât această țară să poată face față pe termen lung presiunii concurențiale și forțelor de piață din Uniune.

S-a menținut stabilitatea financiară și monetară, întrucât banca centrală a reacționat în mod corespunzător la repercusiunile crizei financiare internaționale. Regimul de consiliu monetar a continuat să se bucure de o foarte mare credibilitate. În conformitate cu evoluția prețurilor internaționale, rata inflației a scăzut în mod semnificativ. Dezechilibrele externe s-au redus, în principal datorită balanței comerciale, care s-a restabilit rapid. În timp ce ritmul expansiunii serviciilor de intermediere financiară a scăzut, sectorul bancar a făcut față cu bine efectelor crizei mondiale până în prezent. Se pot observa îmbunătățiri limitate în ceea ce privește mediul de afaceri, în special în domenii precum autorizațiile de construcție, transferul de proprietate, înregistrarea întreprinderilor și ieșirea de pe piață.

Cu toate acestea, calitatea și sustenabilitatea finanțelor publice s-au deteriorat în continuare. Cheltuielile curente, consacrate în special salariilor și beneficiilor sociale, au crescut dramatic în 2008, iar ponderea guvernului general în PIB a rămas la un nivel ridicat. Nu s-au înregistrat progrese în ceea ce privește restructurarea întreprinderilor de stat, liberalizarea industriilor de rețea și privatizarea. Capacitatea de producție slabă și rigiditățile structurale – nivelurile ridicate ale contribuțiilor sociale, mecanismele denaturate de stabilire a salariilor, transferurile sociale ridicate și direcționate necorespunzător și nivelul redus de mobilitate a forței de muncă - îngreunează procesul de creare a noi locuri de muncă și funcționarea pieței muncii. Rata șomajului este în continuare ridicată, iar sectorul informal rămâne o problemă importantă. Mediul de afaceri continuă să fie afectat de ineficiență la nivel administrativ. Scăderea investițiilor străine directe au încetinit ritmul de modernizare a infrastructurilor.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat progrese limitate în ceea ce privește alinierea legislației și a politicilor sale la **standardele europene**. S-au înregistrat unele progrese în domenii precum transporturile, vămile, fiscalitatea, educația și cultura, precum și într-o serie de aspecte legate de justiție, libertate și securitate. Sunt necesare în continuare eforturi speciale în ceea ce privește circulația mărfurilor, a persoanelor și a serviciilor, politicile sociale și de ocupare a forței de muncă, ajutoarele de stat, energia și mediul.

În ansamblu, punerea în aplicare a Acordului Interimar (AI) a fost satisfăcătoare. Cu toate acestea, trebuie accelerate pregătirile pentru îndeplinirea condițiilor din cadrul AI și a Acordului de stabilizare și asociere (ASA), una dintre prioritățile-cheie ale parteneriatului

european. Bosnia și Herțegovina trebuie să își consolideze în continuare capacitatea administrativă a pentru a obține rezultate în ceea ce privește punerea în aplicare a ASA. De asemenea, trebuie să depună eforturi suplimentare în vederea realizării unui spațiu economic unic complet funcțional pe teritoriul său, în conformitate cu parteneriatul european.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat unele progrese în realizarea priorităților parteneriatului european în domeniile care țin de *piața internă*. În ceea ce privește *libera circulație a mărfurilor*, s-au obținut progrese limitate în domenii precum standardizarea, acreditarea, metrologia și supravegherea pieței. Trebuie depuse în continuare eforturi constante în vederea apropierii cadrului juridic de legislația UE în acest domeniu și a dezvoltării capacității administrative necesare.

S-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește *serviciile, dreptul de stabilire și dreptul societăților comerciale*. S-a armonizat legislația privind leasingul la nivel de entități, însă rămâne să se instituie o agenție unică de control bancar la nivel de stat. Inițiativele legislative ale entităților în acest domeniu sunt în continuare insuficient coordonate.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *liberei circulații a capitalurilor*. Legislația privind operațiunile în valută a fost adoptată în Republica Srpska. S-au înregistrat unele progrese în domeniul *vamal*, deși trebuie îmbunătățite alinierea legislativă și capacitatea administrativă. Trebuie încă definite strategiile vamale - în special în ceea ce privește gestionarea resurselor umane, formarea și tehnologia informației. În domeniul *fiscal*, a fost adoptată o nouă lege privind accizele în vederea îmbunătățirii sustenabilității finanțelor publice.

În ceea ce privește *concurența*, Bosnia și Herțegovina a înregistrat progrese modeste în domeniul antitrustului. Nu s-au înregistrat progrese concrete în domeniul ajutoarelor de stat. Nu a fost adoptată încă o legislație corespunzătoare privind ajutoarele de stat și nu a fost instituită încă o autoritate a ajutoarelor de stat independentă din punct de vedere operațional. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura punerea în aplicare corespunzătoare a procedurilor de *achiziții publice* în întreaga țară. S-au înregistrat progrese limitate în materie de aplicare a *drepturilor de proprietate intelectuală*, chiar dacă s-au ratificat convenții internaționale adiționale. Trebuie definitivat cadrul legislativ în acest domeniu și trebuie consolidată în continuare capacitate de asigurare a punerii în aplicare.

S-au înregistrat puține progrese privind *politica socială și a ocupării forței de muncă și politica în domeniul sănătății publice*. Legislația și politicile sociale și de ocupare a forței de muncă, precum și legislația în domeniul sănătății publice sunt în continuare foarte fragmentate. Lipsa de cooperare între diferitele niveluri de guvernare reprezintă în continuare un handicap serios, care împiedică definirea abordărilor coordonate necesare.

S-au înregistrat unele progrese privind standardele europene în domeniul *educației și culturii*. În special, Bosnia și Herțegovina a ratificat Convenția UNESCO din 2005 privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale. Conferința miniștrilor educației a contribuit la asigurarea unei coordonări de bază între cele paisprezece ministere competente din țară. Cu toate acestea, armonizarea legislației la nivel de entități și de cantoane nu a fost încheiată, iar punerea în aplicare la nivel de țară este inegală. Trebuie consolidată capacitatea administrativă a diverselor agenții din domeniul educației. În ceea ce privește *cercetarea*, Bosnia și Herțegovina a devenit țară asociată la cel de Al șaptelea program-cadru de cercetare, însă trebuie depuse eforturi substanțiale în vederea îmbunătățirii capacității de cercetare la nivel național.

Au continuat negocierile de aderare la *OMC*, însă procesul nu a fost finalizat încă.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat progrese limitate în asigurarea conformității cu standardele europene într-o serie de *politici sectoriale*.

S-au înregistrat puține progrese în domeniul *industriei*. Trebuie dezvoltată în continuare o politică industrială globală. În ceea ce privește *întreprinderile mici și mijlocii (IMM)*, a fost adoptat un cadru strategic la nivel național, care acum trebuie pus în aplicare.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *agriculturii și pescuitului*. A fost adoptat un cadru strategic pentru armonizarea dezvoltării agricole și rurale. Cu toate acestea, ritmul punerii în aplicare a Legii naționale privind agricultura, alimentele și dezvoltarea rurală a fost destul de lent. Nu s-au înregistrat progrese privind instituirea unui Minister național al Agriculturii, competențele în domeniul agriculturii rămânând la nivel de entitate. S-au înregistrat progrese limitate în domenii precum politica veterinară, fitosanitară și siguranța alimentelor. Continuă să existe probleme din cauza resurselor umane și financiare inadecvate și a coordonării slabe între serviciile de stat și cele ale entităților.

Demersurile Bosniei și Herțegovinei în domeniul *mediului* sunt încă într-un stadiu incipient. Nu s-au înregistrat progrese semnificative în perioada de raportare. Trebuie să fie adoptată o lege națională privind protecția mediului, care să creeze cadrul pentru o protecție a mediului armonizată și aplicabilă la nivel național; nu a fost înființată nicio agenție națională privind mediul.

Bosnia și Herțegovina a făcut unele progrese în *sectorul transporturilor*. S-au înregistrat unele evoluții în ceea ce privește rețelele de transport transeuropene și traficul de tranzit, însă progresele au fost destul de limitate în domeniul transportului rutier, feroviar și pe căile navigabile interioare. Bosnia și Herțegovina a devenit membru cu drepturi depline al Autorităților Aeronautice Comune (AAC). Sunt necesare eforturi constante pentru a aplica în mod coerent Acordul privind spațiul aerian comun european (ECAA). Sunt necesare acțiuni suplimentare pentru finalizarea reorganizării structurii instituționale și pentru asigurarea condițiilor necesare deschiderii piețelor pentru toate modurile de transport.

Nu s-au înregistrat progrese în domeniul *energiei*. În calitate de parte la Tratatul de instituire a Comunității Energiei, Bosnia și Herțegovina trebuie să pună în aplicare legislația UE relevantă în materie de energie, dar este mult în urmă într-o serie de domenii legate de energie. Se înregistrează întârzieri în special în efectuarea reformelor în sectorul gazelor. Dezvoltarea sectorului energiei electrice continuă să fie afectată de diverși factori. Funcționarea companiei naționale de distribuție (TRANSCO) a fost serios afectată din cauza influenței politice și a administrației necorespunzătoare. Nu a fost dezvoltată o strategie energetică globală. În caz de urgență, resursele energetice disponibile sunt foarte limitate.

S-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește *societatea informațională și mass-media*. Armonizarea cadrului juridic în domeniul radiodifuziunii publice din Bosnia și Herțegovina nu a fost complet finalizată, iar reforma sistemului public de radiodifuziune a fost amânată. Independența Autorității de Reglementare în domeniul Comunicațiilor (ARC) este în continuare foarte scăzută din cauza lipsei unui director general și a unui consiliu numiți în mod corespunzător. Există în continuare problema legată de independența ARC.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *controlului financiar*. Atât la nivel național, cât și la nivel de entități, s-au pregătit documente privind politicile, însă rămâne ca acestea să fie

adoptate. Sunt necesare eforturi ferme pentru îmbunătățirea controlului financiar public la nivel intern și a acțiunilor întreprinse ca urmare a raporturilor de audit.

S-au înregistrat unele progrese tehnice în domeniul *statisticii*. Cu toate acestea, cooperarea între institutele de statistică la nivel de stat și la nivel de entități rămâne insuficientă. Numărul și calitatea statisticilor trebuie îmbunătățite, în special în ceea ce privește conturile naționale și statisticile în sectoarele-cheie, cum ar fi comerțul, întreprinderile și agricultura. Este crucială organizarea unui recensământ al populației în 2011.

În domeniul *justiție, libertate și securitate*, s-au înregistrat progrese suplimentare. În cadrul dialogului privind liberalizarea vizelor, au fost întreprinse acțiuni în vederea îndeplinirii tuturor obiectivelor de referință stabilite în foia de parcurs privind liberalizarea vizelor și au fost introduse reforme cheie în domeniul justiție, libertate și securitate. Au continuat progresele în domeniul politicii privind vizele. Au fost adoptate decrete pentru precizarea unor proceduri de eliberare a vizelor prevăzute în acquis-ul Schengen. Faza de testare pentru eliberarea noilor pașapoarte biometrice a început. A fost înființată o agenție nouă care să asigure gestionarea în siguranță și cu eficacitate a sistemului documentelor personale de identificare. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în vederea alinierii la standardele europene. Punerea în aplicare a acordului de readmisie cu CE a continuat să se desfășoare fără probleme.

S-au adoptat unele acțiuni concrete în domeniile *gestionarea frontierelor, azil și migrație*. A fost adoptată o strategie națională privind azilul și migrația și a fost stabilit profilul migrației pentru Bosnia și Herțegovina. Este în curs de punere în aplicare o nouă strategie de gestionare integrată a frontierelor (GIF) și au fost luate inițiative cu privire la cooperarea cu țările vecine. Este necesară însă o mai mare claritate în ceea ce privește împărțirea responsabilităților la punctele de trecere a frontierei și în ceea ce privește gestionarea posturilor.

S-au înregistrat unele progrese suplimentare în prevenirea *spălării banilor*. A fost adoptată o lege nouă privind spălarea banilor și a continuat cooperarea la nivel internațional. Au fost adoptate o strategie națională și un plan de acțiune pentru combaterea și prevenirea spălării banilor. Rămâne să fie armonizată legislația națională atât la nivel intern, cât și cu convențiile internaționale. Legislația privind confiscarea bunurilor nu este conformă cu standardele internaționale și nu este armonizată la nivelul țării.

Au fost luate unele măsuri pozitive în domeniul luptei împotriva *drogurilor*. Au fost adoptate strategia națională privind drogurile ilegale și planul de acțiune corespunzător. Comisia privind narcoticele a început să funcționeze. Cu toate acestea, traficul de droguri rămâne o problemă gravă, care necesită eforturi susținute.

S-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește funcționarea *poliției* și punerea în aplicare a reformei poliției, care reprezintă un element cheie al Parteneriatului european. Punerea în aplicare a legislației adoptate în 2008 a fost lentă și nu toate agențiile statului, prevăzute în aceste legi, sunt operaționale. Fragmentarea forțelor polițienești din Bosnia și Herțegovina continuă să submineze eficiența și rezultatele acestora.

Cu sprijinul Misiunii de Poliție a Uniunii Europene (MPUE), Bosnia și Herțegovina a luat unele inițiative privind *lupta împotriva criminalității organizate*, care rămâne, totuși, o problemă gravă, care afectează statul de drept și mediul de afaceri. A fost adoptat un nou cadru strategic și juridic de combatere a criminalității organizate, dar trebuie îmbunătățită urmărirea efectivă în justiție a organizațiilor criminale. Bosnia și Herțegovina pune în aplicare

planul național de acțiune 2008-2012 împotriva *traficului de persoane*. Cu toate acestea, sunt necesare rezultate mai bune în ceea ce privește urmărirea în justiție și sentințele. În această privință, este esențială adoptarea și punerea în aplicare a unei legi adecvate de protecție a martorilor. În ceea ce privește *protecția datelor*, agenția de stat pentru protecția datelor a devenit operațională, dar nu dispune încă în mod adecvat de personal și este necesară îmbunătățirea funcționării acesteia.

Croația

Croația îndeplinește în continuare **criteriile politice**. S-au realizat progrese în majoritatea domeniilor și s-au intensificat eforturile în domeniul statului de drept. Cu toate acestea, acțiunile de reformă trebuie să fie susținute, în special în domenii precum reforma judiciară și administrativă, lupta împotriva corupției, drepturile minorităților și returnarea refugiaților. Prioritățile parteneriatului pentru aderare au fost în mare parte îndeplinite.

Democrația și statul de drept au fost consolidate în continuare. Atât *guvernul, cât și parlamentul*, au funcționat în general bine. Cu toate acestea, îmbunătățirile semnificative în ceea ce privește sistemul judiciar, administrația publică și lupta împotriva corupției sunt esențiale, nu în ultimul rând pentru crearea unei baze solide în vederea punerii integrale în aplicare a acquis-ului. Este necesară continuarea reformei poliției, inclusiv depolitizarea posturilor cheie și creșterea profesionalismului.

S-au înregistrat unele progrese în reforma *administrației publice*. A fost adoptată o nouă lege privind procedurile administrative generale (LPAG). A fost înființat un nou post, acela de ministru al administrației. Capacitatea nou creatului minister al administrației (fostul Birou Central de Stat pentru Administrație) a fost îmbunătățită în continuare, iar măsurile de formare profesională au continuat. Cu toate acestea, persistă deficiențe importante în procedurile administrative, iar punerea în aplicare a noii LPAG nu a început încă. Funcția publică continuă să fie afectată din cauza a numeroase deficiențe precum politizarea, salariile scăzute și gestionare neperformantă a resurselor umane. În plus, salariile funcționarilor publici au fost reduse pentru a diminua efectele crizei financiare și a fost instituită înghețarea angajărilor. Rămân a fi introduse măsurile anticorupție și principiile de etică la nivelul administrației publice și trebuie îmbunătățită cooperarea dintre diferitele părți interesate din domeniul public. Este încă necesară instituirea unui serviciu public profesionist, bazat pe merite, responsabil și transparent.

Punerea în aplicare a strategiei *reformei sistemului judiciar* a continuat și a fost adoptat un volum mare de legislație nouă. A fost consolidată direcția pentru dezvoltare strategică din cadrul Ministerului Justiției. A fost introdusă o nouă procedură de selecție a stagiarelor în sistemul judiciar. A fost în continuare redus numărul cauzelor restante. Au fost întreprinse măsuri de raționalizare a rețelei instanțelor. Programele de formare profesională au fost în continuare extinse. Defavorizarea pe criterii etnice în cauzele de crime de război scade. Chestiunea privind sentințele *in absentia* din anii 1990 a fost parțial soluționată.

Cu toate acestea, procedura de selecție pentru judecători și procurori prezintă în continuare deficiențe. În ansamblu, numărul cauzelor nesoluționate este în continuare mare, iar durata procedurilor judiciare este excesivă. Persistă problemele legate de executarea hotărârilor judecătorești. Raționalizarea instanțelor se află într-o fază incipientă. Monitorizarea măsurilor de reformă nu este încă corespunzătoare. Sunt necesare, de asemenea, îmbunătățiri în continuare în ceea ce privește gestionarea cauzelor, răspunderea, independența, profesionalismul și competența magistraților. Impunitatea pentru crime de război rămâne o

problemă, în special în cazurile în care victimele au fost etnici sârbi. Multe crime nu au fost încă aduse în fața justiției. Nu există încă o evidență a punerii în aplicare a noilor dispoziții de revizuire pentru cauzele *in absentia*. În general, reformele sistemului judiciar continuă, dar rezultatele concrete apar doar foarte încet.

Au fost înregistrate unele progrese în *lupta împotriva corupției*. Cadrul juridic pentru combaterea corupției a fost în continuare îmbunătățit, inclusiv în ceea ce privește confiscarea bunurilor. A devenit operațional un birou național de poliție pentru lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. Au fost înființate departamente speciale anticorupție la nivelul a patru instanțe principale. Biroul pentru lupta împotriva corupției și a criminalității organizate își continuă activitatea și a pronunțat acuzații și a obținut verdicte – cu precădere în cauza *Croatian Privatisation Fund (Maestro)* (Fondul croat de privatizare) – în unele cauze importante. Acesta a început, de asemenea, să investigheze un caz de posibilă corupție la nivel înalt în care este implicat un ministru al unui guvern anterior. Cu toate acestea corupția rămâne prevalentă în numeroase domenii. Structurile juridice și administrative modernizate recent rămân a fi testate în practică. În timp ce numărul total de cazuri de corupție investigate până în prezent a crescut, numărul real al urmăririlor în justiție și al condamnărilor rămâne scăzut. Investigarea cazurilor de corupție la nivel înalt a fost limitată. Lipsește cultura răspunderii politice. Este necesară în continuare îmbunătățirea capacității administrative a organismelor de stat pentru lupta împotriva corupției. S-au înregistrat puține progrese în prevenirea conflictelor de interese.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *drepturilor omului și al protecției minorităților*. Protecția drepturilor omului este în mare parte garantată, însă persistă o serie de probleme importante în ceea ce privește punerea în aplicare. Sunt necesare eforturi susținute în ceea ce privește drepturile minorităților și returnarea refugiaților.

Legislația privind asistența juridică a început să fie pusă în aplicare. Cu toate acestea, *accesul la justiție* este îngreunat de numeroase probleme legate de punerea în aplicare, inclusiv de complexitatea procedurii în sine de sesizare a instanței. Au fost luate măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea *condițiilor de detenție*. Cu toate acestea, persistă deficitul de personal și capacitate în centrele de detenție. În ceea ce privește *relele tratamente*, avocatul poporului a continuat să primească numeroase reclamații privind utilizarea excesivă a forței de către poliție.

Libertatea de expresie, inclusiv libertatea și pluralismul media, sunt prevăzute în legislația croată, acestea fiind în general respectate. Cu toate acestea, au crescut amenințările la adresa jurnaliștilor care investighează cazuri de corupție și criminalitate organizată. Editorii și ziariștii continuă să raporteze existența unor presiuni politice nejustificate.

În ceea ce privește *drepturile femeilor și copiilor*, s-a îmbunătățit instrumentarea cazurilor de violență domestică. Avocații poporului au continuat să joace un rol important. Cu toate acestea, situația femeilor pe piața muncii a rămas dificilă; încă lipsesc datele defalcate pe sex, fapt care îngreunează monitorizarea legislației privind egalitatea de șanse între bărbați și femei. Este necesară, de asemenea, accelerarea punerii în aplicare a măsurilor privind protecția drepturilor copiilor.

Noul birou al avocatului poporului pentru persoanele cu handicap a reușit să își creeze un rol vizibil. Organismele publice și întreprinderile private au reacționat la recomandările acestuia. Cu toate acestea, este necesară continuarea eforturilor privind *persoanele vulnerabile din*

punct de vedere social și cele cu handicap. Sunt necesare mai multe progrese în domeniul dezinstituționalizării, inclusiv în cazurile de sănătate mentală și pentru copiii cu handicap.

Noua lege privind lupta împotriva discriminării se află într-o fază de început a punerii în aplicare. Avocatul poporului și-a început exercitarea noilor sale responsabilități. Cu toate acestea, punerea corespunzătoare în aplicare a noii legi este periclitată de reduceri bugetare recente. Discriminarea minorităților rămâne o problemă specială (a se vedea mai jos). În practică, nivelul de protecție împotriva discriminării și urmărirea judiciară a acestor cazuri nu sunt deocamdată conforme cu standardele UE.

S-au înregistrat unele progrese privind *minoritățile*. A continuat asumarea publică, la nivel înalt, de angajamente privind drepturile minorităților. S-a continuat acordarea unei atenții speciale minorității romă, cu ameliorarea în special a educației preșcolare. Cu toate acestea, persistă numeroase probleme privind minoritățile. Minoritățile continuă să întâmpine dificultăți deosebite în domeniul ocupării forței de muncă, fiind subreprezentate atât în administrația de stat, în sistemul judiciar și poliție, cât și în sectorul public, în sens larg. Este necesar ca dispozițiile juridice și programele să fie puse în aplicare cu mai multă hotărâre și să fie asigurată monitorizarea corespunzătoare a acestora. Croația trebuie să încurajeze spiritul de toleranță față de minoritatea sârbă și să adopte măsuri adecvate pentru protecția persoanelor care ar putea face încă obiectul amenințărilor sau al unor acte de discriminare, ostilitate sau violență. Minoritatea romă se confruntă încă cu condiții de trai dificile, și persistă probleme în numeroase domenii.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *returnarea refugiaților*. S-au obținut progrese în vederea îndeplinirii obiectivelor guvernului privind asigurarea de locuințe pentru deținătorii unor drepturi de ocupare sau închiriere, fiind puse la dispoziție numeroase apartamente. Deși nu au fost îndeplinite integral, s-au realizat progrese satisfăcătoare în vederea îndeplinirii obiectivului fixat pentru 2008 de a se asigura 1 400 de locuințe. Cu toate acestea, activitatea în vederea îndeplinirii obiectivului pentru anul 2009 este încă într-un stadiu incipient. Este încă necesară punerea la dispoziție a mai multe mii de locuințe pentru refugiații care se întorc. Mai mult, încă mai sunt în curs de soluționare aproximativ 8 000 de recursuri privind reconstruirea locuințelor. Punerea în aplicare a deciziei de validare a drepturilor de pensie este inegală. Trebuie accelerate eforturile în vederea creării condițiilor economice și sociale necesare pentru o viabilitate a returnării refugiaților. Croația ar trebui să se asigure că reducerile bugetare, necesare în contextul crizei economice, nu afectează negativ aspectele legate de întoarcerea refugiaților.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, a continuat cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII). Cu toate acestea, problemele de acces la documente importante în Croația ale TPII nu au fost încă rezolvate. Este necesar ca Croația să asigure luarea tuturor măsurilor necesare în vederea rezolvării acestei chestiuni.

Croația a continuat să participe activ la inițiativele regionale, inclusiv Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEEC), Consiliul Regional de Cooperare (CRC) și Acordul central european de comerț liber (CEFTA). S-au înregistrat progrese în ceea ce privește rezolvarea chestiunilor bilaterale privind frontierele între Croația și Muntenegru. Ambele țări cooperează în vederea pregătirii dosarului privind delimitarea frontierei la Prevlaka, care va fi înaintat Curții Internaționale de Justiție. Cu toate acestea, sunt necesare progrese suplimentare în vederea găsirii unor soluții definitive pentru diferitele probleme bilaterale nerezolvate, în special cele privind frontierele. Sunt necesare eforturi pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor de cooperare și de bună vecinătate. Croația, împreună cu vecinii săi, ar trebui să

rezolve problema diferențelor la nivel regional de tratare a impunității, inclusiv prin luarea de măsuri în vederea încheierii unor acorduri de extrădare pentru cazurile de crime de război. Relațiile cu Slovenia au fost afectate de chestiunea nerezolvată a frontierelor. Chestiunea frontierelor dintre cele două țări a ținut în loc negocierile de aderare, astfel că un număr semnificativ de capitole nu au putut fi deschise sau închise până în octombrie 2009, deși, din punct de vedere tehnic, au fost finalizate mai devreme. Comisia și-a oferit serviciile de mediere în vederea rezolvării acestui diferend. Timp de șase luni au fost depuse eforturi intense de către Comisie, susținute de cele trei președinții, care au pregătit calea în vederea unui acord politic între cele două părți, încheiat în septembrie 2009. Comisia salută progresele recente care au condus la deschiderea sau închiderea provizorie a unui număr semnificativ de capitole la conferința privind aderarea din octombrie.

Economia Croației a fost din ce în ce mai afectată de criza mondială. Țara a intrat în recesiune în prima jumătate a anului 2009, iar șomajul a crescut. Stabilitatea macroeconomică a fost menținută printr-o politică monetară prudentă. Au fost întreprinse unele eforturi în vederea reechilibrării bugetului, dar deficitul fiscal a crescut în mod semnificativ. Sectorul bancar își menține soliditatea și a rezistat crizei. Vulnerabilitățile-cheie ale economiei sunt nivelul ridicat al datoriei externe și numărul mare de obligații de rambursare pe termen scurt. Procesul de restructurare economică și de privatizare este în continuare lent, iar în ceea ce privește mediul de afaceri, îmbunătățirile realizate sunt limitate.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Croația are o economie de piață funcțională. Aceasta ar trebui să poată face față presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să continue aplicarea cu hotărâre a programului său amplu de reformă, în vederea reducerii deficiențelor structurale.

Răspunsul politicii macroeconomice pentru a trata efectele de contagiune ale crizei a fost, în esență, unul potrivit. În special, politica monetară a contribuit cu succes la menținerea stabilității financiare, în principal prin reducerea restricțiilor privind lichiditățile în valută prin modificări ale reglementărilor. Ca răspuns la presiunea fiscală din ce în ce mai mare, au fost adoptate, în contextul unor rectificări bugetare succesive, unele ajustări ale cheltuielilor precum și măsuri care să compenseze scăderea veniturilor. A fost îmbunătățit temeiul juridic pentru planificarea și raportarea bugetară strategică multianuală. A fost adoptată o reformă a sănătății în vederea îmbunătățirii situației financiare a sectorului sănătății. S-au redus dezechilibrele externe, s-a menținut stabilitatea cursului de schimb, iar presiunea inflaționistă a scăzut. Sectorul bancar a rezistat șocului, iar expansiunea creditului a scăzut. Economia Croației este bine integrată în cea a UE.

Cu toate acestea, politica economică a guvernului nu a dat dovadă în unele cazuri de o orientare clară pe termen mediu. Coordonarea politicilor la nivelul guvernului și între guvern și banca centrală este uneori redusă. Reformele structurale au avansat în general într-un ritm lent, în special în ceea ce privește restructurarea întreprinderilor care înregistrează pierderi. Piața muncii suferă din cauza ratelor de ocupare și de participare reduse, fapt care s-a înrăutățit odată cu criza. Reformele care au avut în vedere reducerea rigidității pieței muncii au înregistrat progrese limitate. În contextul crizei, s-au materializat riscurile semnificative de cheltuieli mai ridicate și de scădere în continuare a veniturilor. Deficitul fiscal a crescut în mod semnificativ. Răspunsul întârziat al politicilor a pus în evidență deficiențele procesului de planificare bugetară. Mai mult, s-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește creșterea eficienței cheltuielilor publice. Transferurile sociale au continuat să fie la un nivel ridicat și nu au fost direcționate corespunzător, iar un număr mare de întreprinderi publice și de stat au continuat să primească sprijin din partea statului, prin subvenții și garanții. De aceea,

elaborarea unei strategii fiscale credibile care să aibă în vedere reducerea rigidităților bugetului și să îmbunătățească eficiența cheltuielilor publice rămâne în continuare o provocare-cheie. Au fost înregistrate progrese suplimentare în ceea ce privește facilitarea procedurilor de înregistrare a societăților, dar mediul investițiilor a continuat să sufere din cauza sarcinii normative și a numeroaselor taxe și impozite parafiscale.

Croația și-a îmbunătățit **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**. Pregătirile în vederea îndeplinirii cerințelor UE au continuat să progreseze corespunzător și în majoritatea sectoarelor, gradul de aliniere la normele UE este satisfăcător. În majoritatea domeniilor s-au înregistrat progrese satisfăcătoare, în principal în materie de aliniere legislativă, dar și în ceea ce privește consolidarea capacității administrative. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare, în special în ceea ce privește întărirea în continuare a structurilor administrative și a capacității necesare punerii corespunzătoare în aplicare a acquis-ului. De asemenea, este necesară vigilență pentru a se asigura că reducerile bugetare necesare în contextul încetinirii creșterii economice nu afectează în mod disproporționat pregătirile în vederea aderării la UE.

S-au realizat progrese satisfăcătoare în domeniul *liberei circulații a mărfurilor*. Alinierea este destul de avansată, dar unele elemente nu funcționează încă pe deplin, cu precădere în ceea ce privește evaluarea conformității, metrologia și supravegherea pieței. Este necesară continuarea eforturilor în vederea finalizării alinierii la acquis și în vederea creării capacității necesare în vederea punerii în aplicare. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare privind *libera circulație a lucrătorilor*. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă. Cu toate acestea, trebuie depuse eforturi susținute pentru dezvoltarea capacității administrative necesare, în special pentru coordonarea sistemelor de securitate socială.

S-au înregistrat unele progrese cu privire la *dreptul de stabilire și libera circulație a serviciilor*. În general, nivelul de aliniere la acquis este satisfăcător. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește alinierea. Capacitatea administrativă trebuie, de asemenea, să fie consolidată.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul liberei circulații a capitalurilor, în principal în ceea ce privește liberalizarea pieței imobiliare și modificările legislative în sectorul combaterii spălării banilor (CSB). În general, s-a obținut un nivel satisfăcător de aliniere. Vor fi necesare eforturi suplimentare, în special în ceea ce privește punerea în aplicare și asigurarea respectării legislației CSB, precum și finalizarea liberalizării circulației capitalurilor și alinierea la acquis-ul privind serviciile de plată.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *achizițiilor publice*, în special în ceea ce privește finalizarea creării cadrului instituțional necesar. În general, pregătirile sunt într-un stadiu avansat. Cu toate acestea, alinierea legislativă trebuie încă să fie finalizată, iar capacitatea administrativă să fie întărită în continuare, la toate nivelurile sistemului de achiziții, în special în vederea unei lupte efective împotriva corupției și a combaterii neregulilor și interferențelor politice potențiale.

Au fost obținute unele progrese în domeniul *dreptului societăților comerciale*. Alinierea la acquis urmează cursul stabilit. Mai rămân multe de făcut în domeniul auditului în ceea ce privește punerea în aplicare a noilor dispoziții legale și întărirea capacității administrative. Se pot raporta progrese în domeniul *dreptului proprietății intelectuale*, atât în ceea ce privește alinierea legislativă cât și asigurarea respectării legislației în domeniu. S-a atins un nivel foarte ridicat de aliniere la acquis. Este necesară creșterea nivelului general de sensibilizare a

opinie publice, cu privire la drepturile de proprietate intelectuală și ar trebui acordată atenție implicării din ce în ce mai mari a grupărilor de criminalitate organizată în infracțiunile legate de drepturile de proprietate intelectuală.

S-au obținut progrese semnificative în ceea ce privește *politica în domeniul concurenței*, în special cu privire la adoptarea legii concurenței și la publicarea ofertelor pentru șantierele navale în dificultate, în vederea restructurării acestora prin privatizare. În general, s-a obținut un nivel satisfăcător de aliniere. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi susținute în vederea finalizării restructurării șantierelor navale. Mai sunt necesare eforturi în vederea îmbunătățirii rezultatelor agenției de concurență în activitatea de asigurare a aplicării legii în cazurile de cartel, în vederea alinierii legii croate privind radiodifuziunea, precum și în sectorul siderurgiei.

Pot fi raportate progrese semnificative în domeniul *serviciilor financiare*. Alinierea legislativă este foarte avansată, dar sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește punerea în aplicare. Sunt necesare eforturi în vederea întăririi în continuare a capacității autorităților de supraveghere de a-și exercita funcția de supraveghere și de a îmbunătăți interacțiunea consultativă cu sectorul financiar.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *societății informaționale și media*. S-a atins un bun nivel de aliniere legislativă în acest domeniu. Este necesară continuarea eforturilor de întărire a capacității autorităților naționale de reglementare pentru punerea corectă în aplicare a cadrului juridic, precum și pentru sprijinirea liberalizării pieței în domeniul comunicațiilor electronice.

S-au înregistrat progrese în *agricultură și dezvoltarea rurală*, în special în ceea ce privește colectarea și prelucrarea datelor agricole. În general, pregătirile sunt într-un stadiu relativ avansat. Cu toate acestea, încă sunt necesare eforturi substanțiale în vederea instituirii agenției de plată și a sistemului integrat de administrare și control/ a sistemului de identificare a parcelelor agricole. Alinierea în continuare a schemelor de sprijin la Politica agricolă comună (PAC) este esențială în vederea pregătirii unei tranziții la PAC, fără dificultăți. În ceea ce privește dezvoltarea rurală, este necesară îmbunătățirea capacității de absorbție a fondurilor UE de preaderare.

S-au realizat progrese satisfăcătoare privind *siguranța alimentelor și politica veterinară și fitosanitară*, în special în ceea ce privește punerea în aplicare a noii legislații. În general, pregătirile sunt într-un stadiu avansat. Sunt necesare eforturi constante în vederea finalizării transpunerii și punerii în aplicare a acquis-ului, în special cu privire la punerea în aplicare a programului național de modernizare a unităților responsabile pentru produsele de origine animală și asigurarea capacității administrative și de control necesare.

Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *pescuitorului*. În general, pregătirile sunt într-un stadiu destul de avansat. Croația va trebui să își intensifice eforturile în vederea recuperării decalajelor rămase în domeniile gestionării, inspecției și controlului flotei, al acțiunilor structurale și ajutorului de stat.

Au fost înregistrate unele progrese în domeniul *transporturilor*. În general, nivelul de aliniere este satisfăcător. Este necesară îmbunătățirea în continuare a capacității administrative în sectorul transportului maritim, a agenției de aviație civilă, în special în vederea siguranței aviatice, precum și a autorității de reglementare a transportului feroviar. Este necesară alinierea în continuare a legislației, în special în sectoarele cabotajului aerian și maritim. S-au

Înregistrat progrese satisfăcătoare la capitolul *energie*. Alinierea la *acquis* este destul de avansată. Sunt necesare încă eforturi în vederea întăririi capacității administrative, a îmbunătățirii funcționării piețelor energiei electrice și gazului și în vederea atingerii obiectivelor privind energiile regenerabile.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în *domeniul fiscal*, cu precădere în ceea ce privește alinierea legislativă. Accizele discriminatorii la țigări au fost abrogate, iar legislația a fost aliniată în continuare la *acquis*-ul UE în domeniul impozitării directe, al accizelor și TVA. Cu toate acestea sunt încă necesare eforturi în vederea alinierii în continuare a legislației Croației, cu precădere în domeniul TVA. Ar trebui să continue eforturile de întărire a capacității administrative, inclusiv a interconectivității sistemelor informatice.

S-au înregistrat progrese semnificative în domeniul *politicii economice și monetare*. În general, în acest domeniu, alinierea la *acquis* este foarte avansată. Este necesară finalizarea activității legate de consolidarea principiului independenței băncii centrale în legislația croată. Sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește coordonarea politicilor.

În domeniul *statisticilor*, s-au înregistrat progrese substanțiale. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă în acest domeniu. Cu toate acestea, ar trebui să se continue eforturile în vederea alinierii sistemului statistic din Croația la cerințele UE.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare privind *politica socială și ocuparea forței de muncă*. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă, deși există în continuare unele decalaje, în special în ceea ce privește legea muncii. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru consolidarea capacității administrative în timp util înaintea aderării, în vederea punerii în aplicare corespunzătoare și asigurării respectării legislației.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *politica privind întreprinderile și industria*. În general, la acest capitol, alinierea la *acquis* este foarte avansată. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în vederea punerii în practică a evaluării impactului normativ al noii legislații și în vederea îmbunătățirii mediului de afaceri pentru IMM-uri.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare cu privire la dezvoltarea rețelelor de transport și de energie, în conformitate cu proiectul și obiectivele rețelei de transport și rețelei de energie – *TEN*. În general, alinierea la *acquis* este destul de avansată.

Au fost înregistrate unele progrese în domeniul *politicii regionale*, cu precădere în pregătirea punerii în aplicare a acelor componente IPA care servesc drept precursori ai fondurilor structurale. În general, Croația s-a aliniat parțial la *acquis*. Sunt necesare eforturi suplimentare în vederea îndeplinirii cerințelor de reglementare și operaționale ale politicii de coeziune a Comunității. În plus față de întărirea capacității administrative și pregătirea proiectelor, Croația are nevoie să își îmbunătățească în continuare capacitatea de gestionare financiară și de control.

Croația a înregistrat unele progrese în ceea ce privește *sistemul judiciar și drepturile fundamentale*. Reformele sistemului judiciar au continuat dar, există încă provocări semnificative, legate în special de independența și eficiența sistemului judiciar. Eforturile anticorupție au dat rezultate inițiale, dar corupția rămâne prevalentă încă în numeroase domenii, iar instrumentele nu sunt utilizate cu suficientă fermitate, în special în cazurile de corupție la nivel politic. Dispozițiile legale referitoare la drepturile fundamentale sunt în general corespunzătoare, dar, în ciuda unor progrese, persistă unele dificultăți importante

privind punerea în aplicare, în special în cazul minorităților. Este necesară o vigilență specială în ceea ce privește libertatea de expresie și amenințările la adresa jurnaliștilor.

Croația a înregistrat unele progrese la capitolul *justiție, libertate și securitate*, mai ales în ceea ce privește lupta împotriva traficului de droguri și a traficului de persoane și gestionarea frontierelor externe. Cu toate acestea, Croația trebuie să își intensifice eforturile în vederea asigurării îndeplinirii cerințelor UE la momentul aderării, cu precădere în ceea ce privește dezvoltarea capacității administrative, lupta împotriva criminalității organizate și dezvoltarea infrastructurii, echipamentelor și resurselor necesare unei gestionări eficiente a frontierei externe.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *știință și cercetare*, iar pregătirile sunt destul de avansate. Sunt necesare în continuare eforturi suplimentare, cu toate acestea, pentru a asigura asocierea și deplina participare a Croației la Spațiul european de cercetare.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *educației și culturii*. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă în acest domeniu. Croația ar trebui să își continue eforturile de pregătire în vederea gestionării programelor „Învățare de-a lungul vieții” și „Tineretul în acțiune”. Este necesar, de asemenea, să se acorde o atenție corespunzătoare educației adulților.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește *mediul*, în special în domeniile calității aerului, controlului poluării industriale și al gestionării riscului, precum și al schimbărilor climatice. În general, pregătirile Croației avansează în mod satisfăcător. Cu toate acestea, sunt încă necesare eforturi considerabile în vederea alinierii la *acquis* în sectorul apei și protecției naturii. Este necesară îmbunătățirea punerii în aplicare a *acquis*-ului orizontal, inclusiv a evaluării strategice de mediu și a accesului la justiție în cazuri legate de mediu. Capacitatea administrativă are nevoie de consolidare suplimentară, atât la nivel național, cât și la nivel local.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *protecției consumatorilor și a sănătății*. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă în acest domeniu. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi susținute în vederea întăririi în continuare a capacității administrative.

Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *uniunii vamale*, legislația sa fiind aliniată la *acquis* la un nivel satisfăcător. Croația și-a îmbunătățit capacitatea administrativă și interconectivitatea sistemelor informatice și a început punerea în aplicare a unei politici anticorupție coerente la nivelul administrației vamale. Este necesară continuarea eforturilor de aliniere legislativă în domeniile rămase, de punere în aplicare a strategiei anticorupție, precum și a celor legate de interconectivitatea sistemelor informatice.

Croația a înregistrat unele progrese în domeniul *relațiilor externe*. Pregătirile pentru politica comercială comună a UE urmează cursul stabilit. Cu toate acestea, Croația ar trebui să își respecte obligațiile internaționale atunci când recurge la măsuri de protecție comercială. Sunt necesare încă eforturi în ceea ce privește politica de dezvoltare și ajutorul umanitar.

Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare și a atins, în general, un nivel satisfăcător de aliniere în domeniul *politicii externe de securitate și apărare*. Croația continuă să participe la numeroase misiuni PESA ale UE. În prezent Croația are nevoie să își consolideze punerea în aplicare și asigurarea respectării legislației cu privire la controlul armelor, inclusiv transparența informațiilor cu privire la arme, și de a-și îmbunătăți în continuare capacitatea în

vederea punerii integrale în aplicare a politicii externe și de securitate comune și a politicii europene de securitate și apărare (PESC-PESA).

S-au înregistrat progrese în ceea ce privește controlul financiar. Sunt necesare eforturi constante în vederea asigurării unei dezvoltări sustenabile a întregului sistem CFPI, atât la nivelul administrației centrale, cât și locale. Independența funcțională și financiară a Oficiului de Stat pentru Audit trebuie să fie bine înscrisă în constituție.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *dispozițiilor financiare și bugetare*, cu îmbunătățiri în ceea ce privește capacitatea instituțională. În general, Croația a atins un nivel satisfăcător de aliniere, cu excepția cotizațiilor pentru zahăr. Este necesară continuarea pregătirilor în vederea aplicării normelor privind resursele proprii.

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei

La alegerile prezidențiale și locale din 2009 au fost îndeplinite majoritatea standardelor internaționale și au fost puse în aplicare majoritatea recomandărilor formulate de OSCE/BIDD0 la alegerile anterioare. Dialogul politic s-a îmbunătățit: coaliția de guvernare este stabilă, climatul politic se caracterizează prin mai multă cooperare, iar parlamentul este mai eficace. Prioritățile-cheie ale parteneriatului pentru aderare cu privire la reforma poliției, la sistemul judiciar, la administrația publică și la corupție au fost avute în vedere într-o mare măsură. Având în vedere cele de mai sus și progresul general al reformelor, Comisia consideră că țara îndeplinește într-o măsură suficientă **criteriile politice**.

Punerea în aplicare a Acordului-cadru de la Ohrid reprezintă în continuare un element esențial pentru **democrație și statul de drept** la nivelul țării. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește aplicarea legii privind limbile, descentralizarea și reprezentarea echitabilă. Având în vedere acestea, sunt necesare eforturi suplimentare, într-un spirit constructiv, pentru îndeplinirea obiectivelor Acordului.

Modul de desfășurare a alegerilor prezidențiale și locale din 2009 a respectat majoritatea standardelor internaționale. Zilele în care s-au desfășurat alegerile au fost liniștite, climatul politic a fost calm, iar derularea votării a însemnat un progres, în comparație cu alegerile parlamentare din 2008. Este necesar ca deficiențele identificate de către OSCE/BDD0 să fie rezolvate. Dialogul politic, prioritate-cheie a parteneriatului pentru aderare, s-a îmbunătățit. *Guvernul* de coaliție s-a caracterizat prin stabilitate. Consiliul Național pentru Integrare Europeană este condus de principalul partid de opoziție. A fost consolidată funcționarea *parlamentului*, cu precădere prin introducerea unor norme de procedură, și a fost adoptată o lege a parlamentului. Sunt necesare eforturi constante, în special în vederea întăririi rolului parlamentului.

S-au înregistrat unele progrese în *reforma administrației publice*, inclusiv reforma funcției publice, care este o prioritate-cheie a parteneriatului pentru aderare. Modificările la legea privind funcția publică, adoptate în septembrie, au venit în sprijinul dispozițiilor care vizează asigurarea recrutării și promovării funcționarilor pe baza meritelor. Sunt necesare eforturi suplimentare în vederea asigurării transparenței, profesionalismului și independenței administrației publice. Trebuie să fie asigurată, în practică, respectarea legilor în litera și în spiritul lor. Au fost înregistrate progrese suplimentare în ceea ce privește reforma poliției, care este o prioritate-cheie a parteneriatului pentru aderare. Noul sistem de comandanți la nivel local și regional este pe deplin funcțional, conducerea s-a îmbunătățit, iar legea privind

afacerile interne a introdus un sistem de carieră în poliție. Ofițerilor de poliție li s-a interzis deținerea unei funcții în cadrul partidelor politice.

Au fost realizate progrese suplimentare în *reforma sistemului judiciar*, care este o prioritate-cheie a parteneriatului pentru aderare. Primii absolvenți ai academiei de judecători și procurori au fost numiți, noile instanțe și organisme judiciare dispun de personal și își încep activitatea, iar bugetul a fost majorat foarte mult. Sunt necesare eforturi constante în vederea asigurării independenței și imparțialității sistemului judiciar, în special prin punerea în aplicare a dispozițiilor privind numirile și promovările.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în întărirea și punerea în aplicare a cadrului *anti-corupție*, care este o prioritate-cheie a parteneriatului pentru aderare. Codul electoral și legea privind finanțarea partidelor politice au fost modificate în vederea creșterii transparenței, au existat acuzații și condamnări în cauze la nivel înalt, iar cooperarea între agențiile de aplicare a legii s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, corupția rămâne prevalentă și continuă să reprezinte o problemă gravă în numeroase sectoare. Sunt necesare eforturi constante, în special în ceea ce privește punerea în aplicare a cadrului legal.

Pe ansamblu, cadrul juridic și instituțional pentru *drepturile omului și protecția minorităților* este instituit. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea punerii în aplicare în anumite domenii.

Acuzațiile de *rele tratamente* aplicate de către poliție au scăzut în mod semnificativ în urma desființării unor unități speciale de poliție, a derulării unor investigații temeinice și a adoptării unor măsuri disciplinare. Cu toate acestea, încă nu a fost stabilit un mecanism extern independent de monitorizare a cazurilor de abuz al poliției, în conformitate cu jurisprudența CEDO. A fost adoptat un plan de acțiune pentru îmbunătățirea infrastructurii *penitenciarelor*, dar nu au fost luate măsuri pe termen scurt în vederea combaterii condițiilor degradante și inumane. Administrarea profesională a penitenciarelor rămâne să fie instituită.

În ceea ce privește *libertatea de expresie*, în general situația este satisfăcătoare. Cu toate acestea, există în prezent temeri cu privire la interferențe politice în media.

În ceea ce privește *drepturile femeilor*, a început să fie pusă în aplicare strategia împotriva violenței domestice. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în vederea dezvoltării capacității administrative pentru egalitatea de șanse între bărbați și femei. În privința *drepturilor copiilor*, a crescut nivelul de frecvență a școlii; aproape toți elevii din învățământul primar continuă cursurile învățământului secundar. Legea privind justiția pentru minori a intrat în vigoare în luna iunie.

În ceea ce privește *drepturile culturale și drepturile minorităților*, s-au înregistrat unele progrese suplimentare în punerea în aplicare a strategiei pentru reprezentare echitabilă, în conformitate cu Acordul-cadru de la Ohrid, numărul funcționarilor la nivel central proveniți din comunități etnice nemajoritare crescând cu până la 26% până în septembrie 2009. Legea privind limbile, care prevede o mai mare utilizare a limbii albaneze, a început să fie pusă în aplicare în parlament. A fost înființată o agenție specializată pentru protecția drepturilor comunităților mai mici, dar aceasta nu este încă operațională.

Liceele din districtul Struga au reinstaurat parțial învățământul mixt din punct de vedere etnic, la începutul anului școlar 2009-2010. Cu toate acestea, autoritățile trebuie să facă eforturi suplimentare pentru a promova integrarea comunităților etnice ale țării, în special în

învățământ. Preocupările comunităților etnice mai mici continuă să nu fie luate suficient în considerare.

Puține progrese pot fi raportate în ceea ce privește *romii*. Cele patru planuri de acțiune din cadrul decadei incluziunii romilor, 2005-2015, au continuat să fie puse în aplicare lent, deși au fost alocate fonduri de stat pentru punerea în aplicare a acestora. Este necesară întărirea semnificativă a capacității administrative a departamentului aflat în subordinea ministrului fără portofoliu pentru romi și a unității pentru punerea în aplicare a strategiei pentru romi. Romii continuă să se confrunte cu condiții grele de trai și cu discriminare.

În ceea ce privește ***chestiunile regionale și obligațiile internaționale***, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a cooperat pe deplin cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII). Cele patru cazuri pe care TPII le-a trimis autorităților naționale sunt în curs de soluționare, în cadrul sistemului juridic național.

În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite nu respectă poziția comună și principiile directe ale UE în această privință. Este necesar ca țara să se alinieze la poziția UE.

Țara a continuat să participe activ la inițiativele de cooperare regională, inclusiv Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEEC), Consiliul Regional de Cooperare (CRC) și Acordul de Liber Schimb Central European (CEFTA).

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei are, în general, relații bune cu țările din regiune. Cu toate acestea, relațiile cu Grecia au continuat să fie afectate de problema denumirii țării, nerezolvată încă. Țara este angajată în discuții în vederea rezolvării acestei probleme, desfășurate sub auspiciile ONU. Ar trebui evitate acțiunile și declarațiile care ar putea periclita relațiile de bună vecinătate. Este în continuare esențială menținerea unor relații de bună vecinătate, inclusiv găsirea unei soluții negociate cu Grecia și acceptabile reciproc, privind problema denumirii țării, sub auspiciile ONU.

Economia Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei și-a încetinit ritmul și s-a contractat ușor în 2009, ca urmare a deteriorării mediului internațional. Inflația a scăzut marcant, în principal datorită prețurilor mai scăzute la nivel internațional la energie și mărfuri. S-au înregistrat unele progrese în soluționarea șomajului structural și în reducerea obstacolelor în calea ocupării forței de muncă. Cu toate acestea, șomajul foarte ridicat încă, în special în rândul tinerilor și al persoanelor cu nivel de educație scăzut, reprezintă în continuare o cauză majoră de îngrijorare. Deficiențele în administrație și în ceea ce privește statul de drept continuă să aibă o influență negativă asupra climatului afacerilor.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei este într-un stadiu destul de avansat. Aceasta a continuat să avanseze în vederea instituirii unei economii de piață funcționale. Ar trebui să poată face față, pe termen mediu, presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să aplice cu hotărâre programul de reformă, în vederea reducerii deficiențelor structurale importante.

Țara a menținut un larg consens politic privind punctele esențiale ale politicilor economice. Procesul de privatizare este în mare parte încheiat. Liberalizarea prețurilor și a comerțului a fost în mare parte realizată. Au fost îmbunătățite în continuare intrarea pe piață și înregistrarea, iar cadrul de reglementare a fost simplificat și mai mult. Procedurile privind falimentul au fost scurtate și mai mult, iar înregistrarea proprietăților este destul de avansată. Autoritățile și-au sporit eforturile privind șomajul structural și au fost luate măsuri de reducere

a sarcinii fiscale asupra veniturilor salariale. Independența financiară a agențiilor de reglementare și supraveghere a fost consolidată. Intermedierea financiară a scăzut ușor, dar sectorul, în ansamblul său, până în prezent, a făcut bine față crizei financiare internaționale. Au fost luate măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea calității capitalului uman.

Cu toate acestea, în contextul perioadei electorale și al crizei economice mondiale, mixul de politici, la nivel de ansamblu, s-a deteriorat. Calitatea finanțelor publice a scăzut, cu o creștere puternică a cheltuielilor publice, cu precădere în transferuri de venit și subvenții și pensii, care au crescut destul de mult peste nivelul inflației. Aceasta a contribuit la o creștere acută a dezechilibrelor externe, în timp ce nevoile de finanțare a sectorului public au epuizat fondurile pentru investiții private. Datoria publică a crescut, dar este încă relativ scăzută. Intrările de investiții străine directe (ISD) au scăzut considerabil, în mare parte datorită deteriorării mediului internațional. Fondurile pentru soluționarea șomajului structural au rămas limitate, în timp ce șomajul rămâne foarte ridicat. Este necesară reducerea deficiențelor instituționale și îmbunătățirea statului de drept pentru a permite funcționarea armonioasă a economiei de piață. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru întărirea administrației publice și a sistemului judiciar, în vederea îmbunătățirii securității juridice și a mediului de afaceri. Agențiile de reglementare și supraveghere nu au încă independență și resurse suficiente pentru a-și îndeplini atribuțiile cu eficacitate. În ciuda eforturilor de reducere a economiei informale, problema continuă să reprezinte o provocare importantă.

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a înregistrat progrese satisfăcătoare în îmbunătățirea **capacității de asumare a obligațiilor de membru**, în special în ceea ce privește transporturile, vama și impozitarea și domeniul justiție, libertate și securitate. S-au obținut mai puține progrese în anumite domenii precum energie, mediu și ocupare a forței de muncă și politici sociale. În general, s-au înregistrat progrese suplimentare în îndeplinirea priorităților din cadrul parteneriatului pentru aderare. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi susținute pentru întărirea capacității administrative în vederea punerii în aplicare și asigurării respectării legislației. În conformitate cu prioritățile-cheie relevante ale parteneriatului pentru aderare, angajamentele asumate în cadrul Acordului de stabilizare și asociere au fost puse în aplicare.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *liberei circulații a mărfurilor*. O parte semnificativă a acquis-ului orizontal și sectorial trebuie încă să fie transpusă. S-au înregistrat unele progrese în domeniul *liberei circulații a lucrătorilor*, unde alinierea la acquis rămâne într-un stadiu incipient. Progresele privind *dreptul de stabilire și libera circulație a serviciilor* au fost inegale. Există un deficit de coordonare între diversele organisme responsabile cu autorizarea serviciilor transfrontaliere. Progresele în domeniul *liberei circulații a capitalurilor* s-au limitat în principal la lupta împotriva spălării banilor. Obligațiile care decurg din prima fază a Acordului de stabilizare și de asociere au fost îndeplinite în 2008.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul achizițiilor publice, unde s-au luat măsuri semnificative în vederea alinierii legislației la acquis. Sunt necesare acțiuni suplimentare pentru consolidarea capacității administrative la toate nivelurile. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare, de asemenea, în *domeniul dreptului societăților comerciale*, deși alinierea cadrului juridic pentru contabilitate și audit se află în întârziere. S-au înregistrat unele progrese în vederea consolidării cadrului legal și a întăririi capacității administrative și a cooperării instituționale în *domeniul drepturilor de proprietate intelectuală*. Asigurarea respectării însă, deși s-a îmbunătățit, nu este încă la un nivel satisfăcător.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *concurenței*. Există un bilanț credibil al asigurării punerii în aplicare, în special în domeniul concentrărilor economice, deși lupta împotriva

cartelurilor ar trebui întărită. Numărul deciziilor *ex ante* privind ajutoarele de stat a crescut. Resursele umane și financiare ale autorității în domeniul concurenței sunt încă inadecvate.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *serviciilor financiare*, în principal legate de dezvoltările legislative în sectorul bancar, piețele valorilor mobiliare, serviciile de investiții și pensii. Cu toate acestea, piața asigurărilor nu este încă reglementată și supravegheată în mod corespunzător.

S-au înregistrat progrese în domeniul serviciilor privind comunicațiile electronice și societatea informațională. Concurența pe piețele comunicațiilor electronice a crescut ca rezultat al procesului de liberalizare, spre beneficiul consumatorilor. În sectorul politicii în domeniul audiovizualului, Consiliul de Radiodifuziune și serviciul public de radiodifuziune continuă să fie obiectul interferenței politice. În general, pregătirile în domeniul *societății informaționale și media* sunt avansate.

S-au înregistrat progrese în domeniul *agriculturii și dezvoltării rurale*. Capacitatea administrativă a agenției de plată și structurile operaționale responsabile cu fondurile UE de preaderare au fost consolidate, deși, în alte domenii, capacitatea administrativă continuă să fie slab dezvoltată. Alinierea la *acquis* necesită eforturi suplimentare susținute, în special în ceea ce privește punerea temeinică în aplicare a legislației adoptate. S-au înregistrat unele progrese în domeniul *siguranței alimentelor și politicii veterinare și fitosanitare*, în principal în ceea ce privește pregătirea din punct de vedere legislativ. Cu toate acestea, capacitatea administrativă, atât în ceea ce privește efectivele, cât și competențele personalului, este încă insuficientă pentru a asigura o punere corespunzătoare în aplicare a *acquis*-ului.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *politicii privind transporturile*, în special în ceea ce privește tarifele rutiere. În general, alinierea legislativă avansează în toate sectoarele. Cu toate acestea, capacitatea administrativă în fiecare sector de transport este insuficientă, atât în ceea ce privește efectivele, cât și calificările. Rămân să fie înființate organismele independente de reglementare și autoritățile în domeniul siguranței pentru transportul aerian și feroviar.

S-au înregistrat unele progrese în sectorul *energiei*. Cu toate acestea, sunt necesare modificări ale legii privind energia, precum și o punere în aplicare corectă a legislației, în vederea respectării obligațiilor asumate prin Tratatul de instituire a Comunității Energiei. Rămâne să fie stabilită o piață a energiei electrice cu adevărat funcțională. Este necesară creșterea în continuare a independenței autorității de reglementare în domeniul energiei și a autorității de reglementare în domeniul protecției față de radiații.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *fiscal*. Nivelul de aliniere legislativă în privința impozitării este destul de avansat. Sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește impozitarea directă. Capacitatea operațională a Oficiului pentru Venituri Publice a fost consolidată, iar colectarea impozitelor s-a îmbunătățit.

S-au înregistrat unele progrese în alinierea legislativă și în ceea ce privește capacitatea administrativă în domeniul *politicii economice și monetare*. În general, pregătirile în acest domeniu își urmează cursul stabilit. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în îmbunătățirea sectorului *statisticilor* și în alinierea la *acquis* a clasificărilor. Infrastructura statistică a fost consolidată, dar situația resurselor rămâne deficitară.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *politicii sociale și ocupării forței de muncă*. Lipsește în continuare un dialog social real și reprezentativ. Capacitatea administrativă a fost

consolidată încetul cu încetul, dar este în continuare insuficientă pentru punerea în aplicare în mod corespunzător a legislației și politicilor adoptate. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare, dar inegale în domeniul *politicilor privind întreprinderile și industria*. Resursele financiare și capacitatea administrativă a organismelor publice de punere în aplicare a instrumentelor politicii privind întreprinderile și industria sunt modeste. Alinierea la *acquis* la acest capitol este relativ avansată.

S-au înregistrat progrese în domeniul *rețelelor transeuropene*. Pregătirile în acest sector sunt avansate. Pot fi raportate unele progrese în domeniul *politicii regionale și coordonării instrumentelor structurale*, cu precădere sub forma eforturilor și pregătirilor intense în vederea punerii în aplicare a componentelor IPA care servesc drept precursori ai fondurilor structurale. În general, în acest domeniu, alinierea la *acquis* avansează.

În ceea ce privește *drepturile juridice și fundamentale*, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în combaterea corupției și unele progrese în reforma sistemului judiciar și în garantarea drepturilor fundamentale. Instituțiile nou înființate și resursele bugetare majorate au contribuit la îmbunătățirea eficienței sistemului judiciar în general, dar sunt necesare eforturi în continuare în vederea asigurării independenței acestuia. În ceea ce privește anticorupția, se pot raporta progrese suplimentare în ceea ce privește instrumentarea penală a cazurilor la nivel înalt, întărirea cadrului instituțional și cooperarea dintre agențiile de aplicare a legii. Codul electoral și legea privind finanțarea partidelor politice au fost modificate în vederea creșterii transparenței. Cu toate acestea, corupția rămâne prevalentă și continuă să reprezinte o problemă gravă în numeroase sectoare. Este necesară continuarea eforturilor. Majoritatea măsurilor legislative și de politică legate de drepturile fundamentale există, dar punerea în aplicare este inegală și sunt necesare eforturi suplimentare.

În domeniul *justiție, libertate și securitate*, țara a continuat să abordeze probleme-cheie. În ceea ce privește liberalizarea vizelor, țara a înregistrat progrese importante în domeniile acoperite de foaia de parcurs și a îndeplinit criteriile obiectivelor de referință. Pe baza progreselor obținute, Comisia a propus, în luna iulie 2009, exonerarea de obligația de a deține viză pentru cetățenii Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei⁹. Pot fi raportate progrese satisfăcătoare în ceea ce privește azilul, lupta împotriva criminalității organizate și a drogurilor, precum și frontierele externe și Schengen. Capacitatea administrativă de punere în aplicare a reformei poliției s-a îmbunătățit, dar încă se confruntă cu constrângeri legate de o gestionare incomplet dezvoltată a resurselor umane. În ceea ce privește lupta împotriva criminalității organizate, s-a îmbunătățit utilizarea tehnicilor speciale de investigare, protecția martorilor și activitățile de poliție bazate pe obținerea de informații. Sunt necesare eforturi suplimentare, în special în vederea stabilirii unui sistem integrat de obținere de informații. Țara a atins un nivel mai avansat de aliniere la *acquis*, atât în ceea ce privește capacitatea legislativă, cât și cea administrativă. În general, pregătirile în acest domeniu își urmează cursul stabilit.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *științei și cercetării*. Capacitatea administrativă necesară participării la programele-cadru nu este suficient de dezvoltată. În general, pregătirile în acest domeniu își urmează cursul stabilit. S-au înregistrat unele progrese în domeniile educației, formării, tineretului și culturii, în special în ceea ce privește participarea la programele comunitare. Cu toate acestea, bugetul alocat educației este în continuare

⁹ COM(2009) 366.

insuficient pentru punerea în aplicare a strategiei de reformă națională. În general, pregătirile în domeniul *educației și culturii* sunt avansate.

Au fost înregistrate progrese în transpunerea acquis-ului UE în domeniul *mediului*, în special în ceea ce privește legislația orizontală și gestionarea deșeurilor. Punerea în aplicare a legislației constituie în continuare o provocare considerabilă. Capacitatea administrativă este deficitară atât la nivel național, cât și la nivel local. Sunt necesare eforturi suplimentare semnificative în vederea continuării alinierii la acquis-ul UE în acest sector și, în plus, în vederea asigurării investițiilor necesare. În general, pregătirile în domeniul mediului sunt într-un stadiu relativ avansat.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *protecției consumatorilor și a sănătății*. În ceea ce privește politica privind protecția consumatorilor, nu există încă un sistem eficace și transparent de supraveghere a pieții. În domeniul sănătății publice, resursele umane și financiare disponibile nu sunt suficiente pentru a putea asigura punerea adecvată în aplicare a legislației, strategiilor și planurilor de acțiune.

Progresele din domeniul *uniunii vamale* au fost substanțiale, în special în ceea ce privește capacitatea administrativă și operațională. Legislația vamală este aliniată suficient la acquis, cu excepția cazului tranzitului. Capacitatea administrației vamale de punere în aplicare a legislației și de intervenție în cazurile de infracțiuni transfrontaliere continuă să se îmbunătățească. Pregătirile în acest domeniu își urmează cursul stabilit.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește alinierea la *politica de relații externe a UE*. În general, pregătirile în acest domeniu își urmează cursul stabilit. S-au înregistrat unele progrese în domeniul *politicii externe, de securitate și apărare*, în special în ceea ce privește întărirea capacității administrative. Țara s-a aliniat majorității declarațiilor și pozițiilor comune ale UE și a demonstrat un angajament constant de a participa la operațiunile PESA.

În domeniul *controlului financiar*, s-au înregistrat unele progrese în alinierea și punerea în aplicare a legislației. Capacitatea administrativă a instituțiilor responsabile a continuat să fie consolidată. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *dispozițiile financiare și bugetare*. S-a îmbunătățit capacitatea operațională a autorității vamale și a Oficiului pentru Venituri Publice, în special în combaterea fraudelor vamale și cu privire la TVA.

Munte negru

Munte negru a continuat să înregistreze progrese în îndeplinirea **criteriilor politice**. În conformitate cu Parteneriatul european, această țară a continuat definitivarea cadrului său juridic și a întărit capacitatea administrativă și instituțională. În ansamblu, Constituția a fost pusă în aplicare în mod eficient. Reforma judiciară a continuat și a început să dea rezultate. Cu toate acestea, influența politică asupra sistemului judiciar și a ministerului public continuă să se facă simțită. Lupta împotriva corupției și a criminalității organizate trebuie continuată cu hotărâre. Întărirea capacității administrative rămâne o provocare majoră. Consensul politic privind chestiunile legate de UE rămâne solid. Capacitatea Parlamentului de a-și exercita controlul asupra legislației și de a monitoriza punerea în aplicare a reformelor trebuie să fie sporită.

Democrația și statul de drept au fost întărite în continuare. În general, punerea în aplicare a Constituției s-a desfășurat în condiții bune. Cu toate acestea, unele legi esențiale nu au fost încă aliniate la legea fundamentală. Funcționarea instituțiilor statului s-a ameliorat, în special

în domeniile privind integrarea europeană. În continuare, este necesară o mai mare voință politică în lupta împotriva corupției, în special a corupției la nivel înalt.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește funcționarea *parlamentului*. În continuare, activitatea legislativă a fost intensă și capacitatea administrativă a acestei instituții a fost întărită. Cu toate acestea, Parlamentul trebuie să-și sporească în mod substanțial eficiența în calitate de organism legislativ, precum și capacitățile de control. Alegerile parlamentare din martie 2009 au respectat majoritatea angajamentelor asumate în cadrul OSCE și al Consiliului Europei. Cu toate acestea, OSCE-BIDDO au identificat mai multe probleme și deficiențe care nu au fost încă soluționate. Legislația electorală trebuie să fie aliniată la Constituție.

În urma obținerii independenței țării, *guvernul* a continuat să instituie noi structuri administrative. Cadrul de coordonare a integrării europene s-a îmbunătățit și continuă să funcționeze fără probleme. S-au înregistrat unele progrese în domeniul reformei *administrației publice*, prin adoptarea de acte legislative esențiale, modernizarea capacității administrative și o mai bună gestionare a resurselor umane. Cu toate acestea, penuria de resurse umane și financiare, precum și deficiențele structurale și corupția continuă să afecteze eficacitatea generală a administrației publice. Capacitatea administrativă rămâne limitată. Sunt necesare eforturi considerabile pentru a se institui un corp al funcționarilor publici profesionist, responsabil și recrutat pe bază de merit, care să nu fie supus niciunei intervenții politice. Majoritatea avizelor și recomandărilor formulate de Biroul Avocatului Poporului au fost respectate. Cu toate acestea, Legea privind Avocatul Poporului nu a fost încă pe deplin aliniată la Constituție și capacitățile biroului trebuie întărite în continuare.

Sunt necesare eforturi mai intense pentru a institui și a autoriza organisme de supraveghere și reglementare independente, care să funcționeze în mod eficient.

Munteșu a înregistrat progrese moderate în domeniul *reformei judiciare*. Cadrul juridic a fost întărit în continuare prin adoptarea unui nou Cod de procedură penală. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se asigura independența sistemului judiciar și autonomia ministerului public. Capacitatea ministerului public de a-și îndeplini noile sarcini în temeiul Codului de procedură penală trebuie să fie sporită. Este necesar să se consolideze în continuare responsabilitatea, integritatea și eficiența sistemului judiciar.

S-au realizat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește instituirea cadrului juridic și administrativ de *luptă împotriva corupției*. Consolidarea suplimentară a organismelor de prevenire a corupției și de anchetă anticorupție a înregistrat progrese. Cu toate acestea, corupția rămâne predominantă în multe domenii și continuă să reprezinte o problemă deosebit de gravă. Există temeri cu privire la caracterul insuficient de cuprinzător al legislației anticorupție și la gradul de punere efectivă în aplicare a acesteia. Deși există o tendință pozitivă, capacitățile de anchetare și coordonarea între agențiile de aplicare a legii sunt deficitare, rezultatul fiind un număr redus de condamnări. Controlul în materie de finanțare a partidelor politice și conflict de interese este insuficient.

S-au înregistrat în continuare progrese în domeniul *drepturilor omului și protecției minorităților*, în care Muntenegru se conformează, în linii mari, standardelor europene.

În general, s-au înregistrat unele progrese în domeniul *drepturilor civile și politice*. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se îmbunătăți punerea în aplicare a legilor privind *tortura și relele tratamente, sistemul penitenciar și accesul la justiție*.

Libertatea de expresie reprezintă în continuare o problemă. Anchetele referitoare la violența față de jurnaliști au înregistrat progrese. Cu toate acestea, s-au raportat noi incidente. Declarații de intimidare făcute de funcționari publici privind rolul media și al ONG-urilor reprezintă un motiv de preocupare. Guvernul trebuie să stabilească relații constructive cu reprezentanții societății civile. În general, respectarea *libertății de întrunire și a libertății religioase* rămâne la un nivel satisfăcător. Cu toate acestea, nu s-a efectuat încă restituirea proprietăților bisericesti și organismele de stat trebuie să rămână imparțiale în diferendele între Biserica ortodoxă sârbă și Biserica ortodoxă muntegrea din Muntenegru.

Sunt necesare eforturi susținute în domeniul *drepturilor femeilor*, în special în ceea ce privește protecția insuficientă de care beneficiază acestea împotriva tuturor formelor de violență, întrucât violența în familie rămâne un fenomen larg răspândit. Acte legislative-cheie, precum o lege privind protecția împotriva violenței în familie, rămân să fie adoptate. Legi de importanță majoră, precum o lege împotriva discriminării, nu au fost încă adoptate. Este necesar să se depună eforturi hotărâte pentru a se pune în aplicare legislația și strategiile care vizează îmbunătățirea *drepturilor copiilor* și ale grupurilor vulnerabile din punct de vedere social. În 2008, plângerile înregistrate în domeniul *drepturilor de proprietate* au fost mai puțin numeroase. Cu toate acestea, persistă îngrijorări referitoare la punerea în aplicare a legislației privind restituirea.

Muntenegru a înregistrat unele progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a cadrului pentru *protecția minorităților*. Consiliile minorităților au devenit operaționale și au beneficiat de fonduri. S-au luat unele măsuri în vederea îmbunătățirii situației comunităților romă, ashkali și egipteană. Relațiile interetnice continuă să fie bune. Cu toate acestea, situația economică și socială a persoanelor strămutate, precum și a populației romă, ashkali și egipteană, rămâne un motiv serios de îngrijorare. Acestea continuă să se confrunte cu condiții foarte dificile de viață și să facă obiectul discriminării. Punerea în aplicare a legislației și strategiilor trebuie să continue cu mai multă hotărâre. De asemenea, sunt necesare resurse financiare sporite. Legea privind drepturile și libertățile minorităților nu a fost încă armonizată cu prevederile din Constituție referitoare la reprezentarea minorităților.

În ceea ce privește *persoanele strămutate* din Bosnia și Herțegovina și Croația, s-a instituit un cadru juridic pentru definirea statutului acestora, dar punerea sa efectivă în aplicare nu este încă asigurată. Muntenegru trebuie să reglementeze statutul persoanelor strămutate din Kosovo și să depună eforturi pentru îmbunătățirea accesului acestora la drepturi economice și sociale, care rămân limitate. Situația acestor persoane continuă să fie un motiv de preocupare.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, cooperarea Muntenegrului cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII) este satisfăcătoare. Anchetele și procesele din Muntenegru care vizează un număr limitat de cazuri de crime de război interne au înregistrat progrese. Cooperarea cu țările vecine în acest domeniu s-a îmbunătățit. Cazul supraviețuitorilor și al familiilor civililor bosniaci deportați în 1992 a fost soluționat extrajudiciar.

În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite ale Americii nu este conform cu pozițiile relevante comune și principiile directe ale UE în această privință. Este necesar ca țara să se alinieze la poziția UE.

Muntenegru a continuat să participe în mod activ la inițiativele de cooperare regională, inclusiv la Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP), la Consiliul de Cooperare Regională (RCC) și la Acordul central european de comerț liber (CEFTA). De asemenea,

Muntelegru deține președinția CEFTA în 2009. Școala regională de administrație publică (ReSPA) din Danilovgrad, în apropiere de Podgorica, a devenit operațională.

Relațiile cu alte țări implicate în procesul de aderare și cu statele membre ale UE învecinate au continuat să se îmbunătățească și cooperarea bilaterală în domenii specifice s-a intensificat. În special, s-au înregistrat progrese în rezolvarea chestiunilor bilaterale privind frontierele între Muntenegru și Croația, care au cooperat pentru a înainta Curții Internaționale de Justiție o propunere cu privire la problema granițelor în Prevlaka.

Economia Muntenegrului a încetinit semnificativ în 2009. În consecință, finanțele publice au fost supuse unei puternice presiuni și datoria publică a crescut în continuare. Cu toate acestea, economia nu a intrat într-o recesiune profundă și riscurile legate de finanțarea externă nu s-au materializat în întregime. În ciuda crizei economice, guvernul a impulsionat o serie de reforme structurale. Consolidarea statului de drept și modernizarea infrastructurilor rămân provocări esențiale pentru dezvoltarea economică.

În ceea ce privește **criteriile economice**, țara a înregistrat în continuare progrese pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Pentru a putea face față, pe termen mediu, presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, Muntenegru ar trebui să continue reformele ample pentru reducerea deficiențelor structurale.

Dezechilibrele externe și inflația au scăzut, ca urmare a diminuării activității economice. Indicatorii pieței muncii au continuat să se îmbunătățească, în ciuda încetinerii creșterii economice. Băncile-mamă străine au menținut finanțarea filialelor locale, contribuind, astfel, la stabilitatea sistemului financiar în absența creditorului în ultimă instanță. Deficitul bugetar a scăzut datorită reducerii cheltuielilor și datorită veniturilor provenite din privatizarea marilor sisteme de rețea. Datoria publică a crescut, dar a rămas la niveluri moderate. S-a adoptat legislația pentru consolidarea securității privind drepturile de proprietate. A avut loc o simplificare legislativă în vederea ridicării barierelor în calea comerțului și s-a redus numărul de cauze restante aflate pe rol care vizau falimente. Rolul statului în economie a crescut, ca răspuns la criza în curs de desfășurare, dar acesta s-a limitat la acordarea de împrumuturi și de garanții de împrumuturi pentru sectoare-cheie ale economiei.

Cu toate acestea, condițiile sectorului manufacturier din Muntenegru s-au deteriorat puternic, din cauza contractării cererii externe și a scăderii prețurilor internaționale pentru oțel și aluminiu. Restructurarea uzinelor de aluminiu și a uzinelor siderurgice rămâne o provocare importantă. Sistemul financiar a suferit o gravă criză de lichidități la sfârșitul anului 2008 și la începutul anului 2009, din cauza retragerilor importante de depozite. Ratele dobânzii au rămas ridicate, în ciuda infuziilor de lichidități în sistemul bancar. Finanțele publice au fost supuse unei presiuni puternice, în timp ce garanțiile pentru împrumuturi acordate de guvern s-au acumulat. Piețele de capital au cunoscut o corecție importantă, înregistrând pierderi substanțiale. Există în continuare o neconcordanță între cererea și oferta de forță de muncă, care îi obligă pe angajatori să facă apel la lucrători străini, cu toate că șomajul este ridicat. Sectorul informal rămâne o provocare importantă.

Muntelegru a făcut noi progrese privind alinierea la **standardele europene**. Acordul interimar a continuat să fie pus în aplicare fără probleme și țara obține rezultate în îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul ASA. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește protecția consumatorilor și cercetarea, precum și în anumite domenii ale pieței interne și ale justiției, libertății și securității. S-au realizat unele progrese în materie de liberă circulație a capitalurilor, vamă și fiscalitate, ocuparea forței de muncă, agricultură și

dezvoltare rurală, energie, statistică și în restul domeniilor care țin de justiție, libertate și securitate. În aceste sectoare sunt necesare eforturi suplimentare susținute. Pentru îmbunătățirea capacității de punere în aplicare trebuie să se depună eforturi speciale. În domeniul mediului, transportului, societății informaționale și media, progresele au fost inegale. Progrese limitate pot fi raportate în acreditare și evaluarea conformității, metrologie, supravegherea pieței și politică industrială.

În ceea ce privește *piața internă*, Muntenegru a înregistrat unele progrese în abordarea unor priorități din cadrul Parteneriatului european. Pregătirile în domeniul *liberei circulații a mărfurilor* au continuat. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în punerea în aplicare a protecției consumatorilor. Supravegherea pieței trebuie dezvoltată în continuare. Sunt necesare îmbunătățiri în materie de capacități instituționale și administrative, cooperare interinstituțională și transpunere a acquis-ului privind produsele specifice.

În domeniile *liberei circulații a persoanelor, serviciilor și dreptului de stabilire*, Muntenegru îndeplinește parțial prioritățile de aliniere. S-a adoptat Legea privind angajarea și munca străinilor a fost adoptată, care prevede permise de muncă și cote pentru forța de muncă și serviciile transfrontaliere. Liberalizarea pieței serviciilor a avansat în continuare. Cadrul instituțional pentru supravegherea sectorului bancar și a sectorului financiar nebanca a continuat să se îmbunătățească, dar necesită o întărire suplimentară. S-a adoptat o strategie în sectorul serviciilor poștale. Noi norme în materie de raportare a întreprinderilor și cerințe de supraveghere au sporit transparența contabilă și eficacitatea auditării. Cu toate acestea, sunt necesare în continuare eforturi pentru consolidarea progreselor din aceste domenii.

S-au înregistrat progrese în domeniul *liberei circulații a capitalurilor*, prin adoptarea Legii privind relațiile de proprietate și a Legii privind proprietatea de stat. Străinii nu beneficiază încă de un tratament egal în ceea ce privește achiziționarea de terenuri agricole, pentru aceștia noua lege prevăzând opțiunea leasingului pe termen lung.

Alinierea *legislației în domeniul vamal și fiscal* la acquis își urmează cursul. Cu toate acestea, este necesar să se continue alinierea în ceea ce privește originea, tranzitul și procedurile simplificate, valoarea în vamă și taxele vamale. Lupta împotriva corupției și rezolvarea problemei economiei informale rămân provocări majore.

În domeniul *concurenței*, alinierea la acquis a continuat. Este necesară întărirea suplimentară a cadrului concurențial și modernizarea capacităților administrative, în special în materie de control al ajutoarelor de stat.

În domeniul *achizițiilor publice*, Muntenegru a continuat să-și alinieze legislația la acquis. S-au organizat activități de formare și de creștere a gradului de sensibilizare a opiniei publice. Cu toate acestea, este necesar să se continue alinierea legislației și întărirea capacității administrative.

Unele progrese pot fi raportate în domeniul *drepturilor de proprietate intelectuală*. Noua Lege privind brevetele a întărit cadrul legislativ. Procedura de recunoaștere a drepturilor la nivel național a fost îmbunătățită. Cu toate acestea, demersul se află într-un stadiu incipient, iar capacitatea instituțională și de punere în aplicare, precum și sensibilizarea opiniei publice, trebuie dezvoltate în continuare.

Muntenegru a continuat să facă progrese în domeniul *politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă*. Cu toate acestea, legislația trebuie să fie aliniată în continuare la standardele europene, iar capacitatea administrativă în materie de politici sociale și de ocupare a forței de

muncă, în special în ceea ce privește punerea efectivă în aplicare a noii legislații, trebuie să fie consolidată. De asemenea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se întări capacitatea administrativă și instituțională în domeniul *politicii de sănătate publică*.

În continuare, s-au realizat progrese în domeniul *educației și culturii*. Muntenegru a înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește *cercetarea*, în special în materie de întărire a cadrului instituțional și datorită participării la cel de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare.

Muntenegru a adoptat legislația necesară în vederea aderării la Organizația Mondială a Comerțului.

În ceea ce privește *politicile sectoriale*, în domeniul *politicii industriale*, Muntenegru a început să abordeze prioritățile în materie de aliniere, în timp ce satisface parțial prioritățile referitoare la *politica privind IMM-urile*. Este necesar să se depună în continuare eforturi pentru înlăturarea barierelor care există în calea comerțului, accelerarea acordării de licențe și permise și punerea integrală în aplicare a măsurilor, precum garanții de împrumuturi pentru IMM-uri, incubatoare de afaceri și grupări de întreprinderi.

Se pot raporta unele progrese în domeniul *agriculturii și al dezvoltării rurale*, precum și al *pescuitorului*, în ceea ce privește reforma legislației și adoptarea de programe naționale și strategii. Cu toate acestea, punerea în aplicare trebuie să fie îmbunătățită. În ceea ce privește *siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară*, s-au înregistrat unele progrese, în principal în întărirea cadrului legislativ, cu toate că nu s-a instituit încă un sistem integrat de siguranță a alimentelor. Progresele privind întărirea capacității administrative a Ministerului agriculturii, pădurilor și gospodăririi apelor rămân limitate și, de asemenea, trebuie să fie accelerate în vederea pregătirii pentru IPARD.

Progresele înregistrate în domeniul *mediului* rămân inegale. Deși se pot raporta progrese în ceea ce privește adoptarea legislației orizontale, este necesară întărirea în continuare a punerii în aplicare și a asigurării respectării acesteia. Agenția de protecție a mediului trebuie să dispună de resursele necesare pentru a-și îndeplini sarcinile. Protecția insuficientă a mediului, în special în zonele de coastă și în parcurile naționale, rămâne un motiv de îngrijorare.

În ceea ce privește *politica în domeniul transporturilor*, pregătirile au avansat în mod moderat în cazul transportului rutier și al celui feroviar, dar se află într-un stadiu încă incipient în cazul transportului aerian și al celui maritim. Progresele înregistrate în materie de aspecte de siguranță a tuturor modurilor de transport au fost limitate. Muntenegru ar trebui să dezvolte o strategie coerentă de dezvoltare a sectorului transporturilor. Eforturi considerabile sunt necesare pentru a institui o capacitate administrativă corespunzătoare.

Se pot raporta unele progresele în anumite sectoare *energetice*. S-au luat măsuri în vederea îndeplinirii cerințelor Tratatului de instituire a Comunității Energiei, dar este necesar să se depună în continuare eforturi. Trebuie să se acorde prioritate promovării eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *societății informaționale și media*, Agenția pentru comunicații electronice și servicii poștale devenind operațională. Cu toate acestea, independența Agenției pentru comunicații electronice și întârzierile în punerea în aplicare a Legii privind comunicațiile electronice rămân un motiv de îngrijorare. Autoritățile reprezentative din Muntenegru trebuie să abordeze de urgență și să soluționeze problema

competenței și a procedurii de atribuire a frecvențelor de radiodifuziune. Este necesar ca legislația și practica din acest domeniu să se alinieze la standardele europene.

Pregătirile Muntenegrului în materie de *control financiar intern public (PIFC) și de audit extern* sunt într-un stadiu incipient de punere în aplicare. Legislația de bază privind PIFC a fost deja adoptată. Numărul auditorilor calificați din sectorul public și numărul de audituri efectuate sunt în creștere și instituția națională de audit își dezvoltă capacitățile administrative.

Strategia guvernamentală pentru perioada 2009-2012 în domeniul *statisticilor* conferă Biroului de statistică din Muntenegru rolul de coordonare în dezvoltarea sistemului statistic, conform Codului de bune practici al statisticilor europene. În domeniul statisticilor sectoriale și macroeconomice s-au înregistrat progrese, în timp ce acestea au fost limitate în cazul clasificărilor și al registrelor. Cadrul legislativ și capacitatea administrativă necesită îmbunătățiri suplimentare.

Muntenegru a continuat să facă față principalelor provocări din domeniul *justiției, libertății și securității*. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi susținute pentru realizarea punerii în aplicare a reformelor. Referitor la liberalizarea vizelor, Muntenegru a făcut eforturi semnificative în toate domeniile cuprinse în foaia de parcurs. Pe baza progreselor realizate, Comisia a propus, în iulie 2009, exonerarea cetățenilor muntenegreni de obligația de a deține viză, cu condiția ca Muntenegru să îndeplinească restul obiectivelor de referință prevăzute de foaia de parcurs, înainte de luarea deciziei de către Consiliu.

S-au înregistrat unele progrese privind *politica în domeniul vizelor*. Au fost puse în aplicare acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie. Au intrat în vigoare o nouă lege privind străinii și un nou regulament în domeniul vizelor, bazat pe normele Schengen. Cu toate acestea, Muntenegru ar trebui să depună eforturi suplimentare pentru a-și îmbunătăți regimul vizelor și a-l alinia la standardele europene. Capacitățile administrative și tehnice ale acestuia în materie de eliberare a vizelor trebuie consolidate în mod semnificativ.

Referitor la *gestionarea frontierelor*, Muntenegru a înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul controlului frontierelor. Acesta a continuat să pună în aplicare strategia integrată de gestionare a frontierelor. S-au observat unele îmbunătățiri în ceea ce privește echipamentul din dotarea punctelor de trecere a frontierei. Cu toate acestea, nu a fost încă adoptată o nouă legislație privind controlul frontierelor de stat, inclusiv supravegherea frontierelor. Conectarea tuturor punctelor de trecere a frontierei la o rețea online, cu acces la bazele de date naționale și ale Interpol, trebuie să reprezinte o prioritate.

Se pot raporta unele progrese în domeniul *azilului și migrației*. În materie de azil, cadrul legislativ și instituțional este aproape complet. Cu toate acestea, trebuie să se asigure punerea în aplicare corespunzătoare a legislației. În domeniul *migrației*, s-au adoptat acte legislative-cheie. Centrul de detenție pentru migranții ilegali nu a fost încă construit. Este necesar să se depună eforturi suplimentare pentru punerea în aplicare a legislației. Capacitatea administrativă și cooperarea instituțională trebuie să fie consolidate. Se impune abordarea statutului persoanelor strămutate.

Muntenegru a continuat să înregistreze unele progrese în domeniul *spălării banilor*, cu toate că reducerea numărului de anchete și rapoartele privind tranzacții suspecte reprezintă un motiv de îngrijorare. Trebuie să se depună eforturi hotărâte pentru consolidarea competențelor și a capacităților de anchetă ale autorităților, în special ale unităților de informații financiare. Spălarea banilor rămâne un motiv important de îngrijorare și eforturi suplimentare sunt necesare pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen.

Muntelegru a înregistrat unele progrese privind *politica antidrog*. Strategia națională de combatere a narcoticelor și planul de acțiune aferent sunt în curs de aplicare. Cadrul instituțional de luptă împotriva criminalității asociate drogurilor a fost întărit și cantitățile de droguri confiscate au crescut. Cu toate acestea, traficul de droguri efectuat de grupurile de criminalitate organizată rămâne un motiv important de îngrijorare. Muntelegru trebuie să-și intensifice eforturile în domeniul politicii antidrog.

Se pot observa unele progresele în domeniul activităților polițienești, prin continuarea reformei *poliției* și obținerea de rezultate în domeniul controlului intern. Cu toate acestea, capacitatea profesională, echipamentul și infrastructura necesită îmbunătățiri suplimentare.

Capacitatea instituțională, legislativă și administrativă de *luptă împotriva criminalității organizate* a fost întărită. Cu toate acestea, criminalitatea organizată rămâne un motiv serios de îngrijorare care afectează statul de drept și mediul de afaceri. Capacitățile de anchetă și urmărire judiciară rămân insuficiente, rezultatul fiind numărul redus de condamnări definitive în cazuri de criminalitate organizată. Consolidarea resurselor umane și întărirea cooperării între agenții trebuie să fie prioritare. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în lupta împotriva *traficului de persoane*. Muntelegru continuă să fie, în principal, o țară de tranzit. S-au efectuat anchete în cazuri privind traficul de persoane și s-au pronunțat condamnări. Măsuri suplimentare sunt necesare pentru consolidarea capacității autorităților competente de identificare a eventualelor victime.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *protecției datelor* cu caracter personal, odată cu adoptarea cadrului juridic. Cu toate acestea, legea nu este pe deplin aliniată la acquis, iar autoritatea de control nu a fost încă instituită.

Serbia

Serbia a înregistrat progrese în îndeplinirea **criteriilor politice** și abordarea priorităților-cheie din cadrul Parteneriatului european. Guvernul a făcut dovada angajamentului său de a aduce țara mai aproape de Uniunea Europeană, adoptând mai multe inițiative, printre care și punerea în aplicare a dispozițiilor Acordului interimar. Cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII) s-a îmbunătățit în continuare, cu toate că Ratko Mladić și Goran Hadžić, puși sub acuzare de TPII, sunt încă în libertate.

Au fost luate mai multe inițiative pentru consolidarea **democrației și a statului de drept**. Cu toate acestea, sunt necesare reforme suplimentare pentru a se asigura că noul cadru constituțional este pus în aplicare în conformitate cu standardele europene, în special în domeniul judiciar.

Parlamentul și-a revizuit regulamentul de procedură, ceea ce s-a concretizat în îmbunătățiri ale activității acestuia și ale procesului legislativ. În plus, adoptarea noii Legi privind partidele politice a stabilit norme mai clare și mai stricte pentru înregistrarea partidelor. Cu toate acestea, legislația electorală nu a fost încă revizuită pentru a se alinia pe deplin la standardele europene. Parlamentul nu și-a utilizat suficient competențele de control asupra executivului, iar capacitatea comisiilor parlamentare rămâne redusă.

Guvernul a demonstrat un înalt grad de angajament în favoarea integrării europene și s-a implicat activ în elaborarea legislației într-o serie de domenii și în punerea în aplicare a unui program național de integrare europeană. Cu toate acestea, nu s-a acordat suficientă atenție punerii efective în aplicare a legilor existente și evaluării impactului. Este necesar să se

întărească planificarea activităților guvernamentale și să se asigure o mai mare coordonare între ministere.

În general, *administrația publică* are o capacitate satisfăcătoare. Agenția sârbă pentru integrare europeană a funcționat bine, cu toate că este necesară întărirea capacității administrative privind integrarea europeană la nivelul ministerelor de resort. În general, procesul de reformă a fost lent. Trebuie să se îmbunătățească transparența, imparțialitatea, profesionalismul și responsabilitatea și să se acorde o mai mare prioritate luptei împotriva corupției și susținerii activității organismelor independente. Organismele independente și de reglementare funcționează relativ bine, ținând cont de constrângerile impuse de resursele limitate.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *controlul civil asupra forțelor de securitate*, comisia parlamentară pentru securitate și apărare implicându-se mai mult. Cu toate acestea, reforma legislativă nu a fost încă încheiată.

În ceea ce privește *sistemul judiciar*, s-a adoptat un pachet legislativ care introduce o reformă amplă a puterii judecătorești și o reorganizare a sistemului de instanțe. S-au instituit două organisme noi – Consiliul superior al magistraturii și Consiliul de stat al ministerului public. Cu toate acestea, modul în care se desfășoară procedura de reînnoire a mandatului tuturor judecătorilor și riscul de politizare pe termen lung a sistemului judiciar, din cauza lipsei de transparență, rămân un motiv de îngrijorare. Numărul de cauze restante aflate pe rol nu s-a diminuat și, în continuare, trebuie să se raționalizeze procedurile judiciare și să se introducă un sistem eficient de gestionare a instanțelor.

Serbia a înregistrat progrese în domeniul luptei împotriva *corupției*. Autoritățile de aplicare a legii au demonstrat un angajament mai ferm în combaterea corupției, ceea ce a dus la arestarea mai multor suspecți, și s-au deschis mai multe cazuri la nivel înalt. Parlamentul a ales comitetul executiv al noii Agenții anticorupție, care va deveni operațională în 2010. Cu toate acestea, corupția rămâne predominantă în multe domenii și continuă să reprezinte o problemă deosebit de importantă. Achizițiile publice și privatizarea sunt, în mod special, sectoare vulnerabile. Condamnările definitive în cazuri de corupție sunt rare. Legea privind Agenția anticorupție are deficiențe și controlul asupra finanțării partidelor politice și asupra cazurilor de eventuale conflicte de interese este insuficient.

Există cadrul juridic și instituțional în domeniul *drepturilor omului și al protecției minorităților* și, în general, *drepturile civile și politice* sunt respectate. Cu toate acestea, este necesar ca garanțiile constituționale și juridice existente să fie aplicate pe deplin.

S-au înregistrat unele îmbunătățiri în ceea ce privește *prevenirea torturii și a relelor tratamente*. Avocatul Poporului a raportat o scădere a numărului de cazuri de rele tratamente. Cu toate acestea, unele acuzații împotriva poliției nu au fost investigate pe deplin. Referitor la *accesul la justiție*, nu s-a înregistrat niciun progres în ceea ce privește adoptarea legislației în domeniul asistenței judiciare gratuite și instituirea unui sistem cuprinzător în materie. În cazul reformei *sistemului penitenciar*, s-au luat primele măsuri pentru introducerea unui sistem de sancțiuni alternative, dar efectele practice ale acestor măsuri au fost limitate. Supraaglomerarea, violența și consumul de droguri rămân un motiv de îngrijorare.

În general, *libertatea de expresie* este protejată în temeiul Constituției și discursurile de incitare la ură sunt interzise. În practică, au existat incidente care implicau astfel de discursuri, amenințări și atacuri fizice la adresa jurnaliștilor, apărătorilor drepturilor omului și

reprezentanților comunității de lesbiene, homosexuali, bisexuali și transsexuali (LGBT) și autorii acestor acte nu au fost aduși în fața justiției. În ceea ce privește *media*, Legea privind informarea publică a fost amendată, introducându-se reglementări suplimentare în materie. Cu toate acestea, asociații profesionale și organizații internaționale și-au exprimat preocuparea cu privire la lipsa de transparență și absența unei consultări publice înainte de adoptarea amendamentelor. În plus, există îngrijorarea că unele dispoziții noi, precum severitatea pedepselor pentru încălcarea normelor profesionale, pot aduce atingere libertății media. Dreptul la *libertatea de întrunire și asociere* este prevăzut de Constituție și a fost consolidat și mai mult prin noua Lege privind asociațiile. În general, aceste libertăți sunt protejate, dar, în septembrie 2009, marșul homosexualilor planificat a avea loc în Belgrad a fost anulat în ultimul moment, din cauza amenințărilor cu violența împotriva organizatorilor și a participanților, proferate de grupuri extremiste.

Societatea civilă continuă să joace un rol activ în viața socială, economică și politică din Serbia. Noua Lege privind asociațiile a clarificat statutul juridic al ONG-urilor. Administrația sârbă a depus unele eforturi pentru a îmbunătăți cooperarea cu societatea civilă, dar aceasta trebuie dezvoltată în continuare.

Există garanții constituționale care asigură *libertatea religioasă*, iar discriminarea pe motive religioase este interzisă. Cu toate acestea, punerea în aplicare a legii din 2006 privind bisericile și comunitățile religioase a produs efecte discriminatorii privind înregistrarea așa-numitelor „comunități netradiționale”.

În mare măsură, există dispoziții legale privind protecția *drepturilor economice și sociale*. În prezent, trebuie să se pună mai mult accentul pe asigurarea unui control mai eficient al respectării legislației. S-a adoptat o strategie națională pentru îmbunătățirea statutului *femeilor* și promovarea egalității de șanse între femei și bărbați, iar discriminarea între femei și bărbați este interzisă. Cu toate acestea, nu s-a adoptat încă nicio lege specifică privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și protecția femeilor împotriva violenței trebuie să fie întărită în mod considerabil. În ceea ce privește *drepturile copiilor*, s-a adoptat o strategie națională pentru protecția acestora împotriva violenței. Este necesar să se depună eforturi mai concertate pentru a se spori gradul de sensibilizare privind situația *grupurilor vulnerabile din punct de vedere social* și a *persoanelor cu handicap* și pentru a se asigura protecția drepturilor acestora. S-a adoptat o Lege privind interzicerea *discriminării*, care dezvoltă în continuare cadrul juridic pentru protecția împotriva discriminării. Cu toate acestea, în practică există discriminare, în special împotriva grupurilor vulnerabile, precum romii, persoanele cu handicap și comunitatea LGBT.

Referitor la *drepturile de proprietate*, absența unui temei juridic clar pentru restituirea proprietăților continuă să împiedice inițierea corespunzătoare a acestui proces.

Există cadrul juridic care asigură *drepturile minorităților și drepturile culturale*. De asemenea, s-a adoptat noua Lege privind consiliile minorităților naționale. Ministerul pentru drepturile omului și ale minorităților a jucat un rol important în creșterea gradului de sensibilizare și promovarea drepturilor minorităților, ca și Avocatul Poporului și birourile teritoriale ale acestuia. În afara Constituției, noua legislație anti-discriminare interzice în mod explicit discriminarea împotriva minorităților etnice.

În ceea ce privește *Voivodina*, nu s-a ajuns la niciun acord la nivel național referitor la adoptarea unui nou statut. S-a ajuns la un acord privind restructurarea organismului de coordonare guvernamentală pentru *sudul Serbiei*. Cu toate acestea, situația în această zonă s-a

deteriorat în iulie 2009, ca urmare a mai multor atacuri îndreptate împotriva jandarmeriei sârbe. Situația din *Sandžak* este instabilă; diviziunile în cadrul comunității musulmane au continuat și s-au înregistrat mai multe izbucniri de violență.

Numărul *refugiaților* și al *persoanelor strămutate în interiorul țării* (PSI) rămâne ridicat în Serbia. Situația PSI continuă să fie foarte dificilă și acestea se confruntă cu multe obstacole în exercitarea drepturilor lor sociale.

În cursul președinției sârbe a „Deceniului de incluziune a *romilor*”, Serbia a adoptat o strategie națională pentru îmbunătățirea statutului romilor. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se asigura deplina punere în aplicare a acestei strategii. Populația romă continuă să se confrunte cu condiții foarte dificile de viață și să facă în mod frecvent obiectul discriminării.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, Serbia a înregistrat în continuare progrese în domeniul cooperării cu TPII. În discursul său din iunie 2009 adresat Consiliului de Securitate al ONU, procurorul general al TPII a declarat că autoritățile sârbe au răspuns în mod corespunzător și în timp util la cererile specifice de asistență și că această cooperare trebuie să continue și să conducă la noi rezultate concrete și pozitive. Au avut loc mai multe operațiuni de căutare, dar Ratko Mladić și Goran Hadžić, puși sub acuzare de TPII, sunt încă în libertate. Cooperarea deplină cu TPII rămâne o obligație internațională și o prioritate-cheie în cadrul Parteneriatului european.

Împreună cu vecinii săi, Serbia ar trebui să remedieze lacunele în materie de impunitate regională, inclusiv adoptând măsuri în direcția încheierii unor acorduri de extrădare privind cazurile de crime de război.

Serbia a continuat să participe în mod activ la inițiative regionale, inclusiv la Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECF), la Consiliul de Cooperare Regională (RCC) și la Acordul central european de comerț liber (CEFTA). Relațiile bilaterale cu alte țări implicate în procesul de aderare și statele membre ale UE învecinate s-au îmbunătățit. Cu toate acestea, sunt necesare progrese suplimentare în vederea găsirii unor soluții definitive pentru diferitele probleme bilaterale nerezolvate, în special cele privind frontierele. Cu toate acestea, cooperarea regională a fost afectată de poziția adoptată de către Serbia referitor la participarea Kosovo în cadrul forurilor regionale.

Serbia contestă declarația de independență a Kosovo¹⁰ și a luat măsuri juridice și diplomatice în acest sens, inclusiv prin sesizarea Curții Internaționale de Justiție (CIJ). Guvernul sârb nu a stabilit niciun contact oficial cu autoritățile din Kosovo, insistând să dialogheze numai cu UNMIK și EULEX. Guvernul a menținut structuri paralele în Kosovo și a organizat alegeri locale parțiale, descurajându-i, totodată, pe sârbii din Kosovo să participe la alegerile municipale organizate de autoritățile kosovare. În ceea ce privește schimburile comerciale, guvernul sârb nu recunoaște ștampilele vamale ale Kosovo, care au fost notificate Comisiei Europene și care, potrivit UNMIK, sunt conforme dispozițiilor Rezoluției 1244 a Consiliului de Securitate al ONU. Refuzul Serbiei de a recunoaște ștampilele vamale ale Kosovo provoacă serioase îngrijorări. Este necesar ca Serbia și Kosovo să ajungă la soluții pragmatice, care să permită principalelor foruri regionale să-și îndeplinească în continuare rolul de promovare a cooperării și dezvoltării regionale.

¹⁰ Conform Rezoluției 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU.

Guvernul sârb a făcut primii pași în cooperarea cu misiunea UE de sprijinire a statului de drept (EULEX), dar aceste eforturi trebuie consolidate în continuare. În septembrie 2009, EULEX și Serbia au semnat un protocol privind cooperarea polițienească.

Economia Serbiei a fost grav afectată de actuala criză economică globală. Creșterea economică a încetinit la sfârșitul anului 2008 și economia a intrat în recesiune în 2009. Ca urmare, stabilitatea macro-economică s-a deteriorat. În plus, politicile expansioniste anterioare și lipsa disciplinei au dus la o deteriorare fiscală semnificativă.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Serbia a înregistrat doar progrese limitate pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Vor fi necesare eforturi suplimentare pentru ca Serbia să poată face față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din UE. Reformele structurale trebuie să fie accelerate.

Lichiditățile din sistemul bancar sârb s-au menținut, băncile sârbe sunt bine capitalizate și, în general, profitabile. Pe plan extern, economia sârbă trece printr-un proces de ajustare externă rapidă. Aceasta se reflectă într-o scădere considerabilă a deficitului de cont curent. Rezervele valutare au rămas stabile. S-a menținut consensul cu privire la elementele fundamentale ale unei economii de piață, dar guvernul nu dispune de o strategie de reformă structurală pe termen-mediu.

Ca răspuns la agravarea crizei economice, Serbia a solicitat asistență din partea FMI și a UE și a convenit să adopte o serie de măsuri fiscale pentru reducerea cheltuielilor generale. Cu toate acestea, odată cu agravarea crizei, programul FMI a fost revizuit. Lipsesc măsurile de îmbunătățire a sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu. Cadrul politicii monetare care stabilește obiective în materie de inflație este în continuare greu de aplicat și riscă să submineze credibilitatea băncii centrale. Inflația a rămas relativ ridicată. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește privatizarea întreprinderilor colective, dar nu și a societăților de stat, ceea ce afectează dinamismul sectorului privat. În mod sistematic, șomajul rămâne la un nivel ridicat. Cerințele administrative excesive au continuat să împiedice intrarea și ieșirea de pe piață. Este necesar să se îmbunătățească predictibilitatea juridică, în special în ceea ce privește aplicarea efectivă a drepturilor de proprietate. Sectorul informal rămâne o provocare importantă.

Serbia a înregistrat progrese în materie de aliniere a legislației și a politicilor sale la **standardele europene** și a trecut la aplicarea Acordului interimar, în conformitate cu dispozițiile și termenele prevăzute de acesta. Taxele vamale au fost reduse, începând cu 30 ianuarie 2009, și s-au luat măsuri corespunzătoare în domeniile concurenței, ajutoarelor de stat și traficului de tranzit. În plus, Serbia a adoptat acte legislative importante în mai multe domenii, printre care agricultura, mediul, ocuparea forței de muncă, concurența, achizițiile publice și justiția, libertatea și securitatea. Capacitatea administrativă s-a îmbunătățit în domenii-cheie pentru punerea în aplicare a Acordului de stabilizare și asociere. Cu toate acestea, este necesar ca Serbia să depună în continuare eforturi pentru a se asigura punerea efectivă în aplicare și controlul respectării legislației privind UE.

Referitor la **pieța internă**, Serbia a realizat unele progrese în alinierea legislației sale și în întărirea capacităților instituționale. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *liberei circulații a mărfurilor*; adoptarea noii legislații privind standardizarea și evaluarea conformității au pus bazele continuării alinierii la *acquis*. Capacitățile instituționale ale Institutului de standardizare și ale organismului de acreditare s-au îmbunătățit și numărul standardelor europene adoptate de Serbia a crescut. S-au înregistrat unele progrese în

domeniul protecției consumatorilor, ca urmare a adoptării legislației privind siguranța produselor și comerțul electronic. Cu toate acestea, este necesar să se îmbunătățească în continuare capacitatea administrativă. Legislația privind acreditarea și metrologia nu a fost încă adoptată. Serbia trebuie să-și intensifice eforturile pentru a institui un sistem de supraveghere a pieței. Nu s-a adoptat încă noua legislație privind protecția consumatorilor.

Serbia a înregistrat progrese moderate în domeniile *circulației persoanelor și serviciilor, precum și al dreptului de stabilire*. S-au realizat unele progrese în ceea ce privește alinierea legislativă în domeniul serviciilor poștale. Referitor la serviciile financiare, s-a pregătit o foaie de parcurs, în scopul punerii în aplicare a noilor reglementări bancare. Cu toate acestea, mai multe legi lipsesc sau nu sunt conforme standardelor europene, în special în domeniul reglementării bancare. În sectorul *liberei circulații a capitalurilor*, Serbia trebuie să depună în continuare eforturi pentru a liberaliza complet operațiunile de cont curent și a ridica restricțiile impuse creditului pe termen scurt și investițiilor de portofoliu.

Serbia a înregistrat progrese satisfăcătoare în *domeniul vamal*. Capacitatea administrației sale vamale a fost consolidată și s-a adoptat un set de acte juridice pentru a pune în aplicare Acordul interimar. Cu toate acestea, este necesar să se continue alinierea la Codul vamal al UE, în special în ceea ce privește tranzitul și analiza de risc. Serbia a luat măsuri pentru dezvoltarea suplimentară a cadrului său legislativ în *domeniul fiscal*. Procedurile de colectare a impozitelor s-au îmbunătățit, ca și capacitățile de aplicare a legii aflate la dispoziția administrației fiscale. Serbia trebuie să amelioreze pe mai departe colectarea datoriilor înregistrate și să continue alinierea în domeniul accizelor și al TVA.

Serbia a înregistrat progrese satisfăcătoare în materie de *concurență și ajutoare de stat*, prin adoptarea unei legislații noi. Comisia pentru protecția concurenței trebuie să-și consolideze capacitatea de a efectua analize economice. În plus, o autoritate independentă în domeniul ajutoarelor de stat nu a fost încă instituită.

Serbia a înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *achizițiilor publice*, prin adoptarea unei legislații noi. Cu toate acestea, membrii noii Comisii pentru protecția drepturilor ofertanților nu au fost încă numiți. Serbia a continuat să înregistreze progrese în ceea ce privește aplicarea *drepturilor de proprietate intelectuală*. Capacitatea administrativă a Oficiului pentru proprietate intelectuală s-a ameliorat. Cu toate acestea, trebuie să se rezolve chestiunile referitoare la independența financiară și problema numărului insuficient de judecători competenți pentru a se asigura aplicarea efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală.

În materie de *politică de ocupare a forței de muncă* s-au înregistrat progrese satisfăcătoare datorită adoptării mai multor legi importante și a strategiei naționale în domeniul politicii de ocupare a forței de muncă pentru 2009. Bilanțul punerii în aplicare a măsurilor și a politicilor de ocupare a forței de muncă s-a îmbunătățit, dar coordonarea cu alte politici trebuie să fie întărită. De asemenea, se pot observa unele progrese în domeniul *politicilor sociale*, deși este necesar să se dezvolte în continuare cadrul legislativ și să se pună în aplicare în mod corespunzător legislația existentă. S-au realizat unele progrese în domeniul *politicii de sănătate publică*, în special în ceea ce privește reforma în materie de îngrijiri primare de sănătate și prevenirea bolilor. Trebuie să se depună eforturi suplimentare pentru alinierea la standardele europene.

S-au înregistrat progrese în domeniul *educației și culturii*. În domeniul *științei, cercetării și inovării*, Serbia a depus eforturi importante de promovare a cooperării în materie de cercetare

și a participării la proiecte în cadrul celui de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi substanțiale pentru ca Serbia să-și consolideze capacitatea națională de cercetare și să asigure integrarea pe mai departe în spațiul european de cercetare.

Pregătirile Serbiei în vederea aderării la *OMC* sunt foarte avansate și s-au adoptat mai multe legi comptabile cu această organizație.

Referitor la *politicile sectoriale*, în domeniile *industrii și IMM-urilor*, cadrul instituțional s-a îmbunătățit și Serbia a început să pună în aplicare obiectivele strategiei naționale privind IMM-urile. Cu toate acestea, nu s-a adoptat încă o strategie modernă în materie de politică industrială, conformă cu abordarea UE.

S-au înregistrat progrese în alinierea la *acquis* în domeniile *agriculturii și dezvoltării rurale*, odată cu adoptarea unor legi-cadru importante. Aceeași apreciere este valabilă și în ceea ce privește siguranța alimentelor, deși s-au făcut puține progrese în materie de modernizare a unităților din sectorul produselor și subproduselor alimentare. În domeniul *veterinar și fitosanitar* s-au înregistrat unele progrese, însă, în ceea ce privește modernizarea *laboratoarelor* pentru controlul siguranței lanțului alimentar, s-au înregistrat doar progrese limitate.

Serbia a înregistrat progrese satisfăcătoare în materie de *mediu*, în special odată cu adoptarea unui consistent pachet legislativ și cu ratificarea convențiilor internaționale. Cu toate acestea, capacitatea instituțională și resursele tehnice și umane rămân deficitare, în special la nivel local. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se adopta legislația în domeniul apei și a se consolida capacitățile globale în materie de mediu.

În domeniul *transporturilor*, s-a adoptat o nouă Lege privind siguranța rutieră și taxele de drum pentru autovehiculele naționale și străine au fost armonizate. Acordul privind spațiul aerian comun european (SACE), Convenția de la Montréal și Acordul orizontal privind anumite aspecte ale serviciilor aeriene au fost ratificate. Cu toate acestea, au apărut probleme în ceea ce privește respectarea de către Serbia a obligațiilor asumate în temeiul SACE, referitor la accesul pe piață. În sens mai larg, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se pune în aplicare prima fază de tranziție a Acordului privind spațiul aerian comun european și a se îmbunătăți coordonarea între Ministerul infrastructurii și Direcția aviației civile. În continuare, transportul feroviar trebuie să facă obiectul unei restructurări majore.

Serbia a înregistrat unele progrese în sectorul *energetic*. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru respectarea cerințelor Tratatului de instituire a Comunității Energiei și abordarea problemelor nesoluționate referitoare la aspecte de mediu în sectorul energetic și securitatea nucleară. În ceea ce privește securitatea aprovizionării, s-au înregistrat unele progrese în mărirea rezervelor de gaz, cu toate că interconexiunile de gaz natural între Serbia și alte țări din regiune rămân limitate.

În domeniile *societății informaționale și media*, s-au înregistrat progrese datorită adoptării mai multor acte legislative. De asemenea, Serbia a ratificat Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră. În continuare, capacitatea instituțională și de reglementare este limitată și progresele depind de punerea în aplicare a legislației.

S-au înregistrat progrese în domeniul *controlului financiar*. Guvernul a adoptat un document cuprinzător de politică privind controlul financiar intern public (PIFC). A intrat în vigoare

Legea privind sistemul bugetar, care conține și temeiul juridic pentru PIFC. Cu toate acestea, pregătirile în vederea introducerii unui sistem modern și eficient de *control financiar* public rămân într-un stadiu incipient. Recent înființata instituție de stat în domeniul auditului nu este pe deplin operațională.

S-a adoptat o nouă strategie de dezvoltare în materie de *statistici*. De asemenea, s-au raportat progrese în domeniul statisticilor sectoriale, odată cu pregătirea și efectuarea de sondaje și recensăminte. Cu toate acestea, Serbia trebuie să depună eforturi suplimentare pentru înființarea unui registru al întreprinderilor pe deplin operațional și pentru întărirea în continuare a capacității administrative.

În domeniul *justiției, libertății și securității* s-au înregistrat progrese. Serbia și Comunitatea Europeană au continuat să pună în aplicare acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie. Serbia a depus eforturi semnificative în toate domeniile prevăzute de foaia de parcurs privind liberalizarea vizelor, în special cu privire la introducerea de noi pașapoarte biometrice. Pe baza progreselor înregistrate de Serbia, Comisia a propus, în iulie 2009, exonerarea cetățenilor sârbi de obligația de a deține viză, cu condiția ca Serbia să îndeplinească restul criteriilor prevăzute de foaia de parcurs, înainte de luarea deciziei de către Consiliu¹¹.

A început punerea în aplicare a noii Legi privind *controlul frontierelor*, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea standardelor tehnice și a echipamentelor aflate la dispoziția anumitor puncte de trecere a frontierei și pentru îmbunătățirea controlului la linia de demarcație cu Kosovo.

Serbia a înregistrat puține progrese în domeniul *azilului*. În ciuda anumitor deficiențe, procedurile de azil sunt, în general, satisfăcătoare. Cu toate acestea, planificarea prealabilă pentru a face față eventualei creșteri a numărului de cereri are un caracter limitat și nu există un organism care să coordoneze integrarea solicitanților de azil. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *migrației*, odată cu adoptarea strategiei de gestionare a migrației și punerea în aplicare a Legii privind străinii. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru punerea în aplicare a strategiilor adoptate recent și pentru îmbunătățirea monitorizării fluxurilor de migrație.

Spălarea banilor continuă să fie un motiv de îngrijorare. S-a adoptat Legea privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului. Cu toate acestea, rapoartele privind tranzacții suspecte s-au limitat, în general, la sectorul bancar și numărul anchetelor și condamnărilor în cazuri de spălare de bani rămâne redus.

Serbia este o țară de tranzit importantă pentru contrabanda de *droguri* către Europa. S-a adoptat o strategie de luptă împotriva drogurilor, precum și un plan de acțiune. Autoritățile de aplicare a legii au confiscat o mare cantitate de droguri. Cu toate acestea, traficul de droguri prin Serbia rămâne un important motiv de îngrijorare.

În domeniul reformei *poliției* au fost înregistrate unele progrese. Consolidarea capacității și formarea, precum și cooperarea internațională și regională, au fost intensificate. Cu toate acestea, planificarea strategică și controlul intern trebuie ameliorate. A fost adoptată o strategie națională de luptă împotriva *criminalității organizate*. S-au luat primele măsuri în vederea îmbunătățirii cadrului instituțional și juridic pentru anchete financiare și confiscare de

¹¹ COM (2009) 366.

bunuri. Cu toate acestea, adoptarea și intrarea în vigoare a noului Cod revizuit de procedură penală au fost, în continuare, amânate. Capacitățile de anchetă rămân limitate, ceea ce a dus la un număr redus de condamnări definitive în acest domeniu. Sunt necesare eforturi susținute în materie de luptă împotriva criminalității organizate, care rămâne un important motiv de îngrijorare.

Serbia a înregistrat unele progrese în lupta împotriva *traficului de persoane*. Convenția Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de persoane a fost ratificată și s-a adoptat un plan de acțiune. S-a îmbunătățit cooperarea între diferitele părți implicate în lupta împotriva traficului de persoane, printre care se numără și ONG-uri. Cu toate acestea, numărul de condamnări definitive în acest domeniu rămâne redus, în timp ce procentul victimelor minore continuă să crească.

S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește instituirea cadrului juridic și instituțional în domeniul *protecției datelor cu caracter personal*. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru alinierea deplină a legislației existente la standardele europene și pentru asigurarea punerii în aplicare corespunzătoare a dispozițiilor relevante.

Kosovo

Kosovo a realizat unele progrese în abordarea unor priorități-cheie ale Parteneriatului european, în special prin consolidarea cadrului său juridic în ceea ce privește **criteriile politice**. Punerea în aplicare trebuie să constituie acum o prioritate. La doi ani de la declararea independenței, instituțiile din Kosovo sunt instituite și își îndeplinesc responsabilitățile în cooperare cu organizațiile internaționale relevante. Cu toate acestea, se constată nevoia de consolidare a capacității administrației publice și a adunării, în special. Sunt necesare eforturi susținute în ceea ce privește reforma judiciară și intensificarea luptei împotriva corupției, a criminalității organizate și a spălării banilor. În practică, cooperarea cu misiunea UE în sprijinul statului de drept (EULEX) nu corespunde angajamentelor politice și necesită îmbunătățiri în mai multe domenii incluse în mandatul său.

Situația în materie de securitate în Kosovo este stabilă, dar fragilă. S-au produs mai multe incidente, inclusiv vandalizarea bunurilor aparținând EULEX. În general, a fost menținută ordinea publică. Autoritățile kosovare nu își exercită pe deplin controlul pe întregul teritoriu al Kosovo, în special în partea de nord. Funcționează în continuare structuri paralele și au fost organizate recent alegeri municipale parțiale paralele. Guvernul Kosovo trebuie să asigure o mai bună integrare a tuturor comunităților, în special a sârbilor kosovari, și să consolideze statul de drept, cu sprijinul EULEX. Comunitatea sârbilor kosovari trebuie să colaboreze într-un mod mai constructiv cu instituțiile din Kosovo pentru a spori beneficiile aduse de sprijinul UE și de perspectiva europeană. Viitoarele alegeri municipale și descentralizarea pe scară mai largă vor avea o importanță deosebită în acest context. Se așteaptă sprijinul Belgradului în această privință. Mai multe eforturi de reconciliere ar contribui la consolidarea stabilității în regiune și la dezvoltarea socio-economică.

În ceea ce privește **democrația și statul de drept**, autoritățile kosovare au respectat în mare măsură dispozițiile constituționale relevante în activitățile lor. Cu toate acestea, s-au realizat progrese limitate în ceea ce privește consolidarea statului de drept în Kosovo.

Planul anual de lucru al *adunării* pentru 2009 a fost adoptat și este în conformitate cu strategia legislativă a guvernului. Cu toate acestea, adunarea dispune de o capacitate scăzută de a controla proiectele de legislație și de a monitoriza punerea în aplicare a acestora după

adoptare. Controlul parlamentului asupra executivului este limitat. Trebuie consolidată, în special, capacitatea Comisiei pentru integrarea europeană de a supraveghea adoptarea unei legislații compatibile cu standardele UE.

Au fost instituite principalele structuri de *guvernare*, iar stabilitatea politică în Kosovo a fost menținută. Se pot constata unele progrese în domeniul reformei administrațiilor locale. În august, a fost adoptat un plan de acțiune pentru parteneriatul european revizuit și îmbunătățit. Kosovo trebuie să se concentreze acum pe punerea în aplicare a acestuia și pe stabilirea de noi priorități. Coordonarea interministerială în vederea promovării reformei agendei europene a Kosovo este în continuare precară. Eficacitatea structurilor administrative în acest domeniu este esențială pentru realizarea perspectivei europene a Kosovo. Agenda pentru coordonarea dezvoltării și a integrării europene și-a consolidat capacitatea de coordonare, însă nu beneficiază de sprijinul politic la nivel înalt pentru a imprima direcția unui proces real de integrare europeană.

Au fost înregistrate unele progrese privind *reforma administrației publice*. Revizuirea sarcinilor și a responsabilităților în cadrul administrației publice a fost finalizată, iar majoritatea recomandărilor au fost puse în aplicare. Cu toate acestea, nu au fost încă adoptate unele acte legislative cheie. Interferența politică în administrația publică și în procesul de numire a funcționarilor rămâne un motiv de îngrijorare. Sunt necesare eforturi susținute pentru a consolida capacitatea întregii administrații publice din Kosovo și pentru a institui cadrul unui corp al funcționarilor publici profesionist, responsabil, independent și ales pe bază de merite, care să fie capabil să pună în aplicare în mod eficient politicile guvernului. Biroul Avocatului Poporului trebuie consolidat în continuare. Administrația publică din Kosovo rămâne deficitară.

S-au înregistrat progrese limitate în reforma *sistemului judiciar*. Procesul de reformă este încă într-un stadiu incipient. A fost instituită Curtea constituțională și au fost numiți membrii acesteia. Noul sistem informatic de gestionare este operațional în majoritatea instanțelor. Tribunalul din Mitrovica a fost redeschis pentru cauzele penale, cu sprijinul EULEX. Au fost numiți membrii Consiliului Judiciar din Kosovo. S-au realizat unele progrese în judecarea cazurilor de crime de război.

Cu toate acestea, trebuie depuse eforturi substanțiale pentru a consolida independența și profesionalismul sistemului judiciar din Kosovo. Numărul cauzelor nerezolvate aflate pe rol este considerabil, atât în materie civilă, cât și penală. Nu există mecanisme eficiente pentru procedurile disciplinare împotriva judecătorilor. Sunt necesare eforturi constructive din partea guvernului și a comunității sârbilor kosovari pentru a asigura integrarea acestei comunități în sistemul judiciar. Sistemul judiciar din Kosovo rămâne precar și ineficient. Statul de drept nu este eficient pe tot teritoriul Kosovo, în special în partea de nord.

Agencia *anticorupție* este operațională și și-a consolidat capacitatea, însă atribuțiile sale sunt limitate. În ciuda anumitor măsuri întreprinse, corupția rămâne generalizată în numeroase domenii și reprezintă un motiv foarte grav de îngrijorare. Cadrul legislativ în acest domeniu rămâne incomplet. Nu există o lege de funcționare a partidelor politice. Strategia și planul de acțiune anticorupție nu au fost încă adoptate. Cooperarea între actorii implicați în lupta împotriva corupției necesită o consolidare semnificativă. Trebuie garantată independența agenției anticorupție. Kosovo trebuie să obțină rezultate în ceea ce privește anchetele, punerile sub acuzare, urmărirea în justiție și condamnările în cazurile de corupție.

Constituția garantează *drepturile omului și protejarea minorităților* și enumeră principalele acorduri și instrumente internaționale cu aplicare directă în Kosovo. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura protejarea în practică a acestor drepturi, precum și măsuri ferme de integrare a tuturor comunităților din Kosovo.

Reticența comunității sârbilor kosovari, în special în partea de nord, de a participa la instituțiile din Kosovo reprezintă un obstacol major. Sunt necesare eforturi susținute, atât din partea guvernului, cât și din partea sârbilor kosovari, pentru a soluționa această problemă. Serbia trebuie să adopte, de asemenea, o abordare mai constructivă.

S-au realizat progrese limitate în domeniul *drepturilor civile și politice*. În ceea ce privește *accesul la justiție*, sistemul de asistență judiciară este funcțional, însă necesită o mai mare consolidare. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *închisorile* și celelalte centre de corecție. Cu toate acestea, au rămas o serie de provocări, în special în ceea ce privește condițiile de detenție pentru persoanele bolnave mintal și tinerii care au comis delict, precum și reintegrarea acestora după eliberare. Progresele au fost limitate în ceea ce privește prevenirea *torturii* și a *relelor tratamente*, precum și lupta împotriva *impunității*.

Libertatea de expresie nu este pe deplin garantată în practică. Au existat cazuri de interferență politică în activitățile media. A fost dezvoltat în continuare cadrul legislativ referitor la *libertatea de întrunire și de asociere*.

Societatea civilă trebuie să fie mai bine integrată în formularea și punerea în aplicare a politicilor. S-au realizat unele progrese în ceea ce privește *libertatea religioasă*, în special în materie de reconstrucție a siturilor religioase. Au mai rămas multe de făcut pentru promovarea reconcilierii între diferitele comunități religioase. Nu există o lege cu privire la *persoanele dispărute*. Trebuie abordată problema compensării familiilor persoanelor dispărute.

Drepturile economice și sociale nu sunt pe deplin garantate. Este nevoie de întărirea considerabilă a protecției *femeilor* împotriva tuturor formelor de violență. Traficul de copii și exploatarea copiilor prin muncă rămân motive de îngrijorare. Sunt necesare mai multe eforturi pentru garantarea drepturilor *copiilor*. Guvernul a adoptat un plan de acțiune pentru persoanele cu handicap. Cu toate acestea, integrarea și protecția grupurilor sociale vulnerabile și a persoanelor cu handicap nu este pe deplin garantată. *Discriminarea* rămâne o problemă îngrijorătoare și necesită mai multe campanii de sensibilizare a opiniei publice organizate de guvern. Există legi și strategii în domeniu, însă punerea în aplicare a acestora este limitată. Cadrul instituțional și juridic în domeniul *drepturilor de proprietate* a fost consolidat. Incapacitatea autorităților de a pune în aplicare deciziile pe care le adoptă pe întregul teritoriu al Kosovo rămâne un obstacol major în calea protejării drepturilor de proprietate. Securitatea proprietăților bisericești este în general asigurată.

În ceea ce privește *drepturile minorităților, drepturile culturale și protecția minorităților*, legislația în vigoare oferă un mediu foarte protector pentru drepturile minorităților și drepturile culturale. Cu toate acestea, drepturile respective nu sunt garantate în mod adecvat în practică. S-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește reconcilierea între comunități, care rămâne o provocare importantă pentru autorități. Numărul returnărilor voluntare în rândul *refugiaților* și al *persoanelor strămutate în interiorul țării* rămâne scăzut. Diferențele dintre municipalități și Biserica Ortodoxă Sârbă pentru terenuri contestate nu au fost încă soluționate.

Comunitățile romă, ashkali și egipteană continuă să se confrunte cu condiții de trai foarte dificile și să fie supuse în mod frecvent la tratamente discriminatorii. Sunt necesare măsuri urgente în vederea relocării familiilor romă care trăiesc în condiții periculoase și inacceptabile în zonele contaminate cu plumb din partea de nord a Kosovo. Autoritățile trebuie să depună mai multe eforturi pentru a se adresa tuturor minorităților și pentru a asigura protejarea și integrarea acestora.

În ceea ce privește **aspectele regionale și obligațiile internaționale**, în cursul perioadei de raportare, Kosovo și-a continuat cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII). UE subliniază în continuare faptul că succesul cooperării regionale este condiționat de caracterul inclusiv al acesteia și regretă că neînțelegerile cu privire la modul de participare a Kosovo în cadrul forurilor regionale au dus la absența sa de la evenimente regionale cheie. Kosovo a adoptat noi ștampile vamale, care au fost notificate de către Reprezentantul special al Secretariatului general al ONU Comisiei Europene și partenerilor CEFTA ca fiind conforme cu Rezoluția 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU. Serbia nu a recunoscut validitatea acestor ștampile și a pus la îndoială faptul că ar respecta Rezoluția 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU. Kosovo și Serbia trebuie să găsească soluții pragmatice care să permită forurilor regionale cheie să își îndeplinească în continuare rolul de promovare a cooperării și a dezvoltării regionale.

Până acum, criza nu a avut decât efecte moderate asupra **economiei** Kosovo. PIB-ul a continuat să crească, deși creșterea a pornit de la un nivel foarte scăzut, însă rata șomajului rămâne foarte ridicată. Inflația puternică s-a transformat în deflație, în urma scăderii prețurilor produselor de import. Dezvoltarea economică este în continuare împiedicată în mod considerabil de deficiențele statului de drept, de capacitatea de producție foarte limitată și puțin diversificată, precum și de infrastructura de transport și energie precară. Politicile fiscale sunt conduse de cereri ad-hoc și duc lipsa unei legături sistematice cu cadrul de politică pe termen mediu. Stabilitatea aprovizionării energetice s-a îmbunătățit, datorită subvențiilor bugetare din ce în ce mai importante.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Kosovo a realizat foarte puține progrese în vederea instaurării unei economii de piață funcționale. Trebuie realizate reforme și investiții considerabile pentru a permite țării să facă față pe termen lung presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune.

S-a menținut un consens larg cu privire la politicile pieței libere. Folosirea monedei euro, lipsa unei datorii externe semnificative și nivelul foarte redus al exporturilor au protejat economia de efectele negative ale recesiunii globale. Sectorul bancar a rămas solid, profitabil și bine capitalizat. Creșterea economică a fost susținută de continuarea expansiunii creditelor și de asistența străină din ce în ce mai importantă. După ce a cunoscut un excedent semnificativ anul trecut, bugetul 2008 a înregistrat un mic deficit. Veniturile fiscale au crescut ușor. În luna iunie, Kosovo a devenit membru al Fondului Monetar Internațional și al Băncii Mondiale.

Cu toate acestea, deficitul comercial, care era deja ridicat, a continuat să crească, în special din cauza importurilor de utilaje și echipamente de transport pentru un proiect important în sectorul construcțiilor de drumuri. Atât conturile fiscale, cât și cele externe și-au pierdut din viabilitate, în special din cauza proastei planificări și puneri în aplicare a politicilor. Exporturile au scăzut drastic în 2009, de la un nivel deja foarte redus, ca efect al crizei economice. Statisticile economice rămân neadecvate. Costul finanțării a rămas ridicat, deoarece băncile au continuat să atașeze creditelor acordate întreprinderilor prime de risc

ridicate. Subvențiile și transferurile bugetare au crescut. Deficiențele statului de drept, corupția generalizată în numeroase domenii și incertitudinea cu privire la drepturile de proprietate sunt în continuare obstacole majore în calea dezvoltării economice. Rata șomajului rămâne foarte ridicată. S-au realizat puține progrese în ceea ce privește o mai bună integrare a populației tinere din Kosovo pe piața muncii. Sectorul informal constituie în continuare o provocare importantă.

Progresele în alinierea legislației și a politicilor din Kosovo la **standardele europene** au fost inegale. Cadrul juridic a fost dezvoltat mai mult în domeniile vămilor, impozitării, educației și poliției. Aproximarea de aceste standarde se află într-un stadiu incipient în următoarele domenii: mediu, concurență, proprietate intelectuală, energie și libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor. Punerea în aplicare a standardelor europene rămâne limitată în domeniile controlului și statisticilor financiare, protecției datelor, precum și luptei împotriva spălării banilor și a criminalității organizate.

În domeniul **pieței interne** a UE s-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește *libera circulație a mărfurilor*. Cu toate acestea, transpunerea și punerea în aplicare a practicilor și a legislației europene este într-un stadiu incipient. Capacitatea administrativă rămâne precară. Alinierea legislativă este insuficientă în domeniul *liberei circulații a persoanelor și a serviciilor, precum și al dreptului de stabilire*. Sunt necesare eforturi susținute pentru a asigura progresul în domeniul *liberei circulații a capitalurilor*, în special pentru a consolida reglementările din sectorul financiar.

Veniturile *vamale* au crescut datorită sporirii eficacității administrației vamale. A fost adoptat Codul privind vămile și accizele. Dispozițiile legislative privind vămile sunt compatibile cu standardele europene. Cu toate acestea, capacitatea administrativă necesită o consolidare substanțială, iar lupta împotriva corupției trebuie intensificată în domeniul vămilor. Taxele vamale nu sunt nici acum colectate în partea de nord a Kosovo. Ofițeri vamali EULEX monitorizează cele două puncte de intrare din nord, ceea ce a redus activitățile de contrabandă în zonă. Cadrul juridic privind *impozitarea* a fost dezvoltat în continuare și au intrat în vigoare rate ale impozitelor mai mici. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a spori capacitatea administrativă în domeniu și pentru a reduce dimensiunile economiei informale.

Legislația de punere în aplicare din domeniul *achizițiilor publice* a fost finalizată în mare parte și a fost instituit Organismul de Control al Achizițiilor. Cu toate acestea, aplicarea legii în practică reprezintă un motiv grav de îngrijorare. Autoritățile trebuie să ancheteze în mod eficient presupusele cazuri de corupție. Monitorizarea punerii în aplicare a contractelor de achiziții publice trebuie consolidată în mod semnificativ. Responsabilii cu achizițiile publice din Kosovo rămân vulnerabili la interferențe și la intimidare.

Nu există încă o strategie pentru drepturile de *proprietate intelectuală*. Mecanismele de asigurare a respectării drepturilor de proprietate industrială, a drepturilor de autor și a altor drepturi conexe sunt deficitare. A fost instituită o Comisie de *concurență* care a investigat cazurile de presupuse încălcări ale normelor de concurență. Legislația Kosovo în materie de concurență nu este aliniată pe deplin la standardele europene.

Autoritățile trebuie să raționalizeze diversele strategii care tratează aspecte legate de *ocuparea forței de muncă* și să asigure punerea în aplicare a acestora. Legislația din domeniul sănătății și securității la locul de muncă, precum și din domeniul serviciilor sociale și al îngrijirilor în centrele instituționalizate necesită îmbunătățiri. În *sectorul sănătății publice*, este necesară consolidarea capacității administrative și instituționale pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor

de îngrijire medicală. Puține progrese pot fi menționate în domeniul *dialogului social*. Continuă alinierea la standardele europene în ceea ce privește *educația*. Cu toate acestea, reforma instituțională în acest domeniu nu a fost încă finalizată, iar recomandările de politică trebuie să fie mai bine transpuse în practică. În domeniul *cercetării*, autoritățile au luat inițiative destinate facilitării cooperării cu UE, cum ar fi numirea unui coordonator Kosovo pentru cel de Al 7-lea program-cadru.

În ceea ce privește **politicile sectoriale**, cadrul instituțional și juridic din domeniul *industrii și al IMM-urilor* rămâne incomplet. Au fost depuse eforturi în domeniul *agriculturii* și s-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește consolidarea terenurilor și diversificarea exploatațiilor. Cu toate acestea, capacitatea de a pune în aplicare politici este insuficientă. Au fost adoptate mai multe legi-cadru privind *mediul*. Sunt necesare eforturi majore pentru a le pune în aplicare și pentru a respecta standardele de mediu ale UE.

În domeniul *transporturilor*, Kosovo a lansat un amplu program de construcții de drumuri, ceea ce contrastează cu investițiile insuficiente în sectorul feroviar. Kosovo continuă să participe activ în cadrul rețelei de transport regional de bază și al Observatorului în domeniul Transporturilor în Europa de Sud-Est. Cu toate acestea, a fost adoptată o legislație incompatibilă cu standardele europene în domeniul aviației. Consiliul de administrație al autorității de reglementare a căilor ferate nu a fost încă numit. Consiliul de administrație al autorității de reglementare a aviației a fost numit, însă nu este încă operațional.

Nu au fost încă adoptate unele legi importante în sectorul *energiei*, care se confruntă în continuare cu probleme grave. Întreruperile de curent sunt frecvente. În ciuda câtorva îmbunătățiri, pierderile continue și nivelul scăzut de încălzire a facturilor limitează viabilitatea financiară a sectorului. Guvernul a luat decizia de a construi o nouă centrală electrică pe bază de lignit, care va trebui să respecte standardele europene. Operatorul sistemului de distribuție din Kosovo se confruntă în continuare cu dificultăți în ceea ce privește participarea ca partener deplin la mecanismele comerciale regionale.

În domeniul *societății informaționale și media*, sunt necesare mai multe eforturi în vederea punerii în aplicare a legislației și a strategiilor existente. Este nevoie de consolidarea în continuare a capacității administrative și a independenței financiare și politice a autorităților de reglementare, cum ar fi Agenția de Reglementare a Telecomunicațiilor și Comisia Independentă pentru Mass-media. Consiliul de administrație al serviciului public de radiodifuziune nu a fost încă numit.

Pot fi menționate progrese limitate în ceea ce privește *controlul financiar și statisticile*. Sunt necesare eforturi constante pentru îmbunătățirea capacităților de audit intern și extern. Infrastructura statistică rămâne precară.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește **justiția, libertatea și securitatea**. Au fost create mecanisme de coordonare între agențiile relevante în domeniul *gestionării frontierelor*. Cu toate acestea, frontierele rămân poroase și este nevoie de consolidarea resurselor polițienești și a capacităților de gestionare a frontierelor și a punctelor de demarcare. Capacitatea Kosovo de a trata cererile de *azil* rămâne limitată. Reintegrarea persoanelor repatriate este în continuare limitată. Trebuie dezvoltat un cadru corespunzător privind readmisia.

Capacitatea autorităților judiciare și de aplicare a legii de a trata problema *spălării banilor* este încă precară. Spălarea banilor nu este definită ca infracțiune în legislația relevantă. Cadrul

legislativ existent este inadecvat și nu este încă pus în aplicare pe deplin. Nu există nicio structură permanentă de coordonare în domeniul luptei împotriva spălării banilor. Prezentarea de rapoarte în atenția Centrului de informații financiare este limitată. Cooperarea între acest centru și autoritățile fiscale rămâne insuficientă.

În perioada de raportare, s-a constatat o creștere a cantităților de narcotice confiscate, a numărului de cazuri investigate și a numărului de persoane arestate și urmărite în justiție. Kosovo a adoptat o strategie și un plan de acțiune pentru combaterea *traficului de droguri*. Cu toate acestea, cooperarea între autoritățile de aplicare a legii este încă precară în acest domeniu. Depozitarea în siguranță a drogurilor confiscate nu este asigurată pe deplin. În ansamblu, traficul de droguri rămâne un motiv grav de îngrijorare.

A fost instituit cadrul legislativ de bază pentru *activitățile polițienești*. Funcțiile de menținere a ordinii publice au fost în mare parte asigurate. Majoritatea polițiștilor aparținând comunității sârbe din Kosovo, din sudul râului Ibar, care și-au părăsit locul de muncă în urma declarării independenței, au revenit în posturi. Cu toate acestea, s-au produs mai multe incidente violente, inclusiv provocarea în mod deliberat de daune materiale asupra bunurilor EULEX. Lipsa unei unități polițienești de asigurare a ordinii publice cu caracter multiethnic în regiunea Mitrovica diminuează capacitățile forțelor de poliție de a acționa în situațiile de dezordine publică în partea de nord. A fost amânată întocmirea unei descrieri a posturilor de ofițeri de poliție cu rang de conducere, unul din aceste posturi fiind ocupat de un sârb kosovar. Există deficiențe grave în ceea ce privește capacitățile de anchetă și activitățile polițienești pe bază de informații. Nu există nicio strategie de colectare a armelor de la populația civilă. Securitatea probelor polițienești nu este asigurată pe deplin. Sunt necesare mai multe progrese în ceea ce privește asigurarea accesului EULEX la bazele de date cheie pentru a permite acestei misiuni să își desfășoare în mod eficient anchetele care fac parte din mandatul său executiv.

Criminalitatea organizată rămâne un motiv serios de îngrijorare și afectează statul de drept și mediul de afaceri. Au fost adoptate o strategie și un plan de acțiune pentru combaterea criminalității organizate, însă cadrul legislativ rămâne incomplet. Lipsa unei legi privind protecția martorilor și capacitatea limitată de a asigura protecția martorilor sunt un impediment în calea eforturilor forțelor de poliție în acest domeniu. Kosovo rămâne o sursă și un loc de tranzit pentru activitățile de criminalitate organizată. De asemenea, Kosovo este în continuare o sursă, o destinație și o rută de tranzit pentru persoanele traficate. Identificarea victimelor și anchetarea infracțiunilor de trafic de către autoritățile de aplicare a legii din Kosovo rămân un motiv de îngrijorare. Criminalitatea organizată reprezintă o problemă deosebită pe întregul teritoriu al Kosovo, în special în partea de nord. În ceea ce privește *terorismul*, Kosovo a adoptat o strategie și un plan de acțiune, însă cadrul legislativ nu a fost încă instituit.

Legislația din Kosovo este încă deficitară în domeniul *protecției datelor*. Nu există o autoritate independentă de supraveghere a protecției datelor.

Turcia

Turcia continuă să îndeplinească în mod suficient **criteriile politice**. Au avut loc alegeri municipale libere și corecte în toată țara. S-au realizat unele progrese în domenii precum reforma sistemului judiciar, relațiile dintre civili și militari și drepturile culturale. Guvernul a început un amplu proces de consultare a partidelor politice și a societății civile în vederea soluționării problemei kurde. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare

substanțiale în majoritatea domeniilor legate de criteriile politice, în special în domeniul drepturilor fundamentale, precum și în ceea ce privește reformele constituționale.

În ceea ce privește **democrația și statul de drept**, ancheta privind presupusa rețea infracțională Ergenekon a dus la acuzații penale grave, îndreptate și asupra unor ofițeri de armată, printre alții. Acest caz reprezintă pentru Turcia o ocazie de a consolida încrederea în funcționarea adecvată a instituțiilor sale democratice și a statului de drept. Cu toate acestea, este important ca procedurile în acest context să respecte pe deplin dreptul la un proces corect, în special drepturile acuzaților. Guvernul și-a reafirmat angajamentul în ceea ce privește reformele legate de UE, a numit un negociator-șef plin și a aprobat programul național pentru adoptarea acquis-ului. Cu toate acestea, lipsa dialogului și a spiritului de compromis între partidele politice este în detrimentul continuării reformelor. Turcia nu și-a aliniat încă legislația privind partidele politice la standardele europene.

În ceea ce privește *reforma administrației publice*, sunt necesare eforturi suplimentare considerabile, în special pentru modernizarea funcției publice. Reducerea birocrăției și promovarea simplificării administrative, precum și dezvoltarea în continuare a unui corp al funcționarilor publici profesionist, independent, responsabil, transparent și recrutat pe bază de merit rămân prioritare.

În ceea ce privește *controlul civil asupra forțelor de securitate*, s-au realizat unele progrese, în special în limitarea jurisdicției instanțelor militare. Cu toate acestea, ofițeri cu rang superior ai forțelor armate continuă să prezinte declarații cu privire la aspecte care le depășesc atribuțiile și este necesară asigurarea controlului parlamentar deplin asupra cheltuielilor din domeniul apărării. Presupusa implicare a personalului militar în activități anti-guvernamentale, care a ieșit la iveală prin ancheta în cazul Ergenekon, rămâne un motiv serios de îngrijorare.

În domeniul *sistemului judiciar*, adoptarea de către guvern a strategiei de reformare a sistemului judiciar în urma unui proces de consultare a tuturor părților interesate reprezintă o măsură pozitivă. Măsurile destinate sporirii efectivelor și a finanțărilor sunt, de asemenea, pozitive. Cu toate acestea, eforturile în acest sens trebuie continuate; persistă îngrijorări cu privire la independența, imparțialitatea și eficiența sistemului judiciar, legate, de exemplu, de structura Consiliului Suprem al Magistraturii și de instituirea curților de apel regionale.

A fost îmbunătățit cadrul legislativ destinat prevenirii corupției. Cu toate acestea, corupția rămâne generalizată în multe domenii. Turcia trebuie să finalizeze strategia anticorupție și să obțină rezultate pozitive în materie de anchetare, punere sub acuzare, urmărire în justiție și condamnare.

În ceea ce privește **drepturile omului și protecția minorităților**, s-au realizat unele progrese, însă trebuie depuse în continuare eforturi semnificative. S-au realizat unele progrese în ceea ce privește *respectarea legislației internaționale privind drepturile omului*. Cu toate acestea, nu a fost încă ratificat Protocolul opțional la Convenția ONU împotriva torturii (OPCAT) și nu au fost executate unele hotărâri ale CEDO care necesitau modificări legislative. Cadrul instituțional pentru promovarea și aplicarea drepturilor omului trebuie consolidat. Nu a fost încă înființată instituția Avocatului Poporului.

Deși cadrul legislativ din Turcia include un set complex de garanții împotriva *torturii și a relelor tratamente*, eforturilor depuse pentru a le pune în aplicare și pentru a aplica pe deplin politica guvernului de toleranță zero au fost limitate. Acuzațiile de tortură și de rele tratamente, precum și impunitatea celor care comit astfel de acte reprezintă în continuare un

motiv de extremă îngrijorare. În vederea evaluării corecte a progreselor realizate în acest domeniu, ar fi util ca autoritățile turce să autorizeze rapid publicarea raportului Comitetul Consiliului Europei pentru prevenirea torturii.

În ceea ce privește *închisorile*, s-au înregistrat unele progrese în privința îmbunătățirii infrastructurii și a cursurilor de formare, precum și a recrutării de personal suplimentar. Cu toate acestea, nu a fost încă soluționată problema supraaglomerării și a numărului mare de prizonieri aflați în detenție pe perioada premergătoare procesului.

Nu se mai recurge în mod sistematic la articolul 301 din Codul Penal al Turciei pentru a limita *libertatea de expresie*, însă sunt inițiate urmăriri în justiție și condamnări pe baza mai multor alte articole din Codul Penal. Legislația turcă nu garantează în mod suficient libertatea de expresie în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului și cu jurisprudența CEDO. Presiunile politice asupra mijloacelor de comunicare și incertitudinile juridice afectează exercitarea libertății presei în practică.

În ceea ce privește *libertatea de asociere*, cadrul juridic respectă în general standardele europene. Cu toate acestea, trebuie realizate progrese considerabile în ceea ce privește punerea în aplicare a acestui cadru; activitățile asociațiilor fac obiectul unui control disproportionat, care a condus, în unele cazuri, la inițierea de proceduri judiciare.

În ceea ce privește *libertatea religioasă*, legea privind fundațiile a cunoscut o punere în aplicare lină. Guvernul a deschis dialogul cu comunitățile religioase alevi și nemusulmane. Cu toate acestea, nu au fost soluționate problemele specifice cu care se confruntă acestea. Legea privind fundațiile nu abordează problema proprietăților confiscate și vândute părților terțe sau a proprietăților aparținând fundațiilor care au fuzionat înainte de adoptarea noii legislații. Încă mai sunt comise atacuri împotriva minorităților religioase. Nu a fost încă instituit un cadru juridic în conformitate cu CEDO, care să permită tuturor comunităților religioase nemusulmane și comunității alevi să funcționeze fără restricții nejustificate, inclusiv în ceea ce privește formarea clerului. Sunt necesare eforturi suplimentare în vederea creării unui mediu care să asigure respectarea deplină a libertății religioase în practică.

A fost instituit în mare parte cadrul juridic în materie de garantare a *drepturilor femeilor* și a egalității de șanse între femei și bărbați. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare semnificative pentru a transpune acest cadru juridic în practică și pentru a reduce discrepanțele între bărbați și femei în ceea ce privește participarea la activitățile economice și perspectivele de reușită, emanciparea politică și accesul la educație. Violența în familie, crimele de onoare și căsătoriile forțate și la vârste fragede rămân probleme grave în unele zone ale țării. Este nevoie de mai multe campanii de educare și de sensibilizare a opiniei publice în ceea ce privește drepturile femeilor și egalitatea de șanse între femei și bărbați, destinate atât bărbaților, cât și femeilor.

Trebuie intensificate eforturile în toate domeniile legate de *drepturile copiilor*, inclusiv în ceea ce privește capacitatea administrativă, sănătatea, educația, sistemul de justiție juvenilă și exploatarea copiilor prin muncă. Cazurile în care minorii sunt judecați ca adulți în temeiul legii de combatere a terorismului, făcând obiectul unor sentințe disproportionat, reprezintă motive grave de îngrijorare.

Este nevoie de legislație pentru asigurarea respectării depline a *drepturilor sindicale* în conformitate cu standardele UE și convențiile relevante ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM), în special referitor la dreptul de organizare, de grevă și de negociere colectivă.

Situația rămâne neschimbată în ceea ce privește *drepturile minorităților*. S-au realizat unele progrese în ceea ce privește *drepturile culturale*, în special datorită lansării unui canal de televiziune național care difuzează în limba kurdă. Cu toate acestea, sunt menținute unele restricții, în special în ceea ce privește utilizarea altor limbi decât turca în televiziunile și radiodifuziunile private, în viața politică, în educație și în contactele cu serviciile publice. Cadrul juridic privind utilizarea altor limbi decât turca lasă loc unor interpretări restrictive, iar punerea în aplicare este lipsită de consecvență. Nu s-au realizat progrese privind situația *romilor*, care sunt frecvent supuși unor tratamente discriminatorii. Se continuă demolarea cartierelor romilor fără a li se pune la dispoziție alte locuințe.

În ceea ce privește *estul și sud-estul țării*, guvernul a deschis o dezbatere publică de mare amploare, care include aspecte culturale, politice și economice, privind problema kurdă. Este esențial ca această dezbatere să fie urmată de măsuri concrete. Adoptarea unei legi privind deminarea frontierei cu Siria reprezintă o altă măsură pozitivă. Cu toate acestea, interpretarea largă a legislației privind combaterea terorismului a dus la restricții nejustificate asupra exercitării drepturilor fundamentale. Este încă necesară eliminarea progresivă a sistemului de pază a satelor.

Atacurile teroriste comise de PKK, una dintre organizațiile teroriste înscrisă pe lista UE, au continuat și a făcut numeroase victime.

A continuat compensarea *persoanelor strămutate în interiorul țării* (PSI). Cu toate acestea, guvernul nu dispune de o strategie națională pentru soluționarea problemei PSI și trebuie să își intensifice eforturile pentru a satisface nevoile acestor persoane.

Cu privire la *aspectele regionale și obligațiile internaționale*, Turcia a exprimat public susținerea pentru negocierile care sunt în curs de desfășurare sub auspiciile ONU în vederea găsirii unei soluții globale la *problema Ciprului*. Cu toate acestea, nu au existat progrese din partea Turciei cu privire la normalizarea relațiilor bilaterale cu Republica Cipru. Turcia nu a pus pe deplin în aplicare protocolul adițional la Acordul de asociere și nici nu a înlăturat toate obstacolele din calea liberei circulații a mărfurilor, inclusiv restricțiile privind legăturile directe de transport cu Cipru.

În ceea ce privește *relațiile cu Grecia*, au fost organizate discuții de tatonare, însă nu s-a ajuns la un acord cu privire la diferendele frontaliere. S-au luat măsuri suplimentare de consolidare a încrederii. Grecia a formulat un număr considerabil de plângeri oficiale cu privire la violarea continuă a spațiului său aerian de către Turcia, inclusiv prin zboruri deasupra insulelor grecești. Relațiile cu *Bulgaria* au rămas pozitive. Relațiile de bună vecinătate rămân esențiale.

Turcia continuă să joace un rol pozitiv în *Balcanii de Vest*.

Din iunie 2009, Turcia deține președinția prin rotație a Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEEC).

Economia Turciei s-a contractat ca urmare a scăderii cererii externe și interne, în special a investițiilor. Cu toate acestea, impactul crizei a afectat în general numai sectorul real al economiei, ceea ce se datorează și reformelor structurale anterioare și măsurilor anticiclice. Stabilitatea macroeconomică a fost în mare parte menținută. Inflația a scăzut semnificativ, în special datorită scăderii presiunilor provocate în trecut de consumul de energie și de activitatea economică înfloritoare. Rata șomajului a crescut semnificativ. Într-un context economic dificil, procesul de reformă a fost încetinit, în special în prima jumătate a

anului 2009. Lipsa unor planuri și a unor măsuri de stabilizare fiscale credibile a sporit incertitudinea care planează asupra climatului investițional.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Turcia este o economie de piață funcțională. Țara ar trebui să poată face față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să continue aplicarea programului său cuprinzător de reformă în vederea eliminării deficiențelor structurale.

În circumstanțele actuale dificile, s-a menținut consensul prind elementele esențiale ale politicii economice. Turcia a luat în considerare cererile de politici expansioniste pentru a contracara contracția economică pronunțată și le-a integrat într-o strategie de dezvoltare mai amplă axată pe creșterea investițiilor publice, crearea de locuri de muncă și realizarea de reforme structurale. S-au înregistrat unele progrese în modernizarea capitalului uman și material, în ciuda crizei economice care reprezintă o provocare în acest proces. Accesul la finanțările externe a rămas deschis, iar rezervele oficiale au cunoscut doar o scădere moderată de la un nivel înalt. Dezechilibrele externe au fost reduse în mod semnificativ, iar presiunile inflaționiste au scăzut. Procesul de privatizare a continuat, cu unele operațiuni importante, în special în sectorul energetic. În ciuda câtorva perioade de instabilitate financiară globală, sectorul financiar din Turcia a demonstrat o rezistență remarcabilă. Turcia și-a diversificat schimburile comerciale, îndreptându-se spre noi piețe, ceea ce a limitat în parte impactul crizei.

Cu toate acestea, deși măsurile fiscale anticriză au atenuat într-o anumită măsură încetinirea economică, acestea ar putea pune în pericol beneficiile produse de consolidarea fiscală din anii anteriori și de politicile durabile pe termen mediu, dacă nu sunt retrase la timp. Măsurile de sporire a transparenței fiscale au fost amânate și chiar inversate în unele cazuri. Condițiile pe piața muncii devin din ce în ce mai dificile, iar șomajul a cunoscut o creștere pronunțată. Există în continuare obstacole în calea creării de locuri de muncă, în special din cauza nepotrivirii între competențele cerute și cele oferite pe piața muncii, a nivelurilor relativ ridicate ale contribuțiilor sociale și a rigidității practicilor de angajare. În pofida mai multor inițiative noi ale Guvernului Turciei, criza economică îngreunează accesul IMM-urilor la finanțări și încetinește transformările sectoriale ale economiei Turciei. Există în continuare un deficit de transparență în acordarea ajutoarelor de stat. Dacă intrarea pe piață a beneficiat de adoptarea unei noi legislații, există încă obstacole în calea ieșirii de pe piață. Mediul juridic și, în special, procedurile juridice creează probleme practice și obstacole în calea îmbunătățirii mediului de afaceri. Turcia a adoptat un plan de acțiune cuprinzător pentru a reduce economia informală, care constituie în continuare o provocare importantă.

Turcia și-a îmbunătățit în continuare **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**. S-au realizat progrese, câteodată inegale, în majoritatea domeniilor. Alinierea este avansată în anumite domenii, cum ar fi libera circulație a mărfurilor, drepturile de proprietate intelectuală, politica antitrust, energia, politica privind întreprinderile și industria, protecția consumatorilor, statisticile, rețelele trans-europene, precum și știința și cercetarea. Trebuie continuate eforturile de aliniere în domenii precum mediul, ajutoarele de stat, politica socială și ocuparea forței de muncă, dreptul societăților comerciale, achizițiile publice, siguranța alimentară, politicile veterinare și fitosanitare, precum și libera circulație a serviciilor. În privința uniunii vamale și a relațiilor externe, trebuie finalizată alinierea, în special în ceea ce privește coordonarea pozițiilor în cadrul OMC. Nu au fost încă soluționate mai multe diferende comerciale și au fost create unele noi. Este esențial ca Turcia să își respecte pe deplin angajamentele în cadrul uniunii vamale. Este deosebit de important ca Turcia să își îmbunătățească, în majoritatea domeniilor, capacitatea administrativă de aplicare a acquis-ului.

În ceea ce privește *libera circulație a mărfurilor*, alinierea legislativă este destul de avansată, însă s-au realizat progrese limitate în perioada de raportare. Comerțul a fost îngreunat din ce în ce mai mult de obstacolele tehnice legate de evaluarea conformității și de standardizare. Alinierea în domeniile *dreptului de stabilire și liberei circulații a serviciilor* se află într-un stadiu incipient. Nu s-au înregistrat progrese nici în domeniul serviciilor poștale, nici în ceea ce privește recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale. În ceea ce privește *libera circulație a capitalurilor*, Turcia a realizat unele progrese, în special prin planurile de acțiune privind circulația capitalurilor și plățile, precum și prin măsurile de combatere a spălării banilor. Turcia a realizat progrese în liberalizarea legislației privind asigurările. Cu toate acestea, alinierea la *acquis* în domeniul circulației capitalurilor și al plăților rămâne limitată. S-au înregistrat puține progrese în domeniul *liberei circulații a lucrătorilor*. Alinierea se află într-un stadiu incipient.

Pot fi raportate unele progrese în domeniul *achizițiilor publice*, în special în ceea ce privește capacitatea administrativă; unele autorități contractante aplică practici bune în materie de achiziții. Cu toate acestea, nu a fost adoptată încă strategia de reforme necesară asigurării alinierii legislative și consolidării capacităților instituționale. Se aplică din ce în ce mai multe derogări de la dispozițiile generale și preferințe naționale, ceea ce reduce concurența și eficiența licitațiilor publice. În ceea ce privește *dreptul societăților comerciale*, nu s-au constatat progrese semnificative în perioada de raportare. Nu a fost adoptat noul cod comercial. Alinierea *legislației privind drepturile de proprietate intelectuală* este destul de avansată. S-au realizat îmbunătățiri la nivelul coordonării și al cooperării între diferitele organisme publice din domeniu, precum și în ceea ce privește specializarea acestora. Cu toate acestea, aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală este în continuare insuficientă. Adoptarea unor legi aliniate și actualizate de reglementare a drepturilor de proprietate intelectuală și industrială, inclusiv a sancțiunilor penale, este esențială.

Turcia prezintă un nivel înalt de aliniere a legislației *antitrust*, inclusiv a normelor privind controlul concentrărilor economice. Cu toate acestea, nu se poate raporta nicio altă aliniere legislativă în domeniul *ajutoarelor de stat*, iar legea mult așteptată privind ajutoarele de stat nu a fost încă adoptată.

S-au realizat unele progrese în domeniul *serviciilor financiare*. Legislația turcă este parțial aliniată la *acquis* în toate cele trei subdomenii ale serviciilor financiare. În ceea ce privește *societatea informațională și media*, pot fi menționate unele progrese în domeniul comunicațiilor electronice. Cu toate acestea, adoptarea unor acte legislative de punere în aplicare este esențială pentru a asigura impactul efectiv al legislației primare pe piață. S-au înregistrat puține progrese în domeniul politicii audiovizuale.

În domeniul *agriculturii și dezvoltării rurale*, alinierea la *acquis* rămâne limitată. Actualele politici de sprijinire a agriculturii și elaborarea strategiilor de politică sunt din ce în ce mai dissociate de PAC, în timp ce calendarul instabil de acreditare a structurilor IPARD scoate la iveală dificultăți în ceea ce privește instituirea unor structuri administrative și organizaționale funcționale și a unor proceduri de gestionare a fondurilor pentru dezvoltarea rurală în conformitate cu standardele UE. Obstacolele tehnice în calea comerțului cu produse bovine, care încalcă angajamentele bilaterale, reprezintă în continuare o problemă urgentă. În general, progresele în acest domeniu au fost limitate. Turcia a realizat progrese limitate în ceea ce privește *siguranța alimentelor și politica veterinară și fitosanitară*. Eforturile au continuat, însă transpunerea și punerea în aplicare a *acquis*-ului în acest domeniu au rămas într-un stadiu incipient. În domeniul *pescuitului*, s-au realizat unele progrese în materie de gestionare a resurselor și a flotei, precum și în ceea ce privește punerea în aplicare a acordurilor

internaționale. Cu toate acestea, nu s-au înregistrat progrese cu privire la alinierea legislativă în acest domeniu.

Turcia a realizat puține progrese în ceea ce privește alinierea în *sectorul transporturilor*. Capacitatea de punere în aplicare a rămas în urmă în sectorul rutier și nu se pot raporta progrese în sectorul feroviar. S-au înregistrat progrese limitate în domeniul transportului aerian. Lipsa de comunicare între centrele de control al traficului aerian din Turcia și din Republica Cipru continuă să compromită grav siguranța traficului aerian. Turcia nu este asociată eforturilor de integrare a spațiului aerian european. Progresele în sectorul maritim au fost limitate, iar înscrierea Turciei pe lista albă a memorandumului de înțelegere de la Paris confirmă performanțele bune ale Turciei în calitate de stat de pavilion.

S-au realizat unele progrese în sectorul *energetic*, însă acestea au fost inegale. Evoluțiile din domeniile energiei regenerabile, eficienței energetice și pieței electricității au fost încurajatoare. Cu toate acestea, Turcia trebuie să pună în aplicare legislația și strategiile privind gazele naturale, energia nucleară, securitatea nucleară și protecția împotriva radiațiilor.

În domeniul *fiscal*, s-au realizat progrese în vederea alinierii legislative, în special în sensul reducerii impozitării discriminatorii a băuturilor alcoolice. Cu toate acestea, trebuie tratate mai multe discrepanțe pentru a ajunge la o aliniere deplină.

Turcia a realizat unele progrese în ceea ce privește *politica economică și monetară*. Alinierea la *acquis* în domeniul politicii monetare rămâne incompletă. Cadrul juridic încă mai prezintă unele deficiențe, de exemplu în ceea ce privește independența deplină a Băncii Centrale, interzicerea finanțării monetare a sectorului public și interzicerea accesului privilegiat al sectorului public pe piețele financiare.

Turcia a înregistrat progrese limitate în domeniul *politicii sociale și al ocupării forței de muncă*. Instituirea unei comisii parlamentare pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați reprezintă o măsură pozitivă. Pregătirile pentru participarea la Fondul social european au fost intensificate. Cu toate acestea, legislația privind dreptul muncii, sănătatea și securitatea la locul de muncă, precum și combaterea discriminării nu este conformă cu standardele UE. Nu s-au realizat progrese în vederea asigurării unor drepturi sindicale depline în conformitate cu standardele UE și convențiile OIM. Participarea femeilor pe piața muncii este foarte redusă. Trebuie intensificate eforturile de combatere a muncii nedeclarate și a excluziunii sociale.

În domeniul *politicii privind întreprinderile și industria*, Turcia a realizat progrese suplimentare, în special în ceea ce privește pregătirea unei noi strategii industriale și a unor noi strategii sectoriale, care trebuie acum finalizate și publicate. De asemenea, s-a extins accesul la instrumentele politicii privind întreprinderile și industria, iar mediul de afaceri a beneficiat de unele îmbunătățiri. Turcia a ajuns la un nivel suficient de aliniere la *acquis* în domeniul politicii privind întreprinderile și industria.

Turcia a realizat unele progrese în domeniul *rețelelor transeuropene*. În iulie 2009, Turcia a semnat acordul interguvernamental privind conducta de gaze Nabucco. Acest proiect reprezintă o etapă strategică importantă în vederea unei cooperări mai strânse în materie de energie între UE, Turcia și celelalte state din regiune, precum și în vederea diversificării surselor de energie. Finalizarea în timp util a Culoarului sudic de transport de gaze prin punerea în aplicare rapidă a Acordului interguvernamental privind Nabucco rămâne una dintre cele mai importante priorități ale UE în domeniul securității energetice. Pot fi menționate unele progrese în domeniul *politicii regionale și coordonării instrumentelor structurale*.

Cadrul legislativ și instituțional pentru punerea în aplicare a componentelor III și IV ale IPA a fost finalizat, părțile interesate la nivel local și regional au fost implicate în pregătirea proiectelor și au fost înființate mai multe agenții de dezvoltare. Cu toate acestea, este necesară consolidarea în mai mare măsură a capacității administrative. În general, alinierea Turciei la *acquis* în cadrul acestui capitol rămâne limitată.

În ceea ce privește *sistemul judiciar*, adoptarea de către guvern a unei strategii de reformă judiciară este o acțiune pozitivă. Măsurile întreprinse în vederea sporirii efectivelor și a resurselor sunt, de asemenea, pozitive și trebuie continuate. Cu toate acestea, nu s-a răspuns încă îngrijorărilor cu privire la independența, imparțialitatea și eficiența sistemului judiciar. În privința *luptei împotriva corupției*, s-au realizat unele progrese privind consolidarea cadrului legislativ și instituțional în domeniu. Cu toate acestea, corupția rămâne generalizată în multe domenii. Adoptarea și punerea în aplicare efectivă a strategiei naționale anticorupție vor fi esențiale.

S-au realizat unele progrese în domeniul *justiției, libertății și securității*, însă acestea au fost inegale. Turcia a realizat progrese limitate în ceea ce privește frontierele externe și Schengen, precum și în domeniul migrației și azilului. În contextul unei creșteri pronunțate a solicitanților de azil, trebuie continuate eforturile de reorganizare a sistemului. Turcia a acceptat recent să reia negocierile oficiale privind acordul de readmisie între CE și Turcia.

În domeniul *cercetării*, Turcia a depus eforturi substanțiale pentru a-și spori participarea în cadrul celui de Al șaptelea program-cadru comunitar de cercetare și dezvoltare, precum și pentru a-și îmbunătăți capacitatea națională de cercetare. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în vederea integrării în spațiul european de cercetare.

În privința *mediului*, Turcia a realizat progrese în domeniul substanțelor chimice și al legislației orizontale prin semnarea Protocolului de la Kyoto. Se pot raporta unele progrese în ceea ce privește deșeurile, calitatea aerului, poluarea industrială, gestionarea riscului și substanțele chimice. Cu toate acestea, nivelul general de aliniere rămâne insuficient. Turcia nu a realizat progrese în domeniile calității apei, protecției naturii și al OMG-urilor.

S-au realizat unele progrese în domeniul *protecției consumatorilor și a sănătății*. Cu toate acestea, sunt în continuare necesare mai multe eforturi în materie de protecție a consumatorilor, în special în ceea ce privește aspectele care nu au legătură cu siguranța, precum și pentru a garanta în mod corespunzător protecția consumatorilor în general. În domeniul sănătății publice, s-au constatat unele progrese, în special în ceea ce privește controlul tutunului și consolidarea capacității administrative în cazul bolilor transmisibile.

Turcia a atins un nivel ridicat de aliniere în domeniul legislației *vamale* datorită uniunii vamale cu UE. Cu toate acestea, trebuie continuată alinierea la *acquis*-ul UE în unele domenii, precum zonele de liber schimb și scutirea de taxe vamale. Turcia a ajuns la un nivel ridicat de aliniere în materie de *relații externe*, însă alinierea trebuie finalizată, în special în ceea ce privește coordonarea pozițiilor în cadrul OMC. Nu au fost încă soluționate mai multe diferende comerciale, care produc în continuare tulburări ale bunei funcționări a uniunii vamale.

A continuat alinierea Turciei la *politica externă și de securitate comună* a UE. Turcia și-a consolidat în continuare contribuția la stabilizarea unor regiuni precum Caucazul de Sud și Orientul Mijlociu. Turcia și-a întărit relațiile diplomatice cu Irak, inclusiv prin contacte diplomatice cu guvernul regional kurd. S-au depus eforturi diplomatice semnificative în vederea normalizării relațiilor cu Armenia.

Turcia își aduce o contribuție semnificativă la PESA și încearcă să se implice mai mult în activitățile PESA. Cu toate acestea, Turcia este împotriva unei cooperări UE-NATO care ar implica toate statele membre ale UE. Turcia nu s-a aliniat la poziția UE privind participarea la Aranjamentul de la Wassenaar.

Pot fi menționate progrese limitate în domeniul *controlului financiar*, în care alinierea este destul de avansată. Au fost adoptate actele legislative de punere în aplicare a legii privind gestionarea și controlul finanțelor publice, însă lipsesc mai multe modificări referitoare la controlul intern și nu a fost finalizată revizuirea documentului de strategie și a planului de acțiune privind controlul financiar intern public. Nu a fost adoptată legea privind auditul extern, care ar alinia auditurile externe la standardele internaționale în domeniu. Trebuie dezvoltată structura de cooperare antifraudă. Turcia a bătut noi monede turcești pentru a elimina asemănările cu monedele euro. Alinierea Turciei la principiile și instituțiile de bază ale acquis-ului în ceea ce privește dispozițiile *financiare și bugetare* este foarte avansată.